KOKOUSAIKA	Maanantai 9.11.2020 klo 18:00 – 19:30
KOKOUSPAIKKA	Vesannon seurakuntatalo (Terveystie 5)
SAAPUVILLA OLLEET JÄSENET (ja merkintä siitä, kuka toimi puheenjohtajana)	18 varsinaista valtuutettua ja 2 varavaltuutettua oheisen nimenhuutolistan mukaan
MUUT SAAPUVILLA OLLEET (ja läsnäolon peruste)	Jaana Ruuskanen, hallinnollinen rehtori-sivistystoimen johtaja Juha Soininen, tekninen johtaja Pia Harmokivi, kunnanjohtaja Mirkka Ronkanen, kunnansihteeri, pöytäkirjanpitäjä
LAILLISUUS JA PÄÄTÖS-VALTAISUUS	Katso § 51
ASIAT	51 - 61
PÖYTÄKIRJAN TARKASTUSTAPA (tarkastuspaikka ja -aika sekä tarkastajien valinta)	Katso § 52
PÖYTÄKIRJAN ALLE-KIRJOITUS JA VARMENNUS	Puheenjohtaja Markku Forss Pöytäkirjanpitäjä Mirkka Ronkanen
PÖYTÄKIRJAN TARKASTUS Pöytäkirja on tarkastettu ja todettu kokouksen kulun mukaiseksi. Pöytäkirjan käsittely-lehdet on samalla varustettu nimikirjoituksillamme	Tarkastusaika 13.11.2020 Allekirjoitukset Kalevi Pakarinen Seija Pasto
PÖYTÄKIRJA ON PIDETTY YLEISESTI NÄHTÄVÄNÄ	Paikka ja pvm Yleisessä tietoverkossa 16.11.2020 lukien sekä kunnantoimistolla 16.11.2020 Virka-asema Kunnansihteeri Allekirjoitus Mirkka Ronkanen

Viranomainen
VESANNON KUNTA
Kunnanvaltuusto

KOKOUSKUTSU

6/2020

Kokousaika	Maanantai 9.11.2020 klo 17:15
Kokouspaikka	Vesannon seurakuntatalo (Terveystie 5) Kokous kuvataan suorana, lisätietoja asiasta löytyy osoitteesta www.vesanto.fi/etusivu, kohdasta kuulutukset ja ilmoitukset
Käsiteltävät asiat	
Asia Liite	**Klo 17:15 – 18:00 SavoGrow**
51	Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus
52	Pöytäkirjantarkastajat
53 Oheismateriaali 1	Päätös Leader-ryhmään kuulumisesta sekä alustava kuntarahasitoumus ohjelmakaudelle 2021 – 2027 (sisältää siirtymäkaudet 2021-2022 ja loppuohjelmakauden 2023-2027)
54 1	Kunnan talouden tasapainotuksen aikatauluttaminen / kunnanvaltuuston jäsenmäärän vähentäminen
55 Oheismateriaali 2	Vaalin toimittaminen vapautuneisiin luottamustehtäviin Tuulikki Tiihanoffin tilalle
56 Oheismateriaali 3	Vaalin toimittaminen vapautuneisiin luottamustehtäviin Paula Tuikan tilalle
57 1	Kunnan talouden tasapainotuksen aikatauluttaminen / kunnanvaltuuston ym. päätöksentekoelimien kokouspalkkioiden pienentäminen
58 1 Oheismateriaali 4	Kunnan talouden tasapainotuksen aikatauluttaminen / Vesannon kunnan kiinteistöveroprosentit vuonna 2021
59 1 Oheismateriaali 4	Kunnan talouden tasapainotuksen aikatauluttaminen / Vesannon kunnan tuloveroprosentti vuonna 2021
60 2 Oheismateriaali 5, 6	Ruokapalvelujen määrärahamuutos vuodelle 2020
61 3, 4, 5 Oheismateriaali 7, 8, 9	Lausunto Pohjois-Savon alueellisen pelastustoimen palvelutasopäätöksen päivittämisestä
Pöytäkirjan nähtävänäpito	Kokouksen tarkastettu pöytäkirja, johon on liitetty valitusosoitus, pidetään yleisesti nähtävänä yleisessä tietoverkossa 16.11.2020 lukien sekä kunnantoimistolla 16.11.2020
Puheenjohtaja	MARKKU FORSS Markku Forss Kunnanvaltuuston puheenjohtaja
Julkipanotodistus	Tämä kokouskutsu on julkaistu kunnan internet-sivuilla 5.11.2020 Ilmoitustaulunhoitaja Kunnansihteeri Mirkka Ronkanen

Vesannon kunnanvaltuuston nimenhuuto- ja äänestysluettelo 09 / 11 / 2020

Nimenhuuto kokouksen alussa § 54

Valtuutetun nimi	Läsnä	Poissa	Varavaltuutetun nimi	Läsnä	Minna B-H:n esitys Ehd. "jaa"	Riitta Kukon esitys Ehd. "ei"	Khall esitys Ehd. "jaa"	Minna B-H:n esitys Ehd. "ei"
Back-Hytönen Minna (Keskusta)	x				x			x
Forss Markku (Keskusta)	x				x			x
Haapamaa Hannu (Keskusta)	x				x			x
Haatainen Heikki (Keskusta)	x				x		x	
Huttunen Esko (Keskusta)	x				x			x
Huuskonen Tero (PS)	x				x		x	
Jäntti Eeva (Keskusta)	x				x		x	
Korhonen Osmo (Keskusta)	x				x			x
Koskinen Jaana (Keskusta)	x				x			x
Kuhmonen Tuomas (Keskusta)	x				x			x
Kukko Riitta (SDP)	x					x		
Laitinen Uolevi (Keskusta)	x				x		x	
Liimatainen Mirja (Keskusta)	x				x		x	
Mantere Hanne (SDP)		x	Sauhke Pentti	x		x	x	
Minkkinen Olli (Keskusta)		x	Luttinen Venla	x	x		x	
Mäki Raimo (PS)	x				x		x	
Mäklin Pekka (SDP)	x					x		
Pakarinen Kalevi (Keskusta)	x				x			x
Pisto Seija (SDP)	x				x		x	
Salo Kimmo (KOK)	x				x		x	
Yht. 20	18	2		2	17	3	10	8

Vesannon kunnanvaltuuston nimenhuuto- ja äänestysluettelo 09 / 11 / 2020

Nimenhuuto kokouksen alussa **§ 58**

Valtuutetun nimi	Läsnä	Poissa	Varavaltuutetun nimi	Läsnä	Khall esitys Ehd. "jaa"	Minna B-H:n esitys Ehd. "ei"	Ehd. "jaa"	Ehd. "ei"
Back-Hytönen Minna (Keskusta)	x					x		
Forss Markku (Keskusta)	x					x		
Haapamaa Hannu (Keskusta)	x					x		
Haatainen Heikki (Keskusta)	x					x		
Huttunen Esko (Keskusta)	x				x			
Huuskonen Tero (PS)	x					x		
Jäntti Eeva (Keskusta)	x					x		
Korhonen Osmo (Keskusta)	x					x		
Koskinen Jaana (Keskusta)	x					x		
Kuhmonen Tuomas (Keskusta)	x					x		
Kukko Riitta (SDP)	x					x		
Laitinen Uolevi (Keskusta)	x					x		
Liimatainen Mirja (Keskusta)	x					x		
Mantere Hanne (SDP)		x	Sauhke Pentti	x		x		
Minkkinen Olli (Keskusta)		x	Luttinen Venla	x		x		
Mäki Raimo (PS)	x					x		
Mäklin Pekka (SDP)	x					x		
Pakarinen Kalevi (Keskusta)	x							
Pisto Seija (SDP)	x					x		
Salo Kimmo (KOK)	x					x		
Yht. 20	18	2		2	1	18		

KOKOUKSEN LAILLISUUS JA PÄÄTÖSVALTAISUUS

Kvalt 51 §

Kutsu kunnanvaltuuston kokoukseen on lähetettävä vähintään neljä päivää ennen kokousta hallintosäännön 85 §:n kullekin valtuutetulle sekä niille, joilla on kokouksessa läsnäolo-oikeus tai -velvollisuus. Samassa ajassa on kokouksesta tiedotettava kunnan verkkosivuilla.

Kunnanvaltuusto on päätösvaltainen, kun vähintään kaksi kolmannesta valtuutetuista on saapuvilla.

Kutsu kunnanvaltuuston kokoukseen esityslistoineen ja liitteineen on lähetetty sähköisesti valtuutetuille ja kunnanhallituksen jäsenille 5.11.2020. Kokousta koskeva kuulutus on julkaistu kunnan verkkosivuilla 5.11.2020 sekä myös 5.11.2020 ilmestyvässä Paikallislehti Sisä-Savossa.

Päätös:

Puheenjohtaja totesi kokouksen laillisesti koolle kutsutuksi ja päätösvaltaiseksi.

PÖYTÄKIRJANTARKASTAJAT

Kvalt 52 §

Hallintosäännön 106 §:ssä sanotaan:

"Valtuusto valitsee jokaisessa kokouksessa kaksi valtuutettua tarkastamaan kokouksesta laaditun pöytäkirjan siltä osin kuin pöytäkirjaa ei tarkasteta kokouksessa."

Valtuusto valitsee kaksi valtuutettua tarkastamaan tämän kokouksen pöytäkirjan.

Aakkosjärjestyksessä tarkastusvuorossa ovat Kalevi Pakarinen ja Seija Pisto.

Päätös:

Pöytäkirjantarkastajiksi valittiin Kalevi Pakarinen ja Seija Pisto.

PÄÄTÖS LEADER-RYHMÄÄN KUULUMISESTA SEKÄ ALUSTAVA KUNTARAHASITOUMUS OHJELMAKAUDELLE 2021 – 2027 (SISÄLTÄÄ SIIRTYMÄKAUDET 2021 – 2022 JA LOPPUOHJELMAKAUDEN 2023 – 2027)

Khall 197 §

Leader-rahoitus on osa EU:n maaseuturahaston toimintaa. 5% maaseuturahaston rahoituksesta on ohjattu paikallisen toiminnan kehittämiseen eli Leader-rahoitukseen. Valtaosa maaseuturahastosta ohjautuu maatalousyrittäjille suorina maataloustukina. Suomessa Leader-rahoitus on ollut käytössä vuodesta 1996 ja rahoitusta jaetaan koko Suomen alueella lukuun ottamatta aivan suurimpien kaupunkien keskusta-alueita.

Kehittämisyhdistys Mansikka on perustettu vuonna 1997. Rahoituksen hallintomalliksi on valikoitunut kehittämisyhdistykset, joita on yhteensä 54 (www.leader-suomi.fi), ja tuista päättävät aina yhdistysten hallitukset. Hallituksen jäsenet edustavat alueen kaikkia kuntia ja kolmikantaperiaatetta, jonka mukaan hallituksessa päättämässä ovat yhtä suurilla edustuksilla julkinen sektori, yhdistys/yrityssektori ja paikalliset asukkaat. Leader- toiminnan kantavana ajatuksena on valjastaa paikallisten asukkaiden oma asiantuntemus, osaaminen ja toiminta alueen kehittämistyöhön. Leader-rahoituksella kehitetään oman alueen elinvoimaisuutta ja paikallistaloutta asukkailta, yrityksiltä ja kunnilta kumpuavien ideoiden ja tarpeiden pohjalta.

EU rahoitus jaetaan seitsemän vuoden mittaisille ohjelmakausille. Kuluva ohjelmakausi 2014-2020 on päättymässä ja uusi ohjelmakausi 2021-2027 alkamassa. Tämän ohjelmakauden vaihteessa on tulossa kahden vuoden mittainen siirtymäkausi 2021-2022, jolloin saadaan uuden ohjelmakauden rahoitusta käyttöön, mutta toimitaan vielä vanhan ohjelmakauden tukimuodoilla ja lainsäädännöllä. Siirtymäkaudella varmistetaan kehittämisen pitkäjänteisyys, kun kausien väliin ei muodostu katkoa, jolloin rahoituksia kehittämiseen ei voida myöntää.

Rahoitus koostuu EU osuudesta (42%), valtionosuudesta (38%) ja kuntaosuudesta (20%). Jotta tuo EU:n ja valtion yhteensä 80% rahoitus saadaan käyttöön alueelle, on ohjelmaan oltava sitoumus kuntarahoituksesta. Kuntarahan määrä rajaa suoraan, kuinka paljon EU:n ja valtion rahoitusta on mahdollista hakea alueelle. Rahoituksen jakoa ohjelmakauden aikana ohjaa paikallinen kehittämisstrategia, joka tehdään yhdessä asukkaiden, yritysten ja kuntien kanssa. Ajatuksena on, että paikalliset toimijat ovat parhaita oman elämänsä ja oman asuinalueensa asiantuntijoita ja tietävät parhaiten, miten alueen elinvoimaisuutta kehitetään.

Leader-tukimuodot ovat yleishyödylliset investointi- ja kehittämistuet sekä elinkeinojen kehittämistuet. Yleishyödyllisellä rahoituksella tuetaan ihmisten elämänlaadun paranemista sekä asuinalueen viihtyvyyden kehittymistä.

Khall 197 §

Yleishyödyllisten tukien avulla mm. rakennetaan ja kohennetaan harrastuspaikkoja sekä kokoontumistiloja, kuten kylätaloja, lisätään ja kehitetään virkistyspaikkoja jne. Yleishyödyllisillä tuilla on myös suuri merkitys yhteisöllisyyden edistämisessä kylissä ja yhdistyksissä, koska hankkeissa tehdään usein mittavia määriä talkootyötä. Leader-rahoitus on lähes viimeisiä tukia, joita harrastusyhdistysten tai kyläyhdistysten on mahdollisuus hakea toimintansa kehittämiseen. Harrastustoiminnalla taas on suuri merkitys ihmisten elämässä ja alueen vetovoimaisuudessa sekä pitovoiman ylläpitäjänä.

Leader-yritystuet on suunnattu mikroyrityksille. Ohjelmakaudella 2014-2020 tukea on myönnetty lähes 80 yritykselle pääosin yritysten liiketoimintaa kehittäviin investointeihin. Leader-tukia myönnetään kehittyville yrityksille ja tavoitteena on aina liikevaihdon ja työpaikkojen lisääminen alueelle. Vuonna 2019 esimerkiksi yritystukien myötä alueelle odotetaan syntyvän 18 uutta työpaikkaa. Yritystukea kohdistettiin keskimäärin noin 6000€ per työpaikka. Laskennallisesti työpaikkoihin kohdistettu tuki palautuu alueelle veroeuroina jo vuoden aikana. Eli tukiin sijoitettu kuntaraha palautuu veroeuroina kuntatalouteen ja tuo mukanaan EU ja valtio-osuuden, jotka ovat 80% myönnetystä tuesta. Aloittavien yritysten määrä Mansikan tuenhakijoista oli vuoteen 2019 mennessä noin 60%, joten Leader-rahoitus on merkittävässä roolissa yritysten alkutaipaleella vauhdittamassa liiketoiminnan liikkeellelähtöä.

Mansikan tehtävä on aktivoida tuen hakijoita ja tiedottaa laajasti tukimahdollisuuksista mahdollisille tuenhakijoille. Kaudella 2014-2020 Mansikan uusien hakijoiden määrä oli lähes 93%, joten tiedotustyössä on onnistuttu tavoittamaan paljon myös niitä toimijoita, jotka eivät ole saaneet Leader-tukia vuoden 2006 jälkeen. Lisäksi Mansikan tehtävänä on neuvoa tuen hakijoita toimenpiteiden suunnittelussa sekä tuen hakemisessa. Tämä on tärkeä tehtävä erityisesti, koska monet tuenhakijat ovat uusia EU-rahoituksen hakijoina ja "kädestä pitäen" neuvonta on usein tarpeen. Tukipäätöksen jälkeen tuensaajia neuvotaan hankkeiden hallinnoinnissa ja maksatusten tekemisessä, jotta saadaan eurot myös liikkeelle valtion kassasta tuenhakijoiden tileille. Mansikan tukien maksuaste (maksut suhteessa sidottuun tuen määrään) on 2019 tilanteen mukaan hieman yli 80%, joten eurot on saatu hyvin liikkeelle ja kotiutumaan alueen toimijoille.

Leader-toiminnan lisäksi kehittämisyhdistys Mansikka on toteuttanut paikallisia ja maakunnallisia kehittämistoimia sekä selvityksiä alueelta tulleiden tarpeiden pohjalta ja hankkinut näihin rahoitusta oman kehyksen ulkopuolelta. Esimerkkinä kesäkuussa 2020 valmistunut Harvaan asutun maaseudun liikennepalveluselvitys, jossa selvitettiin liikennepalvelulain ja kela-kilpailutuksen vaikutuksia kolmen kunnan alueella. Liikennepalveluselvityksellä sanoitettiin ne kokemukset ja palvelutason muutokset, joita edellä mainitut aiheuttivat erityisesti maaseudun asukkaille kunnille ja yrityksille. Selvitykseen on reagoitu myös mm. LVM:ssä, STM:ssä sekä kilpailu- ja kuluttajavirastossa.

Khall 197 §

Koronakevät on osoittanut sen, miten paikallistalouksiin sijoittamalla voidaan puskuroida yhteiskunnan elinvoimaa globaaleja kriisejä vastaan. Leader-toiminnan tavoitteena on myös ylläpitää ja kehittää paikallistaloutta. Tulevaisuudessa paikallistalouksien merkitys, huoltovarmuus ja maaseudun merkitys yhteiskunnan resilienssin ylläpitäjänä tulevat korostumaan entisestään.

Varkauden kaupunki teki ohjelmakaudelle 2014-2020 päätöksen rajata suuren osan kaupunkialueestaan ulos Leader-ohjelmasta ja Elyn kautta myönnettävistä maaseuturahaston tuista. Tämä on aiheuttanut sen, että monet yleishyödylliset yhdistykset ovat jääneet tukien ulkopuolelle ja hallituksessa on jouduttu tekemään harkinnan perusteella myös kielteisiä tukipäätöksiä. Yritystukineuvonnoissa on jouduttu usein sanomaan yritykselle, ettei tämä ole tukikelpoinen tuenhakija yrityksen sijainnin perusteella. Ikävimpiä ovat tilanteet, joissa raja saattaa kulkea katua pitkin ja näin ollen kadun toisella puolella sijaitseva yritys voi olla tukikelpoinen, mutta kadun toisella puolella sijaitseva ei. Rajaus on asettanut yrityksiä ja asukkaita eriarvoiseen asemaan sijaintinsa perusteella.

Ohjelmakaudelle 2021-2027 päätettävää
Seuraavan seitsemän vuoden ohjelmakautta varten **kuntien tulee päättää minkä Leader-ryhmän toiminta-alueeseen kunta tai sen osat kuuluvat.** Näin muodostetaan Leader-ryhmien toiminta-alueet, jotka eivät saa mennä päällekkäin.
Lisäksi **kuntien tulee sitoutua alustavasti kuntarahoitukseen** paikallisen kehittämisstrategian toteuttamiseksi. Kuntarahasitoumusten perusteella voidaan hakea EU- ja valtion- rahoitusta alueelle. Ohjelmakaudella 2014-2020 kuntarahoitusosuus on ollut **4,20 € / asukas / vuosi**. Pohjaesityksenä on, että kuntarahoitus pidetään samalla tasolla seuraavalla ohjelmakaudella. Tämä mahdollistaa yhteensä 6,4 milj. € rahoituksen seuraavalle seitsemälle vuodelle paikallistalouden edistämiseen, josta 5,1 milj. € tulee EU:sta ja valtiolta. Varsinaiset yhteistyösopimukset tehdään, kun rahoituskehyksistä on saatu päätökset.

Kunta	Asukasluku 31.12.2019	Kuntarahaosuus 4,2€/asukas/vuosi	Kuntarahaosuus 29,4/hlö/ kaudelle 2021-2027
Leppävirta	9 454	39 707	277 948
Rauta-lampi	3 121	13 108	91 757
Suonenjoki	7 064	29 669	207 682
Tervo	1 520	6 384	44 688
Varkaus	20 466	85 957	601 700
Vesanto	2 014	8 459	59 212
Yhteensä	43 639	183 284	1 282 987

Oheiset asiat pyydetään käsittelemään toimielimissä 30.10.2020 mennessä.
Liitteenä n:o 1 2019 tulokset ja vaikuttavuus kuntapalaveri 2020.

(Valm. toim. joht. KM)

Khall 197 §

Kunnanjohtajan päätösehdotus: Kunnanhallitus päättää, että;

1 Vesanto kuuluu kokonaisuudessaan Kehittämisyhdistys Mansikka ry:n alueeseen ohjelmakaudella 2021-2027.

2 Vesanto sitoutuu osoittamaan kuntarahoitusta ohjelmakaudelle 2021-2027 (sisältää siirtymäkauden 2021-2022 ja loppuohjelmakauden 2023-2027) paikallisen Leader-kehittämisohjelman toteutukseen asukaslukuperustaisesti 4,20 € / asukas / vuosi.

3. Saattaa em. päätökset kunnanvaltuustolle tiedoksi.

Päätös:

Hyväksyttiin.

Kvalt 53 §

Oheismateriaalissa 1 2019 tulokset ja vaikuttavuus kuntapalaverin 2020 -esitys.

Kunnanhallitus saattaa kunnanvaltuustolle tiedoksi, että;

1 Vesanto kuuluu kokonaisuudessaan Kehittämisyhdistys Mansikka ry:n alueeseen ohjelmakaudella 2021-2027.

2 Vesanto sitoutuu osoittamaan kuntarahoitusta ohjelmakaudelle 2021-2027 (sisältää siirtymäkauden 2021-2022 ja loppuohjelmakauden 2023-2027) paikallisen Leader-kehittämisohjelman toteutukseen asukaslukuperustaisesti 4,20 € / asukas / vuosi.

Päätös:

Kunnanvaltuusto merkitsi asian tietoonsa saatetuksi.

Lisätiedot: Toiminnanjohtaja Kirsi Manninen, 045 131 5077, kirsi.manninen@mansikkary.fi
Lisätiedot: Kunnanjohtaja Pia Harmokivi, 044 282 5590, pia.harmokivi@vesanto.fi

KUNNAN TALOUDEN TASAPAINOTUKSEN AIKATAULUTTAMINEN / KUNNANVALTUUSTON JÄSENMÄÄRÄN VÄHENTÄMINEN

Khall 184 §

Kuntalain (419/2015) 13 luvun 110 § mukaan kunnan talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytyksen kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidyistä toimenpiteistä, oilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan.

Vesannon kunnan tilinpäätös on ollut alijäämäinen vuoden 2018 vahvistetusta tilinpäätöksestä lukien. Näin ollen vuonna talousarviovuonna 2022 on alijäämät viimeistään katettava. Alijäämää on kertynyt yhteensä 1 595 567 euroa, joka koostuu seuraavista kokonaisuuksista vähennettynä edellisten vuosien ylijäämällä 700 500 euroa:
Koulurakennuksen alaskirjaus ja purkukustannukset 1 238 000 eur
Vesannon Vuokratalojen korkotulojen menetys 20 000 euroa
Toimintamenojen ylitys 97 500 euroa
Takautuvat palkkatulot perusturvaan 239 300 euroa
Verotulojen putoaminen 414 700 euroa

Vesannon kunnanvaltuusto hyväksyi 23.9.2019 vuosille 2020-2023 talouden tasapainotusohjelman, jonka suuruus oli 1 753 500 euroa. Talouden tasapainotus ei ole toteutunut suunnitellulla tavalla johtuen henkilöstövaihdoksista ja koronapandemiasta. Vuodesta 2020 on kaikella todennäköisyydellä tulossa alijäämäinen vuosi. Koronapandemia aiheuttanee muutoksia valtion arviointimenettelyyn ja viivästyttänee arviointimenettelyn käynnistymistä kunnissa.

Uuden koulun leasing-kulut alkavat juosta 1.12.2021. Leasing-kuluja maksetaan puolivuosittain 136 423,95 Kulut rasittavat olennaisesti kunnan taloutta ja säästöjä on vaikea saada aikaan menojen lisääntyessä merkittävästi.

Vesannon kunta täyttää 150 vuotta vuonna 2021. Kuntaan on suunniteltu näyttäviä juhlallisuuksia pitkin vuotta. Säästöjen ajoittaminen juhlavuoteen on haastavaa ja saanee aikaan sitoutumattomuutta juhlavuoden järjestelyihin monien yhteistyötahojen keskuudessa. **Liitteenä n:o 8** Vesannon kunnan sopeuttamisen keinot.

(Valm. kj. PH)
Vaikutusten ennakkoarviointi:

Tehty	Ei tarpeen
	X

Khall 184 §

Kunnanjohtajan päätösehdotus: Kunnanhallitus päättää ajoittaa talouden tasapainotusohjelman suurimmat säästöt vuodelle 2021 katkaistakseen alijäämäisten vuosien ketjun ja saadakseen aikaan tasapainossa olevan taloussuunnitelman vuodelle 2021.

Päätös:

Hyväksyttiin

Khall 193 §

Vesannon kunnanhallitus on päättänyt 7.9.2020 184 § ajoittaa säästötoimet vuodelle 2021, jotta katkaistaan alijäämäisten vuosien ketju ja saadaan aikaan tasapainoinen tai ylijäämäinen taloussuunnitelma vuodelle 2021. Kunnanvaltuusto on jo 23.9.2019 hyväksynyt talouden tasapainotuksen keinoista, joiden arviointi on osana Vesannon kunnan sopeuttamisen keinot vuodelle 2021 **liitettä 1**. Uudet sopeuttamisen keinot on esitetty taulukossa punaisella.

Liitteessä 2 päätöksenteon vaikutusten ennakkoarviointi.
(Valm. kj. PH)

Vaikutusten ennakkoarviointi

Tehty	Ei tarpeen
X	

	Myönteinen vaikutus	Kielteinen vaikutus	Ei vaikutusta	Lisätietoa
Kuntalaiset		X		
Organisaatio ja henkilöstö		X		
Ympäristö			X	
Talous ja elinkeinot	X			
Lapset ja nuoret			X	
Kuntastrategian toteutuminen			X	

Liite n:o	2	Suppea	Laaja	Päätöksenteon vaikutusten ennakkoarviointi
			X	

Khall 193 §

Kunnanjohtajan päätösehdotus: Kunnanhallitus päättää vuodelle 2021 ajoittuvista uusista talouden tasapainotuskeinoista ja esittää ne edelleen hyväksyttäväksi valtuustossa.

Päätös:

Hyväksyttiin. Pykälä tarkastettiin tässä kokouksessa.

Kvalt 50 §

Vesannon kunnanhallitus on päättänyt 7.9.2020 184 § ajoittaa säästötoimet vuodelle 2021, jotta katkaistaan alijäämäisten vuosien ketju ja saadaan aikaan tasapainoinen tai ylijäämäinen taloussuunnitelma vuodelle 2021. Kunnanvaltuusto on jo 23.9.2019 hyväksynyt talouden tasapainotuksen keinoista, joiden arviointi on osana Vesannon kunnan sopeuttamisen keinot vuodelle 2021 **liitettä n:o 4**. Uudet sopeuttamisen keinot on esitetty taulukossa punaisella.

Liitteessä n:o 5 päätöksenteon vaikutusten ennakkoarviointi.

Kunnanhallitus esittää vuodelle 2021 ajoittuvat uudet talouden tasapainotuskeinot valtuuston hyväksyttäväksi liitteen n:o 4 mukaisesti.

Päätös:

Kunnanvaltuusto hyväksyi yksimielisesti kunnanhallituksen esityksen seuraavin lisäyksin:

- Valtuusto sitoutuu tämän suuruusluokan säästöihin, mutta ohjelma on käytävä vielä läpi yksityiskohtaisesti kohta kohdalta ja tehtävä erilliset päätökset jokaisesta säästökohteesta.
- Valtuusto päättää myöhemmin henkilöstön lomautuksesta ja valtuuston jäsenmäärän vähentämisestä.

Khall 200 §

Vesannon kunnanvaltuusto on kokouksessaan 21.9.2020 § 50 päättänyt kunnan talouden tasapainotuksesta. Jokainen talouden tasapainotuksen kohta tuodaan erikseen päätettäväksi siitä vastaavaan toimielimeen. Kunnanvaltuusto päätti talouden tasapainotuksesta, jossa eräänä keinona oli kunnanvaltuuston jäsenmäärän vähentäminen 20:stä 17:sta.

Khall 200 §

Kuntalain perusajatus on, että valtuutettujen lukumäärä ei ole suoraan sidottu asukaslukuun, vaan kukin kunta voi harkita valtuustonsa sopivan koon. Asukaslukuun perustuvaa minirajaa ei saa kuitenkaan alittaa. Kuntalain § 16:n mukaan kunnan asukasluvun ollessa alle 5000 asukasta, valtuutettujen minimimäärä on 13. Kuntalain 30 §:ssä säädetään kunnan toimielimistä. Sen mukaan kunnassa on oltava valtuuston lisäksi kunnanhallitus ja tarkastuslautakunta. Vesannon kunnan hallintosäännön 7 § mukaan valtuustossa on 21 valtuutettua. Vertailuna voidaan käyttää muiden suurin piirtein saman kokoisten kuntien valtuustoja:

Tervo 17
Keitele 19
Miehikkälä 21
Lumijoki 17
Soini 21
Pukkila 17

Talouden tasapainotuksessa ehdotettu valtuuston koko oli 17 valtuutettua. Tavoiteltu säästö on 0,2 % talouden kertyneestä alijäämästä. Taloudellisen vaikutuksen rinnalla on arvioitava muita vaikutuksia, jos kunnanvaltuuston kokoa pienennettäisiin. Valtuuston moniarvoisuus ja eri kuntalaisryhmien edustavuus mahdollistavat demokratian toteutumisen. Kunnat ovat kuitenkin nähneet, että demokratia voi toteutua myös pienemmällä valtuustolla.

Vesannon kunnanvaltuusto on sitoutunut 3000 euron säästöön tämän keinon kohdalla. Vaihtoehtona tavoitellun säästön aikaansaamiseksi on esim. kokouspalkkioiden nostamatta jättäminen. Säästön aikaansaamiseksi kolmesta valtuuston kokouksesta tulisi jättää palkkiot nostamatta.

Liitteenä n:o 4 talouden tasapainotus v. 2020.
(Valm. kj PH)

Kunnanjohtajan päätösehdotus: Kunnanhallitus päättää vähentää valtuutettujen määrää ensi valtuustokaudella 21:stä 17:sta ja esittää tätä valtuustolle hyväksyttäväksi.

Khall 200 §

Päätös:

Keskustelun kuluessa Uolevi Laitinen esitti Raimo Mäen kannattamana, että valtuusto säilytetään 21-jäsenisenä.

Minna Back-Hytönen esitti Seija Piston kannattamana, että valtuusto pienennetään 19-jäseniseksi ja loppusäästö täytetään kokouspalkkioiden maksamatta jättämisellä.

Koska oli tehty kaksi kunnanjohtajan esityksestä poikkeavaa kannatettua esitystä, suoritettiin äänestys, joka sovittiin pidettäväksi kädennostoäänestyksenä.

I äänestyksessä olivat vastakkain Uolevi Laitisen esitys valtuuston koon säilyttämisestä 21-jäsenisenä ja Minna Back-Hytösen esitys valtuuston koon pienentämisestä 19-jäseniseksi ja loppusäästö täytetään kokouspalkkioiden maksamatta jättämisellä.

Suoritetussa äänestyksessä Uolevi Laitisen esitys sai neljä ääntä (Heikki Haatainen, Eeva Jäntti, Uolevi Laitinen, Raimo Mäki) ja Minna Back-Hytösen esitys sai kolme ääntä (Esko Huttunen, Seija Pisto, Minna Back-Hytönen).

I äänestyksen voitti Uolevi Laitisen esitys valtuuston koon säilyttämisestä 21-jäsenisenä.

II äänestyksessä olivat vastakkain kunnanjohtajan päätösehdotus valtuuston jäsenmäärän pienentämisestä 17-jäseniseksi ja Uolevi Laitisen esitys valtuuston jäsenmäärän säilyttämistä ennallaan 21-jäsenisenä.

Suoritetussa äänestyksessä kunnanjohtajan päätösehdotus sai kaksi ääntä (Esko Huttunen, Seija Pisto) ja Uolevi Laitisen esitys sai neljä ääntä (Heikki Haatainen, Eeva Jäntti, Uolevi Laitinen, Raimo Mäki).

Kunnanhallituksen päätökseksi tuli Uolevi Laitisen esitys, eli kunnanhallitus esittää kunnanvaltuustolle, että valtuusto säilyy 21-jäsenisenä ja säästövelvoite täytetään siten, että jätetään kolmen kokouksen kokouspalkkiot maksamatta.

Kvalt 54 §

Liitteenä n:o 1 Talouden tasapainotus 2020.

Kunnanhallitus esittää kunnanvaltuustolle, että valtuusto säilyy 21-jäsenisenä ja säästövelvoite täytetään siten, että jätetään kolmen kokouksen kokouspalkkiot maksamatta.

Päätös:

Minna Back-Hytönen esitti Hannu Haapamaan kannattamana, että kunnanvaltuuston jäsenistön määrä vähennetään 19:sta.

Riitta Kukko esitti Pekka Mäklinin kannattamana, että kunnanvaltuuston jäsenistön määrä vähennetään 15:sta.

Koska oli tehty kaksi kunnanhallituksen esityksestä poikkeavaa kannatettua esitystä, puheenjohtaja totesi, että asian ratkaisemiseksi järjestetään vaali.

I vaalissa olivat vastakkain Minna Back-Hytösen esitys ja Riitta Kukon esitys. Sovittiin, että ne, jotka kannattavat Minna Back-Hytösen esitystä, äänestävät "jaa" ja ne, jotka kannattavat Riitta Kukon esitystä, äänestävät "ei".

Suoritetussa vaalissa Minna Back-Hytösen esitys sai 17 ääntä ja Riitta Kukon esitys sai kolme ääntä.

II vaalissa olivat vastakkain kunnanhallituksen esitys ja Minna Back-Hytösen esitys. Sovittiin, että ne, jotka kannattavat kunnanhallituksen esitystä, äänestävät "jaa" ja ne, jotka kannattavat Minna Back-Hytösen esitystä, äänestävät "ei".

Suoritetussa vaalissa kunnanhallituksen esitys sai 10 ääntä ja Minna Back-Hytösen esitys sai 8 ääntä.

Äänestyksen tuloksena kunnanvaltuusto hyväksyi, että valtuusto säilyy 21-jäsenisenä ja säästövelvoite täytetään siten, että jätetään kolmen kokouksen kokouspalkkiot maksamatta.

Lisätiedot: Kunnanjohtaja Pia Harmokivi, 044 282 5590, pia.harmokivi@vesanto.fi

VAALIN TOIMITTAMINEN VAPAUTUNEISIIN LUOTTAMUSTEHTÄVIIN TUULIKKI TIIHANOFFIN TILALLE

Khall 147 §

Tuulikki Tiihanoff pyytää eroa Vesannon kunnan luottamustehtävistä paikkakunnalta muuton vuoksi 1.7.2020 lukien.

Toimielin	Toimikausi
Perusturvalautakunnan varajäsen (Kvalt 17.6.2020 § 26)	2019 – 2021
Keskusvaalilautakunnan puheenjohtaja (Kvalt 15.4.2020 § 18)	2017 – 2021
Vanhus- ja vammaisneuvoston varajäsen (Khall 16.9.2020 § 163)	2020 – 2021

Kuntalain 71 §:n mukaan; "Vaalikelpoinen kunnan luottamustoimeen on henkilö, jonka kotikunta kyseinen kunta on." Näin ollen muutto toiseen kuntaan aiheuttaa vaalikelpoisuuden menettämisen. Kunnanhallituksen on otettava asia käsiteltäväkseen saatuaan asian tietoonsa.
Kuntalain 78 §:n mukaan; "Jos luottamushenkilö menettää vaalikelpoisuutensa, hänet valinnut toimielin toteaa luottamustoimen päättyneeksi. Valtuutetun osalta päätöksen tekee valtuusto. Päätös pannaan täytäntöön heti." Luottamustoimen päättyminen vaalikelpoisuuden menettämisen johdosta on toimielimen nimenomaisesti todettava. Vaalikelpoisuuden menetyksen syy on luottamushenkilön olosuhteissa tapahtunut muutos eli kysymys on tosiasioiden toteamisesta. Kysymys ei ole eron myöntämisestä, eikä luottamushenkilön tarvitse pyytää eroa luottamustoimestaan. Toteamispäätös pannaan täytäntöön heti. Tarkoituksenmukaista on tarkastaa toimielimen pöytäkirja toteamispäätöksen osalta heti päätöksenteon jälkeen, jolloin luottamushenkilö voidaan valita samassa kokouksessa.

Oheismateriaalina päätökset valinnoista.

(Valm. hal.- ja tal. suunn. MR)

Khall 147 §

Va. kunnanjohtajan päätösehdotus: Kunnanhallitus esittää valtuustolle, että

- valtuusto toteaa Tuulikki Tiihanoffin menettäneen vaalikelpoisuutensa perusturvalautakunnan varajäsenyyden, keskusvaalilautakunnan puheenjohtajuuden sekä vanhus- ja vammaisneuvoston varajäsenyyden luottamustehtäviin ja toteaa ko. luottamustoimet päättyneiksi,
- valtuusto suorittaa perusturvalautakunnan varajäsenen sekä keskusvaalilautakunnan puheenjohtajan vaalin vaalikauden loppuun.

Lisäksi kunnanhallitus päättää, että eläkeläisjärjestöiltä pyydetään esitys uudesta vanhus- ja vammaisneuvoston varajäsenestä. Tämän jälkeen Tuulikki Tiihanoffin tilalle valitaan uusi varajäsen vanhus- ja vammaisneuvostoon seuraavassa kunnanhallituksen kokouksessa, joka on 17.8.2020.

Päätös:

Hyväksyttiin.

Kvalt 41 §

Oheismateriaalina 1 päätökset valinnoista.

Kunnanhallitus esittää valtuustolle, että

- valtuusto toteaa Tuulikki Tiihanoffin menettäneen vaalikelpoisuutensa perusturvalautakunnan varajäsenyyden, keskusvaalilautakunnan puheenjohtajuuden sekä vanhus- ja vammaisneuvoston varajäsenyyden luottamustehtäviin ja toteaa ko. luottamustoimet päättyneiksi,
- valtuusto suorittaa perusturvalautakunnan varajäsenen sekä keskusvaalilautakunnan puheenjohtajan vaalin vaalikauden loppuun.

Päätös:

Kunnanvaltuusto totesi Tuulikki Tiihanoffin menettäneen vaalikelpoisuutensa perusturvalautakunnan varajäsenyyden, keskusvaalilautakunnan puheenjohtajuuden sekä vanhus- ja vammaisneuvoston varajäsenyyden luottamustehtäviin ja toteaa ko. luottamustoimet päättyneiksi.

Kunnanvaltuusto valitsi yksimielisesti Riitta Kukon perusturvalautakunnan varajäseneksi ja Jari Malisen keskusvaalilautakunnan puheenjohtajaksi.

Khall 201 §

Jari Malinen on ilmoittanut kunnanhallituksen puheenjohtajalle, ettei voi ottaa vastaan keskusvaalilautakunnan puheenjohtajuutta.

Kunnanjohtajan päätösehdotus: Kunnanhallitus esittää valtuustolle, että valtuusto suorittaa keskusvaalilautakunnan puheenjohtajan vaalin vaalikauden loppuun.

Hyväksyttiin.

Kvalt 55 §

Oheismateriaalina 2 päätökset valinnoista.

Kunnanhallitus esittää valtuustolle, että valtuusto suorittaa keskusvaalilautakunnan puheenjohtajan vaalin vaalikauden loppuun.

Päätös:

Kunnanvaltuusto valitsi yksimielisesti Veli Pulkkisen keskusvaalilautakunnan puheenjohtajaksi.

Lisätiedot: Kunnanjohtaja Pia Harmokivi, 044 282 5590, pia.harmokivi@vesanto.fi

VAALIN TOIMITTAMINEN VAPAUTUNEISIIN LUOTTAMUSTEHTÄVIIN PAULA TUIKAN TILALLE

Khall 188 §

Paula Tuikka on muuttanut pois Vesannolta 03 / 2020 (tarkistettu VTJ-järjestelmästä 1.9.2020/SI).

Toimielin	Toimiaika
Varavaltuutettu (PS) (kuntavaalit 9.4.2017)	2017 – 2021
Valtuuston vaalilautakunta/varajäsen (Kv 13.11.2017 § 56)	2017 – 2021
Savo-Karjalan vesiensuojeluyhdistys ry/varaedustaja (Kh 20.11.2017 § 225)	2017 – 2021

Kuntalain 71 §:n mukaan; "Vaalikelpoinen kunnan luottamustoimeen on henkilö, jonka kotikunta kyseinen kunta on." Näin ollen muutto toiseen kuntaan aiheuttaa vaalikelpoisuuden menettämisen. Kunnanhallituksen on otettava asia käsiteltäväkseen saatuaan asian tietoonsa.

Kuntalain 78 §:n mukaan; "Jos luottamushenkilö menettää vaalikelpoisuutensa, hänet valinnut toimielin toteaa luottamustoimen päättyneeksi. Valtuutetun osalta päätöksen tekee valtuusto. Päätös pannaan täytäntöön heti." Luottamustoimen päättyminen vaalikelpoisuuden menettämisen johdosta on toimielimen nimenomaisesti todettava. Vaalikelpoisuuden menetyksen syy on luottamushenkilön olosuhteissa tapahtunut muutos eli kysymys on tosiasioiden toteamisesta. Kysymys ei ole eron myöntämisestä, eikä luottamushenkilön tarvitse pyytää eroa luottamustoimestaan. Toteamispäätös pannaan täytäntöön heti.

Tarkoituksenmukaista on tarkastaa toimielimen pöytäkirja toteamispäätöksen osalta heti päätöksenteon jälkeen, jolloin uusi luottamushenkilö voidaan valita samassa kokouksessa.

Oheismateriaali 2 päätökset valinnoista.

(Valm. hal.- ja tal. suunn. MR)

Khall 188 §

Kunnanjohtajan päätösehdotus: Kunnanhallitus esittää valtuustolle, että

- valtuusto toteaa Paula Tuikan menettäneen vaalikelpoisuutensa valtuuston ja valtuuston vaalilautakunnan varajäsenyyksiin ja toteaa ko. luottamustoimet päättyneiksi.
- valtuusto suorittaa valtuuston vaalilautakunnan varajäsenen vaalin vaalikauden loppuun saakka

Kunnanhallitus myöntää Paula Tuikalle eron Savo-Karjalan vesiensuojeluyhdistys ry:n varaedustajan jäsenyydestä ja toteaa ko. luottamustoimen päättyneeksi ja valitsee hänen tilalleen uuden varajäsenen jäljellä olevaksi toimikaudeksi.

Päätös:

Kunnanhallitus hyväksyi kunnanjohtajan päätösehdotuksen, eli kunnanhallitus esittää valtuustolle, että
- valtuusto toteaa Paula Tuikan menettäneen vaalikelpoisuutensa valtuuston ja valtuuston vaalilautakunnan varajäsenyyksiin ja toteaa ko. luottamustoimet päättyneiksi.
- valtuusto suorittaa valtuuston vaalilautakunnan varajäsenen vaalin vaalikauden loppuun saakka

Lisäksi kunnanhallitus myönsi Paula Tuikalle eron Savo-Karjalan vesiensuojeluyhdistys ry:n varaedustajan jäsenyydestä ja totesi ko. luottamustoimen päättyneeksi ja valitsi hänen tilalleen Mirja Liimataisen jäljellä olevaksi toimikaudeksi.

Kvalt 49 §

Oheismateriaalina 4 päätökset valinnoista.
Kunnanhallitus esittää valtuustolle, että
- valtuusto toteaa Paula Tuikan menettäneen vaalikelpoisuutensa valtuuston ja valtuuston vaalilautakunnan varajäsenyyksiin ja toteaa ko. luottamustoimet päättyneiksi.
- valtuusto suorittaa valtuuston vaalilautakunnan varajäsenen vaalin vaalikauden loppuun saakka.

Päätös:

Valtuusto toteaa Paula Tuikan menettäneen vaalikelpoisuutensa valtuuston ja valtuuston vaalilautakunnan varajäsenyyksiin ja toteaa ko. luottamustoimet päättyneiksi.

Kunnanvaltuusto hyväksyi yksimielisesti valtuuston vaalilautakunnan varajäsenyyteen Uolevi Laitisen.

Khall 206 §

Uolevi Laitinen on valtuuston vaalilautakunnan jäsen, joten häntä ei voida valita valtuuston vaalilautakunnan varajäsenyyteen Paula Tuikan tilalle.

Kunnanjohtajan päätösehdotus: Kunnanhallitus esittää valtuustolle, että valtuusto suorittaa valtuuston vaalilautakunnan varajäsenen vaalin vaalikauden loppuun saakka.

Päätös:

Hyväksyttiin.

Kvalt 56 §

Oheismateriaalina 3 päätökset valinnoista.

Kunnanhallitus esittää valtuustolle, että valtuusto suorittaa valtuuston vaalilautakunnan varajäsenen vaalin vaalikauden loppuun saakka.

Päätös:

Kunnanvaltuusto valitsi yksimielisesti valtuuston vaalilautakunnan varajäsenyyteen Tero Huuskosen.

Lisätiedot: Kunnanjohtaja Pia Harmokivi, 044 282 5590, pia.harmokivi@vesanto.fi

Viranomainen		Kokouspäivämäärä	Sivu
VESANNON KUNTA			
Kunnanhallitus	184 §	07.09.2020	276
Kunnanhallitus	193 §	11.09.2020	290
Kunnanvaltuusto	50 §	21.09.2020	83
Kunnanhallitus	212 §	26.10.2020	337
Kunnanvaltuusto	57 §	09.11.2020	104

KUNNAN TALOUDEN TASAPAINOTUKSEN AIKATAULUTTAMINEN / KUNNANVALTUUSTON YM. PÄÄTÖKSENTEKOELIMEIN KOKOUSPALKKIOIDEN PIENENTÄMINEN

Khall 184 §

Kuntalain (419/2015) 13 luvun 110 § mukaan kunnan talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytyksen kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidyistä toimenpiteistä, oilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan.

Vesannon kunnan tilinpäätös on ollut alijäämäinen vuoden 2018 vahvistetusta tilinpäätöksestä lukien. Näin ollen vuonna talousarviovuonna 2022 on alijäämät viimeistään katettava. Alijäämää on kertynyt yhteensä 1 595 567 euroa, joka koostuu seuraavista kokonaisuuksista vähennettynä edellisten vuosien ylijäämällä 700 500 euroa:
Koulurakennuksen alaskirjaus ja purkukustannukset 1 238 000 eur
Vesannon Vuokratalojen korkotulojen menetys 20 000 euroa
Toimintamenojen ylitys 97 500 euroa
Takautuvat palkkatulot perusturvaan 239 300 euroa
Verotulojen putoaminen 414 700 euroa

Vesannon kunnanvaltuusto hyväksyi 23.9.2019 vuosille 2020-2023 talouden tasapainotusohjelman, jonka suuruus oli 1 753 500 euroa. Talouden tasapainotus ei ole toteutunut suunnitellulla tavalla johtuen henkilöstövaihdoksista ja koronapandemiasta. Vuodesta 2020 on kaikella todennäköisyydellä tulossa alijäämäinen vuosi. Koronapandemia aiheuttanee muutoksia valtion arviointimenettelyyn ja viivästyttänee arviointimenettelyn käynnistymistä kunnissa.

Uuden koulun leasing-kulut alkavat juosta 1.12.2021. Leasing-kuluja maksetaan puolivuosittain 136 423,95 Kulut rasittavat olennaisesti kunnan taloutta ja säästöjä on vaikea saada aikaan menojen lisääntyessä merkittävästi.

Vesannon kunta täyttää 150 vuotta vuonna 2021. Kuntaan on suunniteltu näyttäviä juhlallisuuksia pitkin vuotta. Säästöjen ajoittaminen juhlavuoteen on haastavaa ja saanee aikaan sitoutumattomuutta juhlavuoden järjestelyihin monien yhteistyötahojen keskuudessa. **Liitteenä n:o 8** Vesannon kunnan sopeuttamisen keinot.

(Valm. kj. PH)

Khall 184 §

Kunnanjohtajan päätösehdotus: Kunnanhallitus päättää ajoittaa talouden tasapainotusohjelman suurimmat säästöt vuodelle 2021 katkaistakseen alijäämäisten vuosien ketjun ja saadakseen aikaan tasapainossa olevan taloussuunnitelman vuodelle 2021.

Päätös:

Hyväksyttiin

Khall 193 §

Vesannon kunnanhallitus on päättänyt 7.9.2020 184 § ajoittaa säästötoimet vuodelle 2021, jotta katkaistaan alijäämäisten vuosien ketju ja saadaan aikaan tasapainoinen tai ylijäämäinen taloussuunnitelma vuodelle 2021. Kunnanvaltuusto on jo 23.9.2019 hyväksynyt talouden tasapainotuksen keinoista, joiden arviointi on osana Vesannon kunnan sopeuttamisen keinot vuodelle 2021 **liitettä 1**. Uudet sopeuttamisen keinot on esitetty taulukossa punaisella.

Liitteessä 2 päätöksenteon vaikutusten ennakkoarviointi.
(Valm. kj. PH)

Vaikutusten ennakkoarviointi

Tehty	Ei tarpeen
X	

	Myönteinen vaikutus	Kielteinen vaikutus	Ei vaikutusta	Lisätietoa
Kuntalaiset		X		
Organisaatio ja henkilöstö		X		
Ympäristö			X	
Talous ja elinkeinot	X			
Lapset ja nuoret			X	
Kuntastrategian toteutuminen			X	

Liite n:o	2	Suppea	Laaja	Päätöksenteon vaikutusten ennakkoarviointi

Khall 193 §

Kunnanjohtajan päätösehdotus: Kunnanhallitus päättää vuodelle 2021 ajoittuvista uusista talouden tasapainotuskeinoista ja esittää ne edelleen hyväksyttäväksi valtuustossa.

Päätös:

Hyväksyttiin. Pykälä tarkastettiin tässä kokouksessa.

Kvalt 50 §

Vesannon kunnanhallitus on päättänyt 7.9.2020 184 § ajoittaa säästötoimet vuodelle 2021, jotta katkaistaan alijäämäisten vuosien ketju ja saadaan aikaan tasapainoinen tai ylijäämäinen taloussuunnitelma vuodelle 2021. Kunnanvaltuusto on jo 23.9.2019 hyväksynyt talouden tasapainotuksen keinoista, joiden arviointi on osana Vesannon kunnan sopeuttamisen keinot vuodelle 2021 **liitettä n:o 4**. Uudet sopeuttamisen keinot on esitetty taulukossa punaisella.

Liitteessä n:o 5 päätöksenteon vaikutusten ennakkoarviointi.

Kunnanhallitus esittää vuodelle 2021 ajoittuvat uudet talouden tasapainotuskeinot valtuuston hyväksyttäväksi liitteen n:o 4 mukaisesti.

Päätös:

Kunnanvaltuusto hyväksyi yksimielisesti kunnanhallituksen esityksen seuraavin lisäyksin:

- Valtuusto sitoutuu tämän suuruusluokan säästöihin, mutta ohjelma on käytävä vielä läpi yksityiskohtaisesti kohta kohdalta ja tehtävä erilliset päätökset jokaisesta säästökohteesta.
- Valtuusto päättää myöhemmin henkilöstön lomautuksesta ja valtuuston jäsenmäärän vähentämisestä.

Khall 212 §

Vesannon kunnanvaltuusto on kokouksessaan 21.9.2020 § 50 päättänyt kunnan talouden tasapainotuksesta. Jokainen talouden tasapainotuksen kohta tuodaan erikseen päätettäväksi siitä vastaavaan toimielimeen. Kunnanvaltuusto päätti talouden tasapainotuksesta, jossa eräänä keinona oli kunnanvaltuuston kokouspalkkioiden pienentäminen 60 eurosta 50 euroon.

Vesannon kunnan 1.1.2018 voimaan tulleen palkkiosäännön § 1 mukaan kunnanvaltuuston ja sen valiokuntien, kunnanhallituksen ja sen jaostojen sekä muiden lautakuntien, lautakuntien jaostojen, toimikuntien, johtokuntien sekä muiden toimielinten jäsenille maksetaan 60 euron kokouspalkkio. Palkkiot oli korotettu vuonna 2018 50:stä eurosta 60:een euroon.

Talouden tasapainotuksessa oli alun perin ehdotettu kokouspalkkion pienentämistä 10 prosentilla. Tämä muuttui kunnanhallituksen käsittelyssä niin, että palkkio palautetaan ennen vuonna 2018 olleeksi 50:ksi euroksi. Vuoden 2019 tilinpäätöksen mukaan luottamushenkilöiden kokouspalkkioihin oli käytetty 57 000 euroa. 16,7 prosenttia kokouspalkkiosummasta auttaa talouden tasapainotuksessa 9 519 euron verran. Säästö on näin ollen merkittävä.

Liitteenä n:o 1 talouden tasapainotus v. 2020.
(Valm. kj PH)

Kunnanjohtajan päätösehdotus: Kunnanhallitus päättää pienentää kunnanvaltuuston ja sen valiokuntien, kunnanhallituksen ja sen jaostojen sekä muiden lautakuntien, lautakuntien jaostojen, toimikuntien, johtokuntien sekä muiden toimielinten jäsenille maksettavan 60 euron kokouspalkkion 50:een euroon ja esittää tätä valtuustolle.

Päätös:

Hyväksyttiin.

Kvalt 57 §

Liitteenä n:o 1 Talouden tasapainotus 2020.

Kunnanhallitus esittää kunnanvaltuustolle, että kunnanvaltuuston ja sen valiokuntien, kunnanhallituksen ja sen jaostojen sekä muiden lautakuntien, lautakuntien jaostojen, toimikuntien, johtokuntien sekä muiden toimielinten jäsenille maksettava 60 euron kokouspalkkio lasketaan 50:een euroon.

Päätös:

Kunnanvaltuusto päätti yksimielisesti, että kunnanvaltuuston ja sen valiokuntien, kunnanhallituksen ja sen jaostojen sekä muiden lautakuntien, lautakuntien jaostojen, toimikuntien, johtokuntien sekä muiden toimielinten jäsenille maksettava 60 euron kokouspalkkio lasketaan 50:een euroon.

Lisätiedot: Kunnanjohtaja Pia Harmokivi, puh. 044 2825590, pia.harmokivi@vesanto.fi

KUNNAN TALOUDEN TASAPAINOTUKSEN AIKATAULUTTAMINEN / VESANNON KUNNAN KIINTEISTÖVEROPROSENTIT VUONNA 2021

Khall 184 §

Kuntalain (419/2015) 13 luvun 110 § mukaan kunnan talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytyksen kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidyistä toimenpiteistä, oilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan.

Vesannon kunnan tilinpäätös on ollut alijäämäinen vuoden 2018 vahvistetusta tilinpäätöksestä lukien. Näin ollen vuonna talousarviovuonna 2022 on alijäämät viimeistään katettava. Alijäämää on kertynyt yhteensä 1 595 567 euroa, joka koostuu seuraavista kokonaisuuksista vähennettynä edellisten vuosien ylijäämällä 700 500 euroa:
Koulurakennuksen alaskirjaus ja purkukustannukset 1 238 000 eur
Vesannon Vuokratalojen korkotulojen menetys 20 000 euroa
Toimintamenojen ylitys 97 500 euroa
Takautuvat palkkatulot perusturvaan 239 300 euroa
Verotulojen putoaminen 414 700 euroa

Vesannon kunnanvaltuusto hyväksyi 23.9.2019 vuosille 2020-2023 talouden tasapainotusohjelman, jonka suuruus oli 1 753 500 euroa. Talouden tasapainotus ei ole toteutunut suunnitellulla tavalla johtuen henkilöstövaihdoksista ja koronapandemiasta. Vuodesta 2020 on kaikella todennäköisyydellä tulossa alijäämäinen vuosi. Koronapandemia aiheuttanee muutoksia valtion arviointimenettelyyn ja viivästyttänee arviointimenettelyn käynnistymistä kunnissa.

Uuden koulun leasing-kulut alkavat juosta 1.12.2021. Leasing-kuluja maksetaan puolivuosittain 136 423,95 Kulut rasittavat olennaisesti kunnan taloutta ja säästöjä on vaikea saada aikaan menojen lisääntyessä merkittävästi.

Vesannon kunta täyttää 150 vuotta vuonna 2021. Kuntaan on suunniteltu näyttäviä juhlallisuuksia pitkin vuotta. Säästöjen ajoittaminen juhlavuoteen on haastavaa ja saanee aikaan sitoutumattomuutta juhlavuoden järjestelyihin monien yhteistyötahojen keskuudessa. **Liitteenä n:o 8** Vesannon kunnan sopeuttamisen keinot.

(Valm. kj. PH)

Khall 184 §

Kunnanjohtajan päätösehdotus: Kunnanhallitus päättää ajoittaa talouden tasapainotusohjelman suurimmat säästöt vuodelle 2021 katkaistakseen alijäämäisten vuosien ketjun ja saadakseen aikaan tasapainossa olevan taloussuunnitelman vuodelle 2021.

Päätös:

Hyväksyttiin

Khall 193 §

Vesannon kunnanhallitus on päättänyt 7.9.2020 184 § ajoittaa säästötoimet vuodelle 2021, jotta katkaistaan alijäämäisten vuosien ketju ja saadaan aikaan tasapainoinen tai ylijäämäinen taloussuunnitelma vuodelle 2021. Kunnanvaltuusto on jo 23.9.2019 hyväksynyt talouden tasapainotuksen keinoista, joiden arviointi on osana Vesannon kunnan sopeuttamisen keinot vuodelle 2021 **liitettä 1**. Uudet sopeuttamisen keinot on esitetty taulukossa punaisella.

Liitteessä 2 päätöksenteon vaikutusten ennakkoarviointi.
(Valm. kj. PH)

Vaikutusten ennakkoarviointi

Tehty	Ei tarpeen
X	

	Myönteinen vaikutus	Kielteinen vaikutus	Ei vaikutusta	Lisätietoa
Kuntalaiset		X		
Organisaatio ja henkilöstö		X		
Ympäristö			X	
Talous ja elinkeinot	X			
Lapset ja nuoret			X	
Kuntastrategian toteutuminen			X	

Liite n:o	2	Suppea	Laaja	Päätöksenteon vaikutusten ennakkoarviointi

Khall 193 §

Kunnanjohtajan päätösehdotus: Kunnanhallitus päättää vuodelle 2021 ajoittuvista uusista talouden tasapainotuskeinoista ja esittää ne edelleen hyväksyttäväksi valtuustossa.

Päätös:

Hyväksyttiin. Pykälä tarkastettiin tässä kokouksessa.

Kvalt 50 §

Vesannon kunnanhallitus on päättänyt 7.9.2020 184 § ajoittaa säästötoimet vuodelle 2021, jotta katkaistaan alijäämäisten vuosien ketju ja saadaan aikaan tasapainoinen tai ylijäämäinen taloussuunnitelma vuodelle 2021. Kunnanvaltuusto on jo 23.9.2019 hyväksynyt talouden tasapainotuksen keinoista, joiden arviointi on osana Vesannon kunnan sopeuttamisen keinot vuodelle 2021 **liitettä n:o 4**. Uudet sopeuttamisen keinot on esitetty taulukossa punaisella.

Liitteessä n:o 5 päätöksenteon vaikutusten ennakkoarviointi.

Kunnanhallitus esittää vuodelle 2021 ajoittuvat uudet talouden tasapainotuskeinot valtuuston hyväksyttäväksi liitteen n:o 4 mukaisesti.

Päätös:

Kunnanvaltuusto hyväksyi yksimielisesti kunnanhallituksen esityksen seuraavin lisäyksin:

- Valtuusto sitoutuu tämän suuruusluokan säästöihin, mutta ohjelma on käytävä vielä läpi yksityiskohtaisesti kohta kohdalta ja tehtävä erilliset päätökset jokaisesta säästökohteesta.
- Valtuusto päättää myöhemmin henkilöstön lomautuksesta ja valtuuston jäsenmäärän vähentämisestä.

Khall 214 §

Vesannon kunnanvaltuusto on kokouksessaan 21.9.2020 § 50 päättänyt kunnan talouden tasapainotuksesta. Jokainen talouden tasapainotuksen kohta tuodaan erikseen päätettäväksi siitä vastaavaan toimielimeen. Kunnanvaltuusto päätti talouden tasapainotuksesta, jossa eräänä keinona on kiinteistöveroprosenttien korottaminen. Kunnanvaltuusto on sitoutunut kiinteistöveroprosenttien korotuksella 312 406 euron säästöön.

Kuntien kiinteistöveroprosentit on ilmoitettava Verohallinnolle viimeistään 17.11.2020.

Kunnanvaltuusto päätti 4.11.2019 kiinteistöveroprosenteiksi vuodelle 2020 seuraavat:

- vakituisten asuinrakennusten vero-% 0,80
- muiden kuin vakituisten asuinrakennusten vero-% 1,50
- yleinen vero-% 1,25
- tuloverolain 22 §:ssä tarkoitetun yleishyödyllisen yhteisön omistaman kiinteistön vero-% 0,00
- voimalaitosten kiinteistövero-% 3,00

Kiinteistöveroprosenttien tulo vuodelle 2020 ja mahdollisesta korotuksen jälkeisestä aiheutuva tulo vuodelle 2021:

- vakituisten asuinrakennusten veroprosentti 0,80: 343 000 euroa -> korotus 1 prosenttiin 429 000 euroa
- muiden kuin vakituisten asuinrakennusten veroprosentti 1,50: 172 000 euroa -> korotus 2 prosenttiin 230 000 euroa
- yleinen veroprosentti 1,25: 244 000 euroa -> korotus 2 prosenttiin 390 000 euroa

Kiinteistöveroprosenttien korotuksen säästövaikutus ensi vuodelle olisi 290 000 euroa.

Liitteenä n:o 1 talouden tasapainotus v. 2020.
Oheismateriaalina n:o 1 Kuntakohtaiset veroprosentit 2020.
(Valm. kj PH)

Khall 214 §

Kunnanjohtajan päätösehdotus: Kunnanhallitus esittää valtuustolle, että se päättää määrätä kiinteistöveroprosentit vuodelle 2021 seuraaviksi:

- vakituisten asuinrakennusten vero-% 1,00
- muiden kuin vakituisten asuinrakennusten vero-% 2,00
- yleinen vero-% 2,00
- tuloverolain 22 §:ssä tarkoitetun yleishyödyllisen yhteisön omistaman kiinteistön vero-% 0,00
- voimalaitosten kiinteistövero-% 3,00

Päätös:

Hyväksyttiin.

Raimo Mäki jätti asiasta eriävän mielipiteen.

Kvalt 58 §

Liitteenä n:o 1 talouden tasapainotus v. 2020.
Oheismateriaalina n:o 4 Kuntakohtaiset veroprosentit 2020.

Kunnanhallitus esittää valtuustolle, että se päättää määrätä kiinteistöveroprosentit vuodelle 2021 seuraaviksi:

- vakituisten asuinrakennusten vero-% 1,00
- muiden kuin vakituisten asuinrakennusten vero-% 2,00
- yleinen vero-% 2,00
- tuloverolain 22 §:ssä tarkoitetun yleishyödyllisen yhteisön omistaman kiinteistön vero-% 0,00
- voimalaitosten kiinteistövero-% 3,00

Päätös:

Minna Back-Hytönen esitti Kimmo Salon, Tuomas Kuhmosen, Eeva Jäntin ja Raimo Mäen kannattamana, että kunnanvaltuusto päättää määrätä kiinteistöveroprosentit vuodelle 2021 seuraaviksi:

- vakituisten asuinrakennusten vero-% 0,90
- muiden kuin vakituisten asuinrakennusten vero-% 1,70
- yleinen vero-% 1,50
- tuloverolain 22 §:ssä tarkoitetun yleishyödyllisen yhteisön omistaman kiinteistön vero-% 0,00
- voimalaitosten kiinteistövero-% 3,00

Koska oli tehty kunnanhallituksen esityksestä poikkeava kannatettu esitys, puheenjohtaja totesi, että asian ratkaisemiseksi järjestetään vaali. Sovittiin, että ne, jotka kannattavat kunnanhallituksen esitystä, äänestävät "jaa" ja ne, jotka kannattavat Minna Back-Hytösen esitystä, äänestävät "ei".

Suoritetussa vaalissa kunnanhallituksen esitys sai yhden äänen ja Minna Back-Hytösen esitys sai 18 ääntä.

Äänestyksen tuloksena kunnanvaltuusto hyväksyi vuoden 2021 kiinteistöveroprosentit Minna Back-Hytösen esityksen mukaisesti.

Lisätiedot: Kunnanjohtaja Pia Harmokivi, puh. 044 2825590, pia.harmokivi@vesanto.fi

KUNNAN TALOUDEN TASAPAINOTUKSEN AIKATAULUTTAMINEN / VESANNON KUNNAN TULOVEROPROSENTTI VUONNA 2021

Khall 184 §

Kuntalain (419/2015) 13 luvun 110 § mukaan kunnan talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytyksen kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidyistä toimenpiteistä, oilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan.

Vesannon kunnan tilinpäätös on ollut alijäämäinen vuoden 2018 vahvistetusta tilinpäätöksestä lukien. Näin ollen vuonna talousarviovuonna 2022 on alijäämät viimeistään katettava. Alijäämää on kertynyt yhteensä 1 595 567 euroa, joka koostuu seuraavista kokonaisuuksista vähennettynä edellisten vuosien ylijäämällä 700 500 euroa:
Koulurakennuksen alaskirjaus ja purkukustannukset 1 238 000 eur
Vesannon Vuokratalojen korkotulojen menetys 20 000 euroa
Toimintamenojen ylitys 97 500 euroa
Takautuvat palkkatulot perusturvaan 239 300 euroa
Verotulojen putoaminen 414 700 euroa

Vesannon kunnanvaltuusto hyväksyi 23.9.2019 vuosille 2020-2023 talouden tasapainotusohjelman, jonka suuruus oli 1 753 500 euroa. Talouden tasapainotus ei ole toteutunut suunnitellulla tavalla johtuen henkilöstövaihdoksista ja koronapandemiasta. Vuodesta 2020 on kaikella todennäköisyydellä tulossa alijäämäinen vuosi. Koronapandemia aiheuttanee muutoksia valtion arviointimenettelyyn ja viivästyttänee arviointimenettelyn käynnistymistä kunnissa.

Uuden koulun leasing-kulut alkavat juosta 1.12.2021. Leasing-kuluja maksetaan puolivuosittain 136 423,95 Kulut rasittavat olennaisesti kunnan taloutta ja säästöjä on vaikea saada aikaan menojen lisääntyessä merkittävästi.

Vesannon kunta täyttää 150 vuotta vuonna 2021. Kuntaan on suunniteltu näyttäviä juhlallisuuksia pitkin vuotta. Säästöjen ajoittaminen juhlavuoteen on haastavaa ja saanee aikaan sitoutumattomuutta juhlavuoden järjestelyihin monien yhteistyötahojen keskuudessa. **Liitteenä n:o 8** Vesannon kunnan sopeuttamisen keinot.

(Valm. kj. PH)

Khall 184 §

Kunnanjohtajan päätösehdotus: Kunnanhallitus päättää ajoittaa talouden tasapainotusohjelman suurimmat säästöt vuodelle 2021 katkaistakseen alijäämäisten vuosien ketjun ja saadakseen aikaan tasapainossa olevan taloussuunnitelman vuodelle 2021.

Päätös:

Hyväksyttiin

Khall 193 §

Vesannon kunnanhallitus on päättänyt 7.9.2020 184 § ajoittaa säästötoimet vuodelle 2021, jotta katkaistaan alijäämäisten vuosien ketju ja saadaan aikaan tasapainoinen tai ylijäämäinen taloussuunnitelma vuodelle 2021. Kunnanvaltuusto on jo 23.9.2019 hyväksynyt talouden tasapainotuksen keinoista, joiden arviointi on osana Vesannon kunnan sopeuttamisen keinot vuodelle 2021 **liitettä 1**. Uudet sopeuttamisen keinot on esitetty taulukossa punaisella.

Liitteessä 2 päätöksenteon vaikutusten ennakkoarviointi.
(Valm. kj. PH)

Vaikutusten ennakkoarviointi

Tehty	Ei tarpeen
X	

	Myönteinen vaikutus	Kielteinen vaikutus	Ei vaikutusta	Lisätietoa
Kuntalaiset		X		
Organisaatio ja henkilöstö		X		
Ympäristö			X	
Talous ja elinkeinot	X			
Lapset ja nuoret			X	
Kuntastrategian toteutuminen			X	

Liite n:o	2	Suppea	Laaja	Päätöksenteon vaikutusten ennakkoarviointi

Khall 193 §

Kunnanjohtajan päätösehdotus: Kunnanhallitus päättää vuodelle 2021 ajoittuvista uusista talouden tasapainotuskeinoista ja esittää ne edelleen hyväksyttäväksi valtuustossa.

Päätös:

Hyväksyttiin. Pykälä tarkastettiin tässä kokouksessa.

Kvalt 50 §

Vesannon kunnanhallitus on päättänyt 7.9.2020 184 § ajoittaa säästötoimet vuodelle 2021, jotta katkaistaan alijäämäisten vuosien ketju ja saadaan aikaan tasapainoinen tai ylijäämäinen taloussuunnitelma vuodelle 2021. Kunnanvaltuusto on jo 23.9.2019 hyväksynyt talouden tasapainotuksen keinoista, joiden arviointi on osana Vesannon kunnan sopeuttamisen keinot vuodelle 2021 **liitettä n:o 4**. Uudet sopeuttamisen keinot on esitetty taulukossa punaisella.

Liitteessä n:o 5 päätöksenteon vaikutusten ennakkoarviointi.

Kunnanhallitus esittää vuodelle 2021 ajoittuvat uudet talouden tasapainotuskeinot valtuuston hyväksyttäväksi liitteen n:o 4 mukaisesti.

Päätös:

Kunnanvaltuusto hyväksyi yksimielisesti kunnanhallituksen esityksen seuraavin lisäyksin:

- Valtuusto sitoutuu tämän suuruusluokan säästöihin, mutta ohjelma on käytävä vielä läpi yksityiskohtaisesti kohta kohdalta ja tehtävä erilliset päätökset jokaisesta säästökohteesta.
- Valtuusto päättää myöhemmin henkilöstön lomautuksesta ja valtuuston jäsenmäärän vähentämisestä.

Khall 215 §

Vesannon kunnanvaltuusto on kokouksessaan 21.9.2020 § 50 päättänyt kunnan talouden tasapainotuksesta. Jokainen talouden tasapainotuksen kohta tuodaan erikseen päätettäväksi siitä vastaavaan toimielimeen. Kunnanvaltuusto päätti talouden tasapainotuksesta, jossa eräänä keinona on tuloveroprosentin korottaminen. Kunnanvaltuusto on sitoutunut kiinteistöveroprosenttien korotuksella 114 403 euron säästöön.

Kuntien tuloveroprosentit on ilmoitettava Verohallinnolle viimeistään 17.11.2020.

Vesannon kunnan tuloveroprosentti on 21,50. Tuloveroa on nostettu viimeksi vuonna 2018. Vuonna 2019 verotuloja tuli kunnalle 4 707 000 euroa ja vuonna 2020 on arvioitu verotuloja saatavan 4 884 000 euroa. Vuoden 2021 Verohallinnon ennusteen mukaan Vesannon kunta saa 21,50 prosentin tuloveroprosentilla verotuloja 4 820 000. Verotulot jäävät veroperustemuutoksista (ansiotasoindeksin tarkistus ja muut veroperusteiden pienehköt muutokset) johtuen siis vuonna 2021 64 000 euroa vuoden 2020 arvion alle. Kunnan verotuloprosentin nosto 21,75 prosenttiin tuottaisi kunnalle saman suuruisen verotulon kuin vuonna 2020 on arvioitu saatavan.

Talouden tasapainottamiseksi tuloveron korotus 22 prosenttiin näyttäisi näiden tietojen valossa olevan välttämättömyys. Korotus 22 prosenttiin tuottaisi kunnalle verotuloja 4 948 000 euroa. Säästövaikutus verotuloennusteiden mukaan on 128 000 euroa.

Liitteenä n:o 1 talouden tasapainotus v. 2020.
Oheismateriaalina n:o 1 Kuntakohtaiset veroprosentit 2020
(Valm. kj PH)

Kunnanjohtajan päätösehdotus: Kunnanhallitus esittää valtuustolle, että se päättää Vesannon kunnan vuoden 2021 tuloveroprosentiksi 22 %.

Päätös:

Hyväksyttiin.

Kvalt 59 §

Liitteenä n:o 1 talouden tasapainotus v. 2020.
Oheismateriaalina n:o 4 Kuntakohtaiset veroprosentit 2020.

Kunnanhallitus esittää valtuustolle, että se päättää Vesannon kunnan vuoden 2021 tuloveroprosentiksi 22 %.

Päätös:

Kunnanvaltuusto päätti yksimielisesti, että Vesannon kunnan vuoden 2021 tuloveroprosentti on 22 %.

Lisätiedot: Kunnanjohtaja Pia Harmokivi, puh. 044 2825590, pia.harmokivi@vesanto.fi

RUOKAPALVELUJEN MÄÄRÄRAHAMUUTOS VUODELLE 2020

Khall 224 §

Ruokapalveluiden laitekanta on osin jo vanhentunutta. Käytössä olevat kaksi Culimix-pataa (á 80 l) ovat 15-20 vuotta vanhoja. Toinen padoista on ostettu koululle käytettynä. Kouluta se siirrettiin ravintokeskukseen. Varaosia on hankalaa saada ja korjattavat osat, kuten piirikortit, ovat arvokkaita. Metos tarjoaa sopimushinnalla vanhan tilalle sopivaa Metos Proveno 3G -pataa, joka sopii toisen vanhan padan kanssa samaan jalustaan. Kyseisen padan valmistus loppuu pian ja tilaus on tehtävä lokakuun 2020 loppuun mennessä. Tämän jälkeen joudumme uusimaan kummankin padan. Uusi Proveno 4G ei sovellu samaan jalustaan entisten Culimix-patojen kanssa, mutta soveltuu uuden Proveno 4G padan kanssa. Padan tarjoushinta on 16 000 euroa.

Ruokapalveluilla on tarve hankkia lisää myös ateriapalvelujen kuljetuslaatikoita, koska monipalveluauton ruokakuljetusreitit supistuvat jo loppuvuodesta 2020 perusturvan palvelurakenneuudistuksen osana (ruoanjakelu ma, ke, pe). Asukkaille kuljetetaan useamman päivän ruoka kerralla. Samalla ruokapalveluiden kuljetuslaatikot saadaan päivitettyä uudempaan malliin. Kuljetuslaatikoiden tarjoushinta on 1 500 euroa.

Ruokapalveluiden tulot vähenivät vuoden 2020 keväällä koronapandemian vuoksi 27 930 euroa.

Määrärahaa patojen ja kuljetuslaatikoiden uusimiseen ei TA 2020 ole varattu, joten padan hankkiminen toteutuisi investointimäärärahamuutoksella vuoden 2020 talousarvioon ja kuljetuslaatikoiden hankkiminen kalustomäärärahan muutoksella. Ruokapalvelujen tulot vähennettäisiin talousarvion tulopuolelta. Yhteensä määrärahamuutos on 43 430 euroa.

Liitteessä n:o 4 ruokapalvelujen määrärahamuutokset TA 2020.
Liitteessä n:o 5 proveno 3G tarjous.
Liitteessä n:o 6 tarjous Comple ateriankuljetuslaatikoista.

(Valm. kj. PH)

Vaikutusten ennakkoarviointi:

Tehty	Ei tarpeen
	X

Khall 224 §

Kunnanjohtajan päätösehdotus: Kunnanhallitus päättää

1. hankkia liitteiden mukaiset padan sekä kuljetuslaatikot ja

2. hyväksyä ruokapalveluiden talousarviomuutoksen 43 430 euroa ja esittää määrärahamuutosta edelleen valtuustolle.

Määrärahamuutokset jakaantuvat seuraavasti:
Ruokapalvelujen investointi 9009: -16 000
Ruokapalvelujen kalustehankinnat 4580: -1500 euroa
Ruokapalvelujen tulot 1530: - 27 930 euroa

Päätös:

Hyväksyttiin.

Kvalt 60 §

Liitteessä n:o 2 Ruokapalvelujen määrärahamuutokset TA 2020.
Oheismateriaalissa 5 Proveno 3G tarjous.
Oheismateriaalissa 6 Tarjous Comple ateriankuljetuslaatikoista.

Kunnanhallitus esittää valtuustolle, että se hyväksyy ruokapalveluiden määrärahamuutoksen joka on 43 430 euroa.

Määrärahamuutokset jakaantuvat seuraavasti:
Ruokapalvelujen investointi 9009: -16 000
Ruokapalvelujen kalustehankinnat 4580: -1500 euroa
Ruokapalvelujen tulot 1530: - 27 930 euroa

Päätös:

Kunnanvaltuusto hyväksyi yksimielisesti ruokapalveluiden määrärahamuutoksen joka on 43 430 euroa.

Määrärahamuutokset jakaantuvat seuraavasti:
Ruokapalvelujen investointi 9009: -16 000
Ruokapalvelujen kalustehankinnat 4580: -1500 euroa
Ruokapalvelujen tulot 1530: - 27 930 euroa

Lisätiedot: Kunnanjohtaja Pia Harmokivi, puh. 044 2825590, pia.harmokivi@vesanto.fi

LAUSUNTO POHJOIS-SAVON ALUEELLISEN PELASTUSTOIMEN PALVELUTASOPÄÄTÖKSEN PÄIVITTÄMISESTÄ

Khall 227 §

Pohjois-Savon pelastuslaitos vastaa maakunnan alueella pelastustoimen tehtävien hoitamisesta kuntien kanssa laaditun yhteistoimintasopimuksen mukaisesti. Pelastuslain (379/2011) mukaan alueen pelastustoimi laatii palvelutasopäätöksen, jossa päätetään pelastustoimen tuottamien turvallisuuspalveluiden tasosta ja tavoitteista sekä toimintojen keskeisimmistä järjestelyistä ja kehittämistoimenpiteistä. Pelastustoimen palvelutasosta päättää aluepelastuslautakunta kuntia kuultuaan. Pelastuslaitoksessa on valmisteltu uusi palvelutasopäätösehdotus ajalle 1.1.2021–31.12.2023. Palvelutasopäätös koskee myös 1.1.2021 alkaen Pohjois-Savon pelastustoimen alueeseen kuuluvaa Joroisten kuntaa.

Pelastustoimen varallaoloon liittyy tällä hetkellä oikeudellisia ja taloudellisia riskejä. Varallaolon on todettu valtakunnallisesti olevan muutamassa oikeusjutussa työaikaa, joka tarkoittaa varallaolotuntien maksamista palkkana työaikakorvauksineen. Taloudellinen riski on merkittävä. Pohjois-Savon pelastuslaitoksen osalta varallaolojuttu on edelleen työtuomioistuimen käsittelyssä. Varaudumme asiaan ja ehdotamme riskin pienentämistä. Palvelutasopäätösehdotus sisältää varallaolon vähentämisen 1.1.2021 alkaen ja tarvittaessa varallaolon lopettamisen. Ehdotuksessa on mukana varallaolon korvaavia toimenpiteitä.

Palvelutasopäätösehdotus sisältää uuden tarkennuksen siihen, kuinka kauan 24/7–pelastusasemien henkilövahvuus voi olla äkillisissä poissaolotilanteissa alle minimivahvuuden 1+3 (esimies ja kolme palomiestä). Ajaksi on määritelty neljä tuntia, jonka kuluessa työvuoro täydennetään 1+3 vahvuuteen. Tavoitteena on hyödyntää olemassa olevaa resurssia sisäisen liikkuvuuden mallilla ja välttää ylimääräisiä henkilöstökuluja.

Ehdotus sisältää 24/7 välittömän vesisukellusvalmiuden ylläpitämisen 1.1.2021 alkaen Kuopion Neulamäen pelastusasemalla, josta vesisukeltajat lähtevät tarvittaessa koko maakunnan alueelle. Varkauden pelastusasemalla ylläpidetään ajallisesti n. 50 % vesisukellusvalmiutta nykyisellä henkilöstöllä.

Maakunnallisen pelastustoimen palveluverkon ylläpitäminen edellyttää lähivuosina kunnilta huomattavissa määrin toimitilojen (pelastusasemien) uusimista. Uudet terveelliset ja turvalliset tilat ovat tarpeen, mutta ne lisäävät selkeästi pelastuslaitoksen kunnille maksamien pääomavuokrien määrää ja näkyvät kohonneina kiinteistömenoina.

Khall 227 §

Pohjois-Savon aluepelastuslautakunta käsitteli kokouksessaan 7.10.2020 § 52 Pohjois-Savon pelastustoimen palvelutasopäätösehdotusta ja pyytää ehdotuksesta lausunnot Pohjois-Savon kaupungeilta ja kunnilta, Joroisten kunnalta sekä ItäSuomen aluehallintovirastolta.

Liitteessä n:o 13 Pohjois-Savon pelastustoimen palvelutasopäätösluonnos 2021 – 2023.
Liitteessä n:o 14 Pohjois-Savon pelastuslaitoksen palveluverkko 1.1.2021.
Liitteessä n:o 15 Pohjois-Savon pelastuslaitoksen rakennusinvestointisuunnitelma 2021 – 2024.
Liitteessä n:o 16 Pohjois-Savon pelastuslaitoksen turvallisuusviestintäsuunnitelma 2020.
Liitteessä n:o 17 Pohjois-Savon pelastuslaitoksen valvontasuunnitelma.
Oheismateriaali 4 Varallaolo.
(Valm. hal.- ja tal.suun. MR)

Kunnanjohtajan päätösehdotus: Palvelutasopäätös on valmisteltu yleisellä tasolla, jonka pohjalta ei voida päätellä yksittäisten kuntien tilanteen muutosta. Vesannon kunta pitää tärkeänä, että vähintään nykyinen vahvuus säilytetään ja pelastuslaitoksen kalusto vastaa alueen tarvetta. Pelastustoimi on erittäin tärkeä osa kuntalaisten kokonaisturvallisuutta, jonka vuoksi Vesannon kunnanhallitus katsoo, ettei paloasemaa myöskään maakunnan reuna-alueella tule määräaikaisestikaan sulkea.

Kunnanhallitus kiinnittää lausunnossaan huomiota päiväpaloasemien varallaoloon, sillä varallaolon mahdollinen lopettaminen päättää päiväpaloasemien lähtövalmiuden virka-aikana ja virka-ajan ulkopuolella. Varallaolo on taannut pelastustoimen avunannon ja toimivuuden kymmeniä vuosia kaikille tahoille. Varallaolo on ainut mahdollinen ja toimiva tapa turvata toimintavalmius Pohjois-Savon alueen pienissä kunnissa riittävän nopeasti.

Esimerkiksi naapurimaakunnassa, Etelä-Savon pelastuslaitos on esittämässä kunnille ja aluepelastuslautakunnalle nykyisen kaltaista varallaolon jatkuvuutta 30 minuutin lähtöajalla. Vesannon kunnanhallitus näkee, että tämä esitys on erittäin kannatettava ja näin saadaan lähtövalmius päiväpaloasemilla taattua myös Pohjois-Savossa.

Kunnanhallitus saattaa tämän asian valtuustolle tiedoksi.

Päätös:

Hyväksyttiin.

Lisätiedot: Kunnanjohtaja Pia Harmokivi, puh. 044 2825590, pia.harmokivi@vesanto.fi

Kvalt 61 §

Liitteessä n:o 3 Pohjois-Savon pelastustoimen palvelutasopäätösluonnos 2021 – 2023.
Liitteessä n:o 4 Pohjois-Savon pelastuslaitoksen palveluverkko 1.1.2021.
Liitteessä n:o 5 Pohjois-Savon pelastuslaitoksen rakennusinvestointisuunnitelma 2021 – 2024.
Oheismateriaalissa 7 Pohjois-Savon pelastuslaitoksen turvallisuusviestintäsuunnitelma 2020.
Oheismateriaalissa 8 Pohjois-Savon pelastuslaitoksen valvontasuunnitelma.
Oheismateriaalissa 9 Varallaolo.

Kunnanhallitus saattaa päätöksensä kunnanvaltuustolle tiedoksi.

Päätös:

Kunnanvaltuusto merkitsi tämän asian tietoonsa saatetuksi.

Lisätiedot: Kunnanjohtaja Pia Harmokivi, puh. 044 2825590, pia.harmokivi@vesanto.fi

SP KB

OIKAISUVAATIMUSOHJEET JA VALITUSOSOITUS

Kunta	Kokouspäivämäärä	Pykälä	Sivu
VESANNON KUNTA			

Valtuusto/hallitus/lautakunta

Kunnanvaltuusto	9.11.2020

MUUTOKSENHAKUKIELLOT

Kieltojen perusteet	Seuraavista päätöksistä ei saa tehdä kuntalain 410/2015 §:n 136 mukaan oikaisuvaatimusta eikä kunnallisvalitusta, koska päätös koskee vain valmistelua tai täytäntöönpanoa. Pykälät 53, 61
	Koska päätöksestä voidaan tehdä kuntalain 410/2015 §:n 134 mukaan kirjallinen oikaisuvaatimus, seuraaviin päätöksiin ei saa hakea muutosta valittamalla. Pykälät
	HallintolainkäyttöL 5 §:n/muun lainsäädännön mukaan seuraaviin päätöksiin ei saa hakea muutosta valittamalla. Pykälät ja valituskieltojen perusteet

OIKAISUVAATIMUSOHJEET

Oikaisuvaatimus-viranomainen ja -aika	Seuraaviin päätöksiin tyytymätön voi tehdä kirjallisen oikaisuvaatimuksen. Viranomainen, jolle oikaisuvaatimus tehdään, osoite Pykälät Oikaisuvaatimus on tehtävä 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Oikaisuvaatimusaikaa laskettaessa tiedoksisaantipäivää ei oteta lukuun.

Liitetään pöytäkirjaan

VALITUSOSOITUS

Valitusviranomainen ja valitusaika

Seuraaviin päätöksiin voidaan hakea muutosta kirjallisella valituksella. Oikaisuvaatimuksen johdosta annettuun päätökseen saa hakea muutosta kunnallisvalituksin vain se, joka on tehnyt oikaisuvaatimuksen. Mikäli päätös on oikaisuvaatimuksen johdosta muuttunut, saa päätökseen hakea muutosta kunnallisvalituksin myös asianosainen sekä kunnan jäsen.

Valitusviranomainen, osoite — Valitusaika

Itä-Suomen hallinto-oikeus
Käyntiosoite: Minna Canthin katu 64, 70100 KUOPIO
Postiosoite: PL 1744, 70101 KUOPIO
Puh. 029 56 42502, fax. 029 56 42501
Sähköposti: ita-suomi.hao@oikeus.fi
Valituksen voi tehdä myös hallinto- ja erityistuomioistuinten asiointipalvelussa osoitteessa: https://asiointi2.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet

30 päivää

Kunnallisvalitus, pykälät
51, 52, 54 - 60

Hallintovalitus, pykälät — Valitusaika

päivää

Muu valitusviranomainen, osoite — Pykälät — Valitusaika

päivää

Valitusaika alkaa päätöksen tiedoksisaannista.
Valitusaikaa laskettaessa tiedoksisaantipäivää ei oteta lukuun.

Oikaisuvaatimus-/valituskirjelmän sisältö

Oikaisuvaatimus-/valituskirjelmässä on ilmoitettava
- päätös, johon haetaan muutosta
- miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi
- muutosvaatimuksen perusteet

Oikaisuvaatimus-/valituskirjelmässä on ilmoitettava oikaisuvaatimuksen tekijän/valittajan nimi ja kotikunta. Jos oikaisuvaatimuksen tekijän/valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä tai jos oikaisuvaatimuksen/valituksen laatijana on joku muu henkilö, oikaisuvaatimus-/valituskirjelmässä on ilmoitettava myös tämän nimi ja kotikunta. Lisäksi on ilmoitettava postiosoite ja puhelinnumero, joihin asiaa koskevat ilmoitukset oikaisuvaatimuksen tekijälle/valittajalle voidaan toimittaa.

Valittajan, laillisen edustajan tai asiamiehen on allekirjoitettava valituskirjelmä.

Oikaisuvaatimus-/valituskirjelmään on liitettävä päätös, josta valitetaan, alkuperäisenä tai jäljennöksenä sekä todistus siitä, minä päivänä päätös on annettu tiedoksi tai muu selvitys oikaisuvaatimus-/valitusajan alkamisen ajankohdasta.

Oikaisuvaatimus-/valituskirjelmään on liitettävä asiakirjat, joihin oikaisuvaatimuksen tekijä/valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle. Asiamiehen on liitettävä valtakirja sen mukaan kuin hallintolain 12 §:ssä/HLL 21 §:ssä säädetään.

Oikaisuvaatimus-/valitusasiakirjojen toimittaminen

Oikaisuvaatimus-/valitusasiakirjat on toimitettava oikaisuvaatimus-/valitusviranomaiselle viimeistään oikaisuvaatimus-/valitusajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä. Jos oikaisuvaatimus-/valitusajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, joulu- tai juhannusaatto tai arkilauantai, saa asiakirjat toimittaa viranomaiselle ensimmäisenä sen jälkeisenä arkipäivänä. Asiakirjat toimitetaan viranomaisen asiointiosoitteeseen lähettäjän omalla vastuulla postitse, sähköisesti tai lähetin välityksellä. Postiin asiakirjat on jätettävä niin ajoissa, että ne ehtivät perille ennen oikaisuvaatimus-/valitusajan päättymistä.

Valitusasiakirjat voi toimittaa myös: nimi, osoite ja postiosoite — Pykälät

Valitusasiakirjat on toimitettava *): nimi, osoite ja postiosoite — Pykälät

Lisätietoja

Tuomioistuinten ja eräiden oikeushallintoviranomaisten suoritteista perittävistä maksuista annetun lain (11.12.2015/1455) nojalla muutoksenhakijalta peritään hallinto-oikeudessa kulloinkin voimassa oleva oikeudenkäyntimaksu, joka on 1.1.2016 alkaen 250 euroa.
Vaasan hallinto-oikeudessa valituksen käsittelystä perittävä oikeudenkäyntimaksu on 250 euroa. Mikäli hallinto-oikeus muuttaa valituksenalaista päätöstä muutoksenhakijan eduksi, oikeudenkäyntimaksua ei peritä. Maksua ei myöskään peritä eräissä asiaryhmissä eikä myöskään mikäli asianosainen on muualla laissa vapautettu maksusta. Maksuvelvollinen on vireillepanija ja maksu on valituskirjelmäkohtainen.

Yksityiskohtainen oikaisuvaatimusohje/valitusosoitus liitetään pöytäkirjanotteeseen

*) Jos toimitettava muulle kuin valitusviranomaiselle.

Liitetään pöytäkirjaan

LIITE 1

Vesannon kunnan talouden tasapainotus vuonna 2021

Hallinto- ja talouspalvelut	Summa	Huomioitavaa	Miten voimme tehdä toisin?
Valtuuston ym. elinten jäsenmäärän vähentäminen 21->17	3 000	Hyv. valtuustossa 2019	
Tietosuojavastaavuus omaksi työksi	10 000	Hyv. valtuustossa 2019	
Ruokahuollon vkl työntekijävähennys 3-> 2	5 000	Hyv. valtuustossa 2019 Tehty osittain.	
Kuntatiedotteista toinen sähköisenä	3 000	Hyv. valtuustossa 2019	
Hyte-työ kirjastotyöntekijälle	20 000	Hyv. valtuustossa 2019	
Luottamushenkilöiden kokouspalkkioiden alentaminen 60€-> 50€	5 700	2019 käytetty 57 000	
Kokoustarjoiluista luopuminen kautta linjan	2 000	2019 käyetty 3 000 (säästö esitettiin kirjastolta)	
Lehti-ilmoittelun vähentäminen	15 000	2019 käytetty 20 000	
Ulkopuolisten asiantuntijoiden käytön vähentäminen	71 111	2019 käytetty 89 000. Kaavoitukseen 17 889	
Veroprosentin nosto 22 %:iin	114 403		
Koulutusmäärärahojen supistaminen vuodeksi	20 000	2019 käytetty 29 000	
Sihteerin viran täyttämättä jättäminen	28 999		
Kunnan it-tuki sisäisin järjestelyin	18 000		
Koko henkilöstön lomautus 2 vkoksi	129 000	Pyritään löytämään muita vaihtoehtoja lomautukselle.	
Sivistyspalvelut			
Tuntikehys pienemmäksi	3 000	Hyv. valtuustossa 2019. Mitä tehdä opettajalle, jolta jää tunnit pois? Irtisanominen?	
Yhdysluokkien perustaminen		Hyv. valtuustossa 2019. Mahdollista 2023.	
Pph:sta 1 htv pois	30 000	Hyv. valtuustossa 2019. Tehty.	
Koulukuljetusten aikatauluttaminen		Hyv. valtuustossa 2019. Uusi sopimus on nostanut hintoja. Menee tappiolle.	
Ip-kerhon maksujen korotus	1 040	2019 saatu 10 400	
Lukion kurssien supistaminen		Tehdään pieniä muutoksia jo 2021	
Liikuntapaikkojen maksun korotus	900	10% maksujen korotus. Esim. kuntosalivuosikortti 60€ -> 66€. Nostettu viimeksi 1.9.2019.	
Säästöt kulttuuri- ja liikuntatoimesta	5 000		
Kirjaston aineistomäärärahan vähentäminen vuodeksi	5 000	2019 käytetty 20 000	
Nuorisotoimen kalustovuokraus (tulot)	500		
Nuorisotoimen paperilehtitilausten lopettaminen	250		
Musiikkiopistojen tuen lakkauttaminen	1 300	2019 käytetty 1 300	
Tekniset palvelut			
Vesimaksujen nosto	15 000	Hyv. valtuustossa 2019. Tehty.	
Yksityistieavustusten leikkaus	25 000	Hyv. valtuustossa 2019. Tehty.	
Kiinteistöveroprosentin nosto	312 406	Hyv. valtuustossa 2019.	
Kiinteistöveroselvityksen tekeminen	15 000	Hyv.valtuustossa 2019. Tehty osittain. Selvitys maksaa.	
Metsäomaisuuden myynti	211 000	Hyv. valtuustossa 2019. Koulutalo-tilasta ei arvioita.	
Vuokratukien lakkauttaminen	1 200	Hyv. valtuustossa. Tehty osittain. Jatkuu syksyllä 2020.	
Eläköityminen	37 000		
Rakennusvalvonnan maksujen nosto 10%. Yhteiset taksat	1 000	Tulot olleet 10 000-12 000. Selvitetään Tervon ja Keiteleen kanta.	
Perusturva			
Sairaanhoitajan täyttämätön toimi	32 000	Hyv. valtuustossa 2019. Meneillään kotihoidossa.	
Perhetyöntekijä osa-aikaisuus	17 800	Hyv. valtuustossa 2019.	
Palkkatukilainen moto-autoon	11 500		
Poistot			
Poistoaikojen pidentäminen			
SUMMA	**1 171 109**		

HALLINTOKUNTA **Yleishallinto**

RUOKAPALVELUT
Perustelu/tulosalue
(tulosyksikkö, meno-/tulolaji)

	MR / tuloarvio	Menot lisääntyvät	Menot vähenevät	Tulot lisääntyvät	Tulot vähenevät
RUOKAPALVELUT					
3150 Tuloja koulun ja varhaiskasvatuksen ruokailusta jäi saamatta, koska korona aikaan koulut olivat suljettuna ja päiväkodissa vain vähän lapsia hoidossa. Vastaavasti ruokatarvikepussien toimitus kummillekin asiakasryhmille oli runsasta. Pussien sisältö kirjattu koronamenotilille.					27 930,00
4580 Kalusto Kotisairaanhoidon / monipalveluauton toiminnan muutoksen vuoksi hankittava ateriapalveluun uudenmalliset kuljetuslaatikot.		1500,00			
9009 INVESTOINTI Kiireellinen investointi, sopivan padan valmistus loppuu lokakuussa 2020.		16 000,00			
Yhteensä		17 500, 00			27 930, 00
Kulut yhteensä 43 430 euroa					

Luonnosversio 2.2_12.10.2020

POHJOIS-SAVON PELASTUSTOIMI

Palvelutasopäätösluonnos 2021–2023
Aluepelastuslautakunta 7.10.2020
Kuntien kuuleminen 12.10.-16.11.2020

Sisällys

1. PELASTUSTOIMEN STRATEGIA JA PALVELUTASOPÄÄTÖSPROSESSI 6
1.1. Lainsäädäntö, palvelutasopäätöksen tarkoitus ja perusteet 6
1.2. Toiminnan painopisteet ja strategiset päämäärät 10
1.3. Palvelutasopäätösprosessi 11
2. PALVELUTASOPÄÄTÖKSEN PERUSTEET 11
2.1. Meneillään olevan palvelutasopäätöskauden arviointi 11
2.2. Uhkien ja riskien arviointi 11
3. ONNETTOMUUKSIEN EHKÄISY 14
3.1. Pelastustoimelle kuuluva ohjaus onnettomuuksien ehkäisyssä 14
3.2. Pelastustoimelle kuuluva neuvonta ja turvallisuusviestintä 15
3.2.1. Sosiaalinen media 16
3.3. Yhteistyö onnettomuuksien ehkäisyssä muiden viranomaisten kanssa 17
3.3.1. Kaavoitus 17
3.3.2. Rakennusvalvonta 18
3.4. Palontutkinta 19
3.5. Pelastustoimen valvontatehtävät 20
3.5.1. Paloriski-ilmoitukset 22
3.5.2. Kemikaali- ja ilotulitevalvonta 23
3.5.3. Suuret yleisötapahtumat 23
3.6. Nuohous 24
4. PELASTUSTOIMINTA 24
4.1. Varautuminen päivittäisiin tilanteisiin 24
4.1.1. Toimintavalmius 25
4.1.2. Päivittäiset onnettomuudet 26
4.1.2.1. Vesipelastustoiminta 28
4.1.2.2. Pintapelastus 28
4.1.2.3. Vaarallisten aineiden torjunta 29
4.1.2.4. Liikenneonnettomuudet 30
4.1.2.5. Pelastustoiminta korkeissa rakennuksissa 30
4.1.2.6. Luonnononnettomuudet 31
4.1.2.7. Öljyvahinkojen torjunta 31
4.1.2.8. Ilmaliikenneonnettomuudet 32
4.2. Pelastusyksiköt ja niiden vahvuudet 32
4.2.1. Erikoiskalusto 33
4.2.2. Jälkivahinkojen torjunta 33
4.3. Pelastustoiminnan johtaminen 34
4.3.1. Pelastusmuodostelmien johtaminen 34
4.3.2. Päällystön päivystys- ja varallaolojärjestelyt 35
4.4. Varautuminen suuronnettomuuksiin ja häiriötilanteisiin 36
4.4.1. Viranomaisten välinen yhteistyö varautumisessa 37
5. TOIMINTA POIKKEUSOLOISSA 38
5.1. Varautuminen poikkeusoloihin 38
5.2. Pelastustoiminta poikkeusoloissa 38
5.3. Pelastuslaitoksen hoitaman väestönsuojelun resurssit poikkeusoloissa 39

5.4. Väestön suojaaminen ja varoittaminen 39
5.5. Omatoiminen varautuminen 40
5.5.1. Omatoimisen varautumisen suunnittelu 40
5.5.2. Omatoimisen varautumisen koulutus 41
5.6. Pelastustoiminnan ohjeet ja suunnitelmat 41
5.6.1. Yhteistoiminta 42
5.6.2. Valmiussuunnittelu 43
5.7. Muut tehtävät, ensihoitopalvelut 43
5.8. Muut tehtävät, kansainvälinen toiminta 44
6. HALLINTO, RESURSSIT JA TUKITOIMINNOT 44
6.1. Tutkimus- ja kehittämistoiminta 44
6.2. Henkilöresurssit ja henkilöstöjohtaminen 44
6.3. Talous 46
6.4. Hallintopalvelut 48
6.5. Tekniset palvelut 48
6.6. Kalusto ja varusteet 49
6.7. Sopimuspalokunnat 50
6.8. Palomuseo 50
6.9. ICT/Pelastustoimen tieto- ja viestijärjestelmät 50
7. TOIMITILAT 51
8. PALVELUTASOPÄÄTÖKSEN KEHITTÄMINEN 52
8.1. Palvelutason kehittämissuunnitelmat 52
8.1.1. Onnettomuuksien ehkäisy 52
8.1.2. Pelastustoimi 53
8.1.3. Ensihoitopalvelut 53
8.1.4. Tilannekeskus 53
8.2. Projektit 54
8.3. Palvelutasopäätöksen seuranta 54
9. PALVELUTASOPÄÄTÖKSEN VOIMASSAOLOAIKA 54

Pelastuslaitoksen visio

Pohjois-Savossa on hyvä turvallisuuskulttuuri sekä laadukkaat pelastustoimen ja ensihoidon palvelut.

Tämä tarkoittaa

- Pelastuslaitos luo Pohjois-Savoon hyvää turvallisuuskulttuuria, jossa pääpaino on onnettomuuksien omatoimisessa ennaltaehkäisyssä
- Pelastustoimen palvelut tuotetaan taloudellisesti ja ne vastaavat alueen uhkia resurssien mukaan
- Pelastuslaitos tuottaa monipuolisia, tehokkaita, asiakaslähtöisiä palveluita ja henkilöstön osaamistaso on korkea.

Toiminta-ajatus

Pohjois-Savon pelastuslaitoksen tehtävänä on tuottaa alueensa palvelutasopäätöksen mukaiset pelastustoimen palvelut ja yhteistoimintasopimuksen mukaiset ensihoitopalvelut. Pelastuslaitoksen tärkein tavoite on parantaa ihmisten turvallisuutta ja vähentää onnettomuuksia. Onnettomuuden uhatessa tai tapahduttua pelastuslaitoksen tehtävä on tuottaa tehokkaat pelastustoimen palvelut, joilla turvataan tärkeät toiminnot ja vähennetään vahingon seurauksia. Pelastuslaitoksen tuottamat ensihoitopalvelut ovat osa laadukasta terveydenhuollon päivystyspalveluiden ketjua. Pelastuslaitoksen tehtäviin kuuluu pelastuslain mukaisesti sammutus- ja pelastustoiminta, ihmisten neuvonta ja ohjaus, valvontatehtävät sekä väestön varoittaminen vaara- ja onnettomuustilanteissa. Pelastuslaitos tukee alueeseen kuuluvien kuntien valmiussuunnittelua ja huolehtii osaltaan öljyntorjunnasta.

Arvot

Pelastustoimen ylin arvo on ihmishenkien pelastaminen. Sitä toteutetaan ensisijaisesti ehkäisemällä henkilövahinkoja jo ennakolta. Mahdollisen onnettomuuden tai tapaturman sattuessa pyritään kaikin käytettävissä olevin keinoin pelastamaan ihmishenkiä.

Pelastustoimen arvot on määritelty seuraavasti: "Turvallisuus on yhteinen asiamme: Inhimillisesti, Ammatillisesti, Luotettavasti". Inhimillinen tarkoittaa muun muassa ihmisarvon kunnioitusta, tasapuolisuutta, moniarvoisuutta ja vastuuta ympäristöstä. Ammatillisesti puolestaan kuvaa muun muassa jatkuvaa ja laajenevaa osaamisen kehittämistä sekä oman ja toisen työn arvostusta. Luotettavasti-arvon taustalla on ajatus, että pelastustoimeen ja sen jokaiseen jäseneen voi luottaa.

Pelastuslaitoksen strategiset linjaukset

Pohjois-Savon pelastuslaitoksen strategia 2025 on johdettu visiosta ja toiminta-ajatuksesta. Pelastuslaitoksen strategiset päämäärät on kuvattu seuraavasti:

- Pelastuslaitos on laaja-alainen turvallisuuden osaaja, jolla on keskeinen rooli paikallisten turvallisuuspalvelujen tuottamisessa ja suunnittelussa yhdessä muiden tahojen kanssa.

- Onnettomuuksia ehkäistään tehokkaasti ennalta yhteistyössä muiden tahojen kanssa. Onnettomuuksien ja vahinkojen määrä vähenee olennaisesti.

- Vakinaisen ja sopimushenkilöstön määrä on tehtävien kannalta riittävä. Henkilöstö tuntee työnsä mielekkääksi ja hyvin organisoiduksi. Pelastuslaitoksella on käytettävissä riittävät taloudelliset resurssit toimintaansa varten.

- Henkilöstöllä on hyvä ammattitaito tehtäviinsä. Hyödynnämme toiminnan kehittämisessä alan tutkimustietoa ja verkostoitumista.

- Mahdollistamme, että pelastuslaitoksessa ja sen prosesseissa toimiville on riittävät ja selkeät toimivaltuudet. Huolehdimme, että tietoisuus perustehtävistä ohjaa organisaation valintoja.

1. PELASTUSTOIMEN STRATEGIA JA PALVELUTASOPÄÄTÖSPROSESSI

1.1. Lainsäädäntö, palvelutasopäätöksen tarkoitus ja perusteet

Kunnat vastaavat pelastustoimesta yhteistoiminnassa valtioneuvoston päättämällä alueella siten, kuin siitä säädetään pelastustoimen alueiden muodostamisesta annetussa laissa (1214/2001). Pohjois-Savon pelastuslaitos vastaa Pohjois-Savon maakunnan pelastustoimesta yhteistoimintasopimuksen mukaisesti.

Tällä palvelutasopäätöksellä määritellään Pohjois-Savon pelastustoimen tuottamien turvallisuuspalveluiden taso maakunnan alueella. Palvelutasopäätöksellä päätetään tavoitteista, järjestelyistä ja kehittämistoimenpiteistä. Poikkeusolojen ja häiriötilojen varalta tehtävät järjestelyt on kuvattu tarkemmin pelastuslaitoksen valmiussuunnitelmassa.

Palvelutasopäätöstä linjaavat sisäministeriön toimittama riskiruutuaineisto sekä pelastustoimen valtakunnallinen strategia ja tulostavoitteet. Palvelutasopäätöksessä on selvitetty alueella esiintyvät uhat ja riskit, määritelty toiminnan tavoitteet ja käytettävät voimavarat sekä palvelut ja niiden taso. Palvelutasopäätös sisältää myös suunnitelman palvelutason kehittämisestä.

Pelastustoimen palvelutason tulee vastata alueella esiintyviä onnettomuusuhkia. Pelastustoimi on suunniteltava ja toteutettava siten, että onnettomuuksien ehkäisy on järjestetty ja että onnettomuus- ja vaaratilanteissa tarvittavat toimenpiteet voidaan suorittaa viivytyksettä ja tehokkaasti. Olosuhteiden vaatiessa pelastustoimen tehtävät on asetettava tärkeysjärjestykseen.

Lain Pelastuslain muuttamisesta 27 § (28.12.2018/1353) mukaan alueen pelastustoimi vastaa pelastustoimen palvelutasosta ja pelastuslaitoksen toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä sekä muista tässä laissa sille säädetyistä tehtävistä.

Pelastuslaitoksen tulee huolehtia alueellaan:

1) pelastustoimelle kuuluvasta ohjauksesta, neuvonnasta ja turvallisuusviestinnästä, jonka tavoitteena on tulipalojen ja muiden onnettomuuksien ehkäiseminen ja varautuminen onnettomuuksien torjuntaan sekä asianmukainen toiminta onnettomuus- ja vaaratilanteissa ja onnettomuuksien seurausten rajoittamisessa;

2) pelastustoimen valvontatehtävistä;

3) väestön varoittamisesta vaara- ja onnettomuustilanteessa sekä siihen tarvittavasta hälytysjärjestelmästä;

4) pelastustoimintaan kuuluvista tehtävistä.

Edellä 2 momentissa säädetyn lisäksi pelastuslaitos:

1) voi suorittaa ensihoitopalveluun kuuluvia tehtäviä, jos ensihoitopalvelun järjestämisestä yhteistoiminnassa alueen pelastustoimen ja sairaanhoitopiirin kuntayhtymän kesken on sovittu terveydenhuoltolain (1326/2010) 39 §:n 2 momentin perusteella;

2) tukee pelastustoimen alueeseen kuuluvan kunnan valmiussuunnittelua, jos siitä on kunnan kanssa sovittu;

3) huolehtii muistakin muussa laissa alueen pelastustoimelle säädetyistä tehtävistä.

Pelastustoimen viranomaisten on varauduttava toimialaansa kuuluvien väestönsuojelutehtävien hoitamiseen riittävin suunnitelmin ja etukäteen tapahtuvin valmisteluin:

1) huolehtimalla väestönsuojelutehtävien edellyttämästä sodan ajan uhkien ja niiden vaikutusten arvioinnista;

2) kouluttamalla ja varaamalla henkilöstöä ja väestönsuojelun johto- ja erityishenkilöstöä sekä muuta henkilöstöä väestönsuojelutehtäviin;

3) huolehtimalla väestönsuojelun johtamis-, valvonta- ja hälytysjärjestelmien perustamisesta ja ylläpidosta;

4) varautumalla valmiuslain 121 §:ssä tarkoitettuun väestön siirtämiseen; sekä

5) huolehtimalla muistakin näitä vastaavista toimenpiteistä.

Edellisen lisäksi pelastustoimen viranomaisten varautumisesta poikkeusoloihin säädetään valmiuslaissa.

Pelastustoimen tavoitteena on erityisesti onnettomuuksien ehkäisyn ja asumisturvallisuuden parantaminen. Pelastuslaitoksen riskienhallintatoimien lisäksi myös rakennusten omistajat ja haltijat, yritykset sekä muut yhteisöt ovat velvollisia huolehtimaan omatoimisesta varautumisestaan. Pelastuslaitoksen valvontatoimintaa kehitetään toimintaympäristön muutoksia vastaavasti. Turvallisuutta parantavan tekniikan käyttöä lisätään varsinkin hoitolaitoksissa sekä palveluasumisen ja tuetun asumisen kohteissa.

Pelastustoimen palvelutasosta päättää Pohjois-Savon aluepelastuslautakunta sopijakuntia kuultuaan. Tässä pelastustoimen palvelutasopäätöksessä on selvitetty pelastustoimen nykyinen palvelutaso sekä määritelty tavoitetaso. Palvelutasopäätös on strateginen päätös toiminnan ylläpitämisestä ja kehittämisestä. Lisäksi palvelutasopäätöksessä on esitetty myös niiden palvelujen kuvaukset, joista pelastuslaitos huolehtii lakisääteisten tehtäviensä lisäksi. Palvelutason ylläpitäminen ja kehittäminen toteutetaan pelastuslaitoksen vuosittain hyväksyttävän talousarvion puitteissa.

Palvelutasopäätös on laadittu olemaan voimassa määräajan 1.1.2021-31.12.2023. Voimaan tullessaan tämä palvelutasopäätös kumoaa aluepelastuslautakunnan 28.10.2015 vahvistaman ja 17.12.2019 voimassaoloa jatketun palvelutasopäätöksen.

Katsaus pelastuslaitoksen toimintaan 2004-2019

Pohjois-Savon pelastuslaitoksen ensimmäiset 16 toimintavuotta ovat olleet maakunnallisen pelastustoimen kehittämistä ja toiminnan yhtenäistämistä. Ennen alueellistamista kuntien pelastustoimen henkilöresurssit, kalusto, varusteet ja suunnitelmien määrä sekä laatu vaihtelivat alueen kunnissa hyvinkin paljon. Toiminnan alkuvaiheessa on panostettu koko alueen resurssien saamiseksi minimitasolle sekä sisäisen yhteistyön ja yhdenmukaisen toiminnan rakentamiseen. Oman toiminnan kehittämisen lisäksi on tehty monipuolista yhteistyötä muiden pelastuslaitosten ja viranomaisten kanssa.

Itä-Suomen Aluehallintovirasto on valmiustarkastusraportissaan todennut I ja II -riskiruutujen osalta saavutettavuusongelmia ja sisäilmaongelmaisia pelastusasemia, joiden takia on jouduttu menemään väistötiloihin. Saavutettavuushaasteet kohdistuvat ensi sijassa Kuopioon Kelloniemen-Itkonniemen alueelle, jossa vaadittu 6 minuutin toimintavalmius ei täyty. Pelastuslaitos on toteuttanut alueelle erityisen paloturvallisuuden itsearviointiprojektin lisätäkseen alueen asukkaiden turvallisuustietoutta. Lisäksi on tehty pelastusasemahankkeiden tarveselvitys Kuopion kaupungin kanssa. Siinä on päädytty rakentamaan Kuopion keskusta-alueelle kolmas pelastusasema, jonka kautta toimintavalmiusvaade tälle alueelle täyttyy. Uusi keskustan pelastusasema tulee Itkonniemelle osoitteeseen Itkonniemenkatu 29. Myös Petosen pelastusasemahanke on edennyt ja Petoselle tulee uusi pelastusasema osoitteeseen Porkkanakatu 2. Petosen pelastusasema parantaa kaupungin itäisten alueiden saavutettavuutta ja nopeuttaa pelastusaseman toiminnallista valmiutta, joka Pelastusopiston aitojen sisällä olevassa asemapaikassa on huono. Petosen pelastusaseman rakentamisen aloittamisen tavoite on syyskuussa 2020 ja toiminta käynnistyy 1.1.2022. Itkonniemelle tähdätty toiminnan aloittamisen aikataulu on sama, mutta rakentaminen alkaa Petosen jälkeen.

Toinen haasteellinen ja kasvava alue, jota ei saavuteta riittävässä ajassa, on Vuorela-Toivola alueen riskiruudut. Itkonniemen pelastusasema ei tuo tälle alueelle oleellista toimintavalmiuden parantumista, mutta auttaa hieman. Siilinjärven kunta on tehnyt Vuorelan alueelle pelastusaseman tonttivarauksen.

Vuodesta 2004 yksitoista pelastusasemaa on uusittu tai peruskorjattu 2019 mennessä. Pielaveden pelastusasema on parasta aikaa rakenteilla ja käyttöönotto on vuoden 2021 alussa. Nilsiän pelastusaseman

toteutussuunnitelma on valmistunut ja uusi sijaintipäätös on tehty. Siilinjärven pelastusasemahankkeen tarveselvitys on tehty. Varkauden hankkeen selvitystyö jatkuu. Leppävirran tarveselvitys on käynnistynyt. Väistöti-

loissa toimii tällä hetkellä viisi pelastusasemaa. Kuopion Neulamäen pelastusasemalla on ollut mittavia korjaustoimenpiteitä toistuvasti.

Pelastuslaitos on jatkanut kuntien tukemista valmiussuunnittelussa ja poikkeusoloihin ja laajemmin varautumisessa normaaliolojen häiriötilanteissa. Pelastuslaitos on kehittänyt Neulamäen pelastusasemalla olevan johtokeskuksen toimintaa ja viranomaisyhteistoimintaa monin tavoin ja osallistunut ISTIKE-tilannekeskuksen toimintaan yhdessä Etelä-Karjalan, Etelä-Savon ja Pohjois-Karjalan pelastuslaitoksen kanssa. Pelastuslaitos on osallistunut aktiivisesti palontutkintaan ja vahvistanut yhteistyötä naapuripelastuslaitosten lisäksi Itä-Suomen poliisin, vakuutusyhtiöiden, TUKES:in ja OTKES:in kanssa. Paloriski-ilmoitusmenettelyn käytänteet ovat kansallisen prosessin mukaiset. Pelastuslaitos on aktiivisesti kouluttanut mm. kodinhoitajia menetelmän käyttöönottoon.

Pelastuslaitoksen tuloksen kannalta keskeisimmät suoritteet vuonna 2019 olivat seuraavat:

- Vuonna 2019 Pohjois-Savon pelastuslaitoksella oli 5413 pelastustoimen suorittamaa hälytystehtävää. Tehtävämäärässä on laskua 195 tehtävää edellisvuoteen 2018 verrattuna, eli vähennystä noin 3,5 %. Kiireellisten tehtävien keskimääräinen toimintavalmiusaika hälytyksestä kohteeseen oli 11 min 38 sekuntia (11:23 vuonna 2018) koko maakunnan alueella. Tehtäviin osallistui keskimäärin viisi henkilöä, samoin kuin 2018. Vuosien 2015-2019 keskiarvona pelastustoimen hälytyksiä on ollut 5323 tehtävää vuodessa.

- Rakennuspalot- tai rakennuspalovaarat nousivat vuonna 2019 hieman vuoteen 2018 verrattuna. Yhteensä niitä oli 241 tehtävää (234 vuonna 2018). Varsinaisia rakennuspaloja oli 106 (109). Pelastuslaitoksen palontutkijat olivat mukana selvittämässä asuinrakennusten ja muiden kohteiden tulipalojen syitä 35 palontutkinnassa. Näissä merkittävinä taustatekijänä nousi esiin kodin sähkölaitteet, niiden käyttö ja huolto, lämmitys, tupakointi ja tuottamukselliset tulipalot. Ilotulitteista ei aiheutunut rakennuspaloja uuden vuoden aikaan 2019, eikä myöskään Venetsialaisten aikaan elokuun viimeisenä viikonloppuna. Automaattisen paloilmoittimen tarkistustehtäviä oli 740 (820), palovaroittimen tarkistus/varmistustehtäviä 151 (191) ja muita tarkistus/varmistustehtäviä 663 (672).

- Vuonna 2019 Pohjois-Savossa oli kirjattu yksi palokuolematapaus. Vuonna 2018 tai 2017 ei Pohjois-Savossa tapahtunut yhtään palokuolemaa, jossa tulipalo olisi ollut kuolinsyynä aiheuttajana.

- Liikenneonnettomuuksia oli 961 (715 vuonna 2018). Lisäystä edellisvuoteen oli 246 tehtävää, mikä on suurin yksittäinen tehtäväluokkien kasvu vuodesta 2018.

- Pelastuslaitoksen yksiköiden suorittamia ensivastetehtäviä oli 1098 (1396), joten ensivastetehtävissä oli laskua 298 tehtävää, ja oli suurin yksittäinen tehtävien vähentymisen tehtäväluokka. Ensivastetehtävissä pelastuslaitoksen vakinainen ja työsopimussuhteinen henkilöstö toimii ensiauttajina ja ensihoitohenkilöstön tukena, erityisesti tehtävissä, joissa ambulanssi tulee kohteeseen kauempaa. Kumpaankaan tehtäväluokkaan, tieliikenneonnettomuuksiin tai ensivastetehtäviin, pelastuslaitos ei voi suoraan vaikuttaa, vaan on reaktiivinen toimija muiden viranomaisten tukena.

- Pelastuslaitoksen ensihoitopalvelun yksiköt suorittivat 2019 vuonna 26712 (2018 v. 26717) ensihoitotehtävää.

- Yleisiä palotarkastuksia tehtiin eri kohteisiin yhteensä 1507 (1711). Palotarkastuksia kohdennettiin ensisijaisesti henkilöturvallisuuteen, hoitolaitoksiin, kouluihin ja kokoontumispaikkoihin sekä erityisryhmien asumisturvallisuuteen. Valvontasuunnitelman Al-A3 valvontaluokkien tarkastusprosentti oli 98 % suunnitelluista tarkastuksista. Yleinen palotarkastus-% (valvontaluokat Al-A8) oli 100 % vuoden tavoitteesta. Hyvään tulokseen vaikuttaa suunniteltujen palotarkastusten lisäksi tulleet palotarkastukset, joita tehtiin siirtyneiden tai ylimääräisten palotarkastusten vuoksi, kohdentuen erityisesti maatiloihin, pientaloihin ja vapaa-ajan asuntoihin.

- Poistumisturvallisuusselvitysten laadintaa on selvitetty erikseen ja arviointiprosessia kehitetty.

- Paloriski-ilmoitusprosessissa noudatetaan kansallista menettelyä.

- Pientalojen ja vapaa-ajan kiinteistöjen omistajille suunnatuilla kiinteistön omatoimisella itsearvioinnilla tavoitettiin yhteensä 77 % (85 %) niistä kohteista, joille oli lähetetty kiinteistöjen omavalvontalomake ja –

opas. Yhteensä näitä kohteita oli 6501 (6992 vuonna 2018). Vapaa-ajan asuntoihin lähetettiin 2290 itsearvioinnin lomaketta, joiden palautusprosentti oli 74 %. Kohteisiin, joista ei saatu vastausta, suoritettiin palotarkastuksia. Turvallisuustarkkailun vastauksista ovat nousseet esiin asuinrakennusten yläkerran poistumistiet, kattilahuoneiden ja polttoainevarastojen osastoinnit ja ovet, vesikatolle pääsy, suositeltavat palovaroittimet ja kodin kotivara onnettomuuksia ja häiriötilanteita, esimerkiksi sähkökatkoksia varten. Pohjois-Savon pelastuslaitoksella asuin- ja vapaa-ajanrakennusten osalta on mahdollista internetin kautta tapahtuva palautus, ja asuinkiinteistöjen itsearviointin tulokset menevät tietokantaan, josta vastauksia voidaan analysoida kunnittain ja kysymyksittäin. Vastausten tuloksia on voitu hyödyntää turvallisuusviestinnässä.

- Vuonna 2019 pelastuslaitos toteutti 676 (669) turvallisuusviestinnän tapahtumaa tai koulutustilaisuutta, joissa tavoitettiin 41544 (38318) henkilöä, eli 17 % maakunnan väkiluvusta.

- Rakennushankkeisiin liittyviä lausuntoja pelastuslaitos laati 628 (850), ja lisäksi osallistui kaavoitus- ja muihin viranomaislausuntoihin, sekä on antanut ohjausta ja neuvontaa toiminnanharjoittajille ja suunnittelijoille ja maakunnan asukkaille sekä maakunnassa lomaileville ja matkaileville.

- Nuohous on ollut Pohjois-Savon maakunnan alueella vapaassa kilpailussa vuoden 2019 alusta alkaen. Kiinteistönomistajien tulee itse huolehtia siitä, että kiinteistö on nuohottu ajallaan ja että nuohouksen on suorittanut ammattitutkinnon omaava nuohoaja. Uudistus on lisännyt jonkun verran kilpailua nuohoustaksoissa. Maakunta on saanut myös naapurimaakunnista reuna-alueilleen jonkin verran uusia nuohousyrittäjiä. Nuohouksen vapaan kilpailutuksen vaikutuksia seurataan valtakunnallisesti.

- Pelastuslaitos jatkoi aktiivisesti some-viestinnän kehittämistä sekä Facebookissa että Twitterissä. Vuoden 2019 lopulla pelastuslaitoksella oli noin 5700 seuraajaa sosiaalisessa mediassa. Vuoden 2019 seuratuimpia tiedotteita oli palontutkinnan kautta joulun alla esille nostetut tee-se itse miesten kylmäsavustuslaitteet ja niiden aiheuttamat tulipalot (yli 24000 tavoitettua henkilöä) ja kesän metsäpalovaroitusten aikana avotulien tekijöille jaettuja kuvallisia ohjeita avotulien käsittelystä (yli 44000 tavoitettua henkilöä).

- Sosiaalisen median lisäksi pelastuslaitos tiedottaa ajankohtaisista asioista ja tarvittaessa jakaa häiriötiedotteita internet-sivuillaan (www.pspelastuslaitos.fi). Pelastuslaitoksen nettisivuilla on myös paljon muuta paloturvallisuuteen liittyvää tietoa maakunnan asukkaille, yrityksille ja maakunnassa oleskeleville, asumisen turvallisuudesta, nuohouksesta, kotivarasta, paloteknisistä laitteista, ilotulitteista, ilotulitekieltoalueista, ja muuta turvallisuustietoutta. Internet-sivuilla on myös paloasemien yhteystiedot, joista saa kysyttyä paikallisesti apua. Uusia paloasemahankkeita on meneillään yhteensä seitsemän, viidessä alueen kunnassa.

- Koulujen osalta seurataan poistumisharjoitusten toteutumista ja raportointia pelastuslaitoksille. Pelastuslaitos on aktiiviesti osallistunut koulujen NouHätä kampanjaan.

Pohjois-Savon pelastuslaitoksen palvelutasopäätöksen valmistelussa on huomioitu Sisäasiainministeriön ohje palvelutasopäätöksen sisällöstä (SM julkaisu 17/2013) ja pelastuslaki (379/2011). Lisäksi on otettu huomioon sisäasiainministeriön julkaisema Pelastustoimen toimintavalmiuden suunnitteluohje 21/2012.

Pelastuslaitos oli merkittävillä resursseilla mukana edellisen hallituskauden maakunta- ja soteuudistuksen valmistelussa sekä maakunnallisesti että valtakunnallisesti.

1.2. Toiminnan painopisteet ja strategiset päämäärät

Pelastustoimella on jatkuvaan analyysiin perustuva kokonaiskuva yhteiskunnan riskeistä:
- Pelastustoimi seuraa aktiivisesti yhteiskunnan turvallisuuskehitystä sekä ennakoi ja tuottaa tietoa.
- Onnettomuusriskit tunnistetaan ja otetaan huomioon toiminnan suunnittelussa ja päätöksenteossa.
- Pelastustoimi vaikuttaa aktiivisesti toimintaympäristössä havaittujen turvallisuuspuutteiden parantamiseksi.

Pelastustoimella on valmius vastata riskeihin omalla toimialallaan:
- Pelastustoimella on riskejä vastaavat resurssit ja riittävä palvelukyky koko maakunnassa.
- Pelastustoimi sisäisen turvallisuuden toimijana palvelee yhteiskunnan häiriötilanne- ja katastrofivalmiutta kaikissa oloissa, myös poikkeusoloissa.
- Pelastustoimella on kyky antaa ja vastaanottaa kansainvälistä apua luonnon tai ihmisen aiheuttamissa suuronnettomuus- tai katastrofitilanteissa.

Pelastustoimi on siviilivalmiuden vahva yhteensovittaja ja luotettu yhteistyökumppani:
- Suuronnettomuuksiin on varauduttu riskejä vastaavasti.
- Pelastustoimi tukee muita toimijoita häiriötilanteisiin varautumisessa.
- Riskinarviointityö on ennakoivaa ja tuottaa toiminnan ja siviilivalmiuden kehittämistä tukevaa tietoa.
- Pelastustoimi toimii yhteistyössä eri viranomaisten, yritysten, järjestöjen, vapaaehtoisten (organisaatioiden) ja yhteisöjen kanssa.

Palvelut on järjestetty laadukkaasti, kustannustehokkaasti ja yhdenmukaisesti:
- Pelastustoimen palvelut vastaavat maakunnallisiin, alueellisiin ja paikallisiin tarpeisiin. Palvelut on mitoitettu tunnistettujen riskien perusteella.
- Pelastustoimen maakunnallista johtamista, suunnittelua, ohjausta, valvontaa ja koordinointia vahvistetaan ja selkeytetään.
- Pelastustoimi hyödyntää toiminnassaan tehokkaasti aktiivista yhteistyötä ja tutkittua tietoa.
- Sopimuspalokunnat ovat tärkeä osa pelastustoimen järjestelmää.
- Ensihoitopalveluissa tehdään synergiaetujen saavuttamiseksi tiivistä yhteistyötä sosiaali- ja terveydenhuollon kanssa.

Jokainen on tietoinen ja kantaa vastuunsa omasta ja yhteisönsä turvallisuudesta sekä ympäröivästä turvallisuudesta:
- Vahvistetaan ihmisten ja yhteisöjen kykyä vähentää onnettomuuksia, sekä kannustetaan yksilöitä ja yhteisöjä omatoimisuuteen ja vastuunottoon.
- Kehitetään yhdessä eri toimijoiden kanssa omatoimista varautumista.
- Edistetään yksilön ja yhteisöjen kykyä toimia onnettomuuksissa ja häiriötilanteissa sekä selviytymään seurauksista.
- Pelastustoimeen liittyvää vapaaehtoistoimintaa kehitetään.

Pelastustoimi kehittää aktiivisesti toimintatapojaan:
- Luodaan uusia toimintatapoja ja palveluita tutkittua tietoa ja uutta teknologiaa hyödyntäen.
- Vahvistetaan pelastustoimen tutkimus- ja kehittämistoimintaa ja hyödynnetään sitä toiminnassa.
- Kehitetään pelastustoimea kansallisten verkostojen avulla ja osallistumalla kansainväliseen pelastustoimintaan.

Henkilöstö voi hyvin:
- Pelastustoimen tavoitteena on nolla työtapaturmaa.
- Johtaminen on linjakasta, avointa ja vuorovaikutteista ja johto on sitoutunut henkilöstön työhyvinvoinnin kehittämiseen.
- Pelastustoimen henkilöstöllä on korkeatasoiseen koulutukseen pohjautuva, toiminnan tarpeita vastaava, jatkuvaan osaamisen arviointiin ja kehittämiseen perustuva osaaminen ja ammattitaito.
- Pelastustoimessa edistetään yhdenvertaisuutta, tasa-arvoa ja monimuotoisuutta.

1.3. Palvelutasopäätösprosessi

Strategiseen toteumaan vaikuttavat tekijät:

- Kuntien kiristyvä talous.
- Henkilöstön rekrytoinnin onnistuminen erityisesti pienille pelastusasemille.
- Pelastustoiminnan henkilöstön ikääntyminen ja toimintakyvyn aleneminen.
- Varallaolojärjestelmän poistuminen.

2. PALVELUTASOPÄÄTÖKSEN PERUSTEET

2.1. Meneillään olevan palvelutasopäätöskauden arviointi

Palvelutasopäätös on voimassa määräajan ja sen aikana on tarpeen arvioida toimintaympäristössä tapahtuvia muutoksia. Perustana arvioinnille on talousarviokaudella tapahtuvat säännölliset seurannat, joissa verrataan suunniteltuja tavoitteita toteutuneisiin tuloksiin. Talousarvion sisällä tapahtuvat muutokset eivät välttämättä vaadi palvelutasopäätöksen tarkistamista, mutta palvelurakenteeseen ja palvelumitoitukseen vaikuttavat asiat vaativat tarvittaessa palvelutasopäätöksen tarkastelua aluepelastuslautakunnassa.

2.2.Uhkien ja riskien arviointi

Pelastustoimen järjestelmän on vastattava onnettomuusuhkia. Onnettomuusriskianalyysissä selvitetään alueella esiintyvät uhat, arvioidaan niistä aiheutuvat riskit ja niiden todennäköisyys sekä vaikutukset. Työssä hyödynnetään onnettomuuksien syiden arvioinnissa ja selvittämisessä saatuja tietoja. Uhkien arviointi on tarpeen tehdä määrävälein ja aina kun olosuhteissa tai toimintaympäristössä tapahtuu pelastustoimen kannalta merkittäviä muutoksia.

Määrittelyssä alueen pelastustoimi tarkastelee toimintaympäristöään yhdessä kuntien, muiden viranomaisten ja tarvittavassa laajuudessa alueen muiden toimijoiden kanssa.

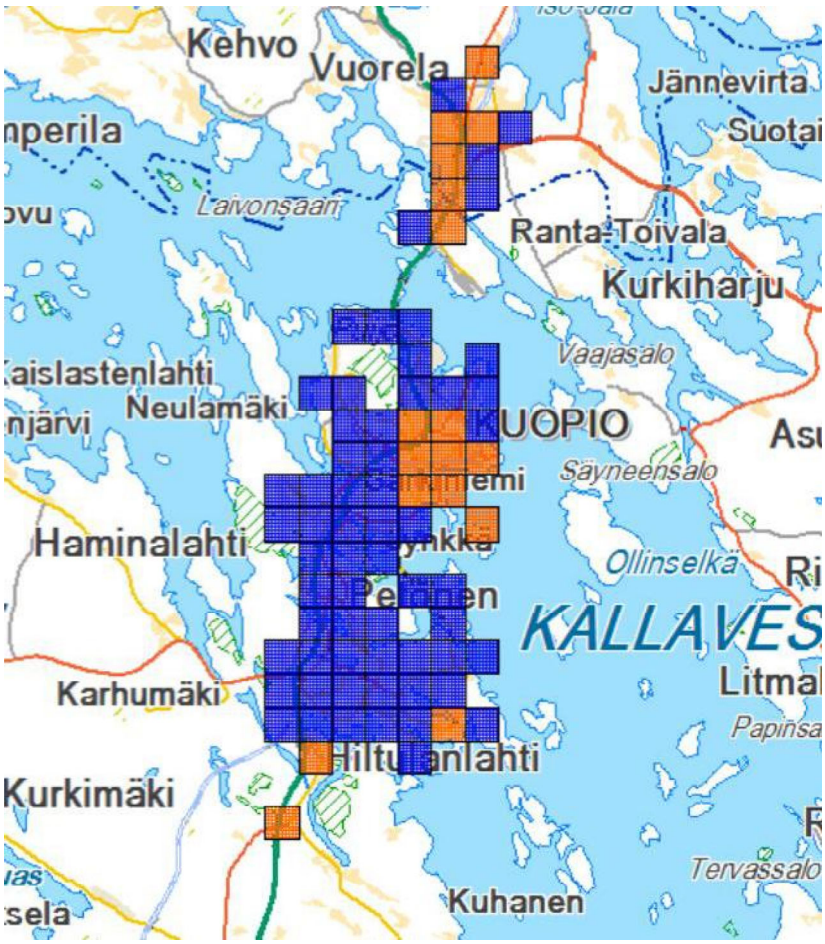
Nykytila

Pelastuslaitoksen toiminta-alueen riskien kartoitus on toteutettu tutkimalla sekä alueen onnettomuustilastoja, että asukkaiden sijoittumista, ikäjakautumaa ja väestön kasvua, rakennuskantaa, liikennettä, ympäristöä, kulttuuriarvoja, vaarallisten aineiden käsittelyä, varastointia ja kuljetusta sekä alueen erityisriskejä. Huomioon on otettu myös kuntien maankäytön suunnitelmat ja niiden toteuttamisaikataulut. Kartoituksen tuloksia on hyödynnetty riskialuejakoa laadittaessa.

Alueen pelastustoimen riskialuejako on laadittu vastaamaan Pelastustoimen toimintavalmiuden suunnitteluohjetta 21/2012. Riskiruudut ennustavat kohteen luokiteltua riskipotentiaalia, joiden toteutumista on seurattu vuosittain riskiruutuihin kertyvien pelastustehtävien ja niiden hoidossa mahdollisesti esiin tulleiden ongelmien kautta. Kuntakohtaisia varallaolovahvuuksia on yhdenmukaistettu riskiruutuihin, asukaslukuun ja tehtävämääriin perustuvalla arvioinnilla.

Sisäministeriö toimitti vuoden 2019 marraskuussa uuden riskiruutujen päivitysaineiston. Edellinen sisäministeriön toimittama päivitys oli vuodelta 2016. Riskiruutuihin tehdään vuosittain tehtäväkohtaisia tarkasteluja ja saavutettavuustarkasteluja, ja tarvittaessa on nostettu riskiruutujen riskiluokkaa. Vuonna 2019 Pohjois-Savon alueella oli 31 riskiruutua joihin SM-aineiston mukaan toimintavalmius ei täyty. Ruutuja on eniten Kuopiossa keskusta–Itkonniemi alueella (8 ruutua), Vuorela–Toivola alueella kuusi ruutua ja eteläisessä Kuopiossa kolme ruutua (kuva alla). Lisäksi yksittäisiä ruutuja on Pielavedellä, Iisalmessa, Varpaisjärvellä, Karttulassa, Leppävirralla, Sorsakoskella, Vehmersalmella ja Varkaudessa, joissa osin korostuu tehtävien vähäinen määrä. Tehtäväperusteisesti taas I-riskiruutuja nousee lisää Pienen-Neulamäen ja Jynkän-Kolmisopen alueelle ja yksittäisinä II riskiruutuina eri puolille maakuntaa isompiin kuntakeskuksiin. Tarkempi tehtävien lajittelu 2019–2020 on kesken. Tehtäväperusteisessa tarkastelussa pyritään ottamaan huomioon ruutuun kohdistuva tehtävämäärä. Tehtävämäärän ollessa ruudussa vähäinen yksittäisen tehtävän merkitys korostuu. Tällaisia tehtävätyyppejä ovat

hälytykset, joissa pelastustoimella ei ole tehtävää tai henkilövahinkoja ei ole tapahtunut. Esimerkkinä taajama-alueella tapahtuneet peltikolarit tai ulosajot, joissa ei ole tapahtunut henkilövahinkoja. Pelastuslaitos on kuitenkin hälytetty paikalle. Lisäksi riskitarkasteluun pyritään ottamaan huomioon muut pelastuslaitokselle ruutuihin kohdistuvat riskit, esimerkiksi vaaralliset aineet.

Kuva: Kuopion riskiruudut 2019 oranssilla, joihin toimintavalmius ei täyty. Sinisissä ruuduissa toimintavalmius 1. yksikön mukaan täyttyy.

Riskiruutuihin on kohdennettu myös muita toimenpiteitä, kuten palotarkastuksia ja turvallisuusviestintää, joiden avulla pyritään hillitsemään tilastollista riskipotentiaalia. Tarkastelu kohdistuu riskiluokkia määrittäviin tehtäviin ja kiireellisiksi luokiteltuihin tehtäviin. Ruutujen riskipotentiaaliin vaikuttavat ruudun rakennusneliömäärän kasvu, väestönkasvu, toteutunut kiireellisten tehtävien tiheys ruudussa ja yksittäisten teollisten riskikohteiden tuoma potentiaali. Kuopion osalta Savilahden alueen osalta voidaan olla varmoja, että tulevaisuudessa ruudut muuttuvat I-riskitasoon alueen kasvun myötä, samoin Pieni Neulamäki ja Itkonniemi-Kelloniemi alueet. Vuorela Toivola-alueelle ja Sorsasaloon noussee I- ja II-tason ruutuja. Petosen reuna-alueet ja uudet asuinalueet Pirttiniemessä ja Hiltulanlahden ja Kurkimäen alueella pysynevät pientalovaltaisena II-III riskiruutuina. Nämä kasvuennusteet on huomioitu Kuopion pelastusasemahankkeiden (Keskusta-Neulamäki-Petonen) tarveselvityksessä 2018 (hyväksytty aluepelastuslautakunnassa 14.11.2018). Muualla maakunnassa väestömäärä laskee ja riskiruutujen muutokset ovat enempi tehtäväperusteisia.

Jos kyseessä on vähäisiä liikenneonnettomuuksia tai kiireellisyysluokan kirjaamisvirheitä, ne eivät johda tehtäväperusteiseen riskiluokan nostoon. Kokonaisuudessaan ruutujen osalta perillä olon aikojen kirjauksissa on hajontaa ja niitä ei voida pitää täysin luotettavina. Läheskään kaikissa tapauksissa tehokkaan toimintavalmiusajan aloittamista ei ole mitattu tai arvioitu tehtäväraporttia kirjoitettaessa. Pelastustehtäviä johtaneita esimiehiä on ohjeistettu onnettomuusraportoinnin kohdalla tarkistamaan hoidetun tehtävän kiireellisyysluokka ja tarkistamaan että yksiköiden tiedot ovat oikein kirjattu.

Vuonna 2018 tehtiin SM pelastusosaston ohjeistamana alueellinen riskianalyysi, joka toimii kansallisen riskianalyysin pohjatietona, ja jota hyödynnetään pelastuslaitoksen riskianalyysityössä. Kansallinen riskianalyysi päivitetään joka kolmas vuosi. Riskianalyysissä hyödynnetään myös pelastuslaitosten kumppanuusverkoston

riskianalyysityöryhmän linjauksia ja Pohjois-Savon pelastuslaitos on osallistunut työryhmän työskentelyyn. Riskialuejako toteutuu sisäasianministeriön jakamien päivitysten mukaisesti. Tarvittaessa ryhdytään toimenpiteisiin resurssi- ja vastesuunnittelussa sekä valvonta- ja turvallisuusviestinnän suunnitelmissa. Kuntien toimintaan vaikuttavat, pelastustoimen tiedossa olevat uhkatekijät, tuodaan esille kuntien varautumisen ohjauksessa.

Päätös

Pohjois-Savon maakunnan alueelta laaditaan kolmen vuoden välein alueellinen riskianalyysi, jossa huomioidaan normaali- ja poikkeusolojen häiriötilanteet koko pelastustoimen alueella.

Riskianalyysin tulokset huomioidaan pelastustoimen valmius- ja vastesuunnittelussa, resurssien kohdentamisessa sekä onnettomuuksien ehkäisyssä.

Kansallisen riskianalyysin päivitykseen osallistutaan joka kolmas vuosi sisäministeriön ohjeistuksen mukaan.

Riskien toteutumista seurataan vuosittain ensi sijassa tilastollisesti sisäministeriön päivittämän riskiruutuaineiston kautta sekä riskiruutuihin tapahtuneiden onnettomuuksien kautta. Riskiruutujen tarkasteluun tehtävämäärien lisäksi otetaan huomioon tehtävien luonne ja riskiruudun kokonaisuusarviointi: ovatko tehtävät olleet riskiluokkaa määrittäviä kiireellisiä tehtäviä, onko pelastuslaitoksella ollut tosiallisesti tehtävää, tai kohdistuuko riskiruutuun vain muutamia tehtäviä. Riskiruutujen riskiluokan arvioinneissa huomioidaan myös muut kansalliset ohjeet ja käytänteet.

Ennusteet riskialueiden ja toimintaympäristön muutoksista vuoteen 2023 saakka tehdään yhteistyössä Pohjois-Savon liiton, AVI- ja ELY-keskusten ja muiden alan toimijoiden kanssa.

Riskianalyysityöhön osallistuvat pelastuslaitoksen päällystöviranhaltijat oman kuntansa tai alueensa riskikohteiden osalta ja valmiuspäällikkö koko pelastuslaitoksen alueella. Kokonaisuutta koordinoi riskienhallintapäällikkö.

3. ONNETTOMUUKSIEN EHKÄISY

3.1. Pelastustoimelle kuuluva ohjaus onnettomuuksien ehkäisyssä

Nykytila

Arjen turvallisuuden keskeisiä haasteita muun muassa pelastustoimelle ovat:

- koti- ja vapaa-ajan tapaturmien määrän ja niistä johtuvien terveyden ja hyvinvoinnin menetysten ja yhteiskunnalle aiheutuvien suurten kustannusten vähentäminen,
- iäkkäiden asumisturvallisuuden parantaminen
- julkisten tilojen, kuten kauppakeskusten turvallisuuden varmistaminen,
- aiheutuvien suuronnettomuuksien ja ympäristötuhojen ehkäisy
- työssä kohdatun väkivallan ja uhkailujen vähentäminen.

Pelastuslaitoksen toiminnassa nämä kehittämiskohteet otetaan huomioon pelastustoimen suunnittelussa ja resursseissa, valvontasuunnitelmassa ja turvallisuusviestinnässä. Onnettomuuksien ja tulipalojen ehkäiseminen sekä hyvän turvallisuuskulttuurin edistäminen ovat keskeisiä tavoitteita. Pelastuslain soveltamisalaan kuuluu tulipalojen ennaltaehkäisyn lisäksi myös toimialaan kuuluvien muiden onnettomuuksien ennaltaehkäisyä, niiltä osin, kun tehtävää ei ole säädetty jonkun muun viranomaisen tehtäväksi.

Sisäministeriön julkaisemissa Sisäisen turvallisuuden ohjelmissa yhdeksi erityiseksi tavoitteeksi asetettu asumisen ja kodin lähiympäristön turvallisuus, julkisten tilojen turvallisuus, katuturvallisuus, oppilaitosten, työpaikkojen ja liikkumisen turvallisuus (Turvallisempi huominen, SM 14.6.2012). Ohjelma on jatkanut aiempia sisäisen turvallisuuden hallitusohjelmia vuosilta 2004 ja 2008. Vuodesta 2015 sisäisen turvallisuuden ohjelmat on korvattu sisäisen turvallisuuden strategialla. Viimeisin YTS päivitys on 2017. Hallitusohjelmissa ja sisäisen turvallisuuden tavoitteissa on asetettu pitkän tähtäimen tavoitteeksi, että Suomi on Euroopan turvallisin maa.

Onnettomuuksien ehkäisytyön vaikuttavuuden arviointi ja saatujen tulosten hyödyntäminen ennaltaehkäisevässä työssä on merkittävä haaste. Onnettomuuksien ehkäisyn työtä on ohjattu onnettomuustilastoinnin saadun tiedon, pelastusalan tutkimushankkeiden ja kumppanuusverkoston ohjeiden ja hankkeiden tulosten kautta. Ehkäisevää työtä ohjataan myös valvontakäyntien, onnettomuuksien tutkinnan ja vaikuttavuustutkimusten tulosten perusteella. Lisäksi turvallisuusviestintään on otettu mukaan paloturvallisuuden itsearvioinnin ja palontutkinnan tuloksia.

Pelastuslaitos huolehtii alueellaan pelastustoimen alaan kuuluvasta ohjauksesta, valistuksesta, ja neuvonnasta sekä toimii asiantuntijana pelastustointa koskevissa asioissa. Niin ikään huolehditaan pelastusviranomaisille kuuluvasta onnettomuuksien ehkäisystä ja pelastustoimen valvontatehtävistä. Koko pelastushenkilöstö osallistuu onnettomuuksien ehkäisytyöhön.

Pelastuslaitos osallistuu myös maakunnan ja kuntien turvallisuussuunnittelutyöhön.

Pohjois-Savon pelastustoimen aluetta koskeva turvallisuusviestintäsuunnitelma ja valvontasuunnitelma päivitetään vuosittain. Aluepelastuslautakunnan hyväksymissä suunnitelmassa määritellään muun muassa valvontatoiminnan järjestelyt ja turvallisuusviestinnän kohderyhmät.

Päätös

Ehkäisevää työtä ohjataan valvontakäyntien, onnettomuuksien tutkinnan ja vaikuttavuustutkimusten tulosten perusteella.

Turvallisuusviestintään otetaan mukaan paloturvallisuuden itsearvioinnin ja palontutkinnan tuloksia. Pelastuslaitos hyödyntää viestinnässään laaja-alaisesti sosiaalista mediaa perinteisten paikallisten ja alueellisten medioiden (radio, sanomalehdet) lisäksi.

Pelastuslaitos osallistuu maakunnan ja kuntien turvallisuussuunnittelutyöhön ja pelastuslaitosten kumppanuusverkoston hankkeisiin onnettomuuksien ehkäisyssä.

Pohjois-Savon pelastustoimen aluetta koskeva turvallisuusviestintäsuunnitelma ja valvontasuunnitelma päivitetään vuosittain.

Koko pelastushenkilöstö osallistuu onnettomuuksien ehkäisytyöhön.

3.2. Pelastustoimelle kuuluva neuvonta ja turvallisuusviestintä

Pelastustoimen turvallisuusviestintä kattaa pelastusviranomaisten antaman koulutus-, ohjaus-, viestintä- ja neuvontatyön, jossa viestintäkanavina ovat sosiaalinen media, pelastuslaitoksen ja alueen kuntien ja kaupunkien verkkosivut, pelastusasemilta annettava henkilökohtainen palvelu ja ohjaus, asuinkiinteistöjen itsearviointilomakkeiden kautta avautuva tiedonvaihto pelastuslaitoksen ja kiinteistönomistajien kesken. Pelastuslaitos antaa ohjeita ja neuvontaa myös rakennushakkeisiin ryhtyville suunnittelijoille ja pitää yhteyttä rakennusvalvontaan.

Turvallisuusviestintästrategian mukaisesti tärkein tavoite on ennaltaehkäisevän viestintä- ja neuvontatyön kehittäminen ja kansalaisten osallistaminen.

Viestinnän, neuvonnan ja kansalaisille annettavan henkilö- ja paloturvallisuuteen liittyvän koulutuksen ja kasvatuksen roolia halutaan korostaa tulevalla suunnittelukaudella.

Nykytila

Pelastuslaitoksen toimesta annettavaa henkilö- ja paloturvallisuuteen liittyvää koulutusta on järjestetty pelastusasemilla henkilö- ja kalustoresurssien puitteissa. Turvallisuuskoulutuksen kohderyhmät ja viestinnällä tavoitettujen asukkaiden määrä vaihtelevat eri kuntien alueella. Välittömässä hälytysvalmiudessa olevan henkilöstön käyttäminen turvallisuuskoulutukseen aiheuttaa koulutuksen toteuttamiseen haasteita.

Koko pelastushenkilöstö on osallistunut osaltaan onnettomuuksien ehkäisytyöhön turvallisuusviestintä-suunnitelman ja sen ohjaaman koulutuksen mukaan. Lisäksi pelastuslaitoksella toimii turvallisuuskoulutusyksikkö, joka tarjoaa ilmaista ja maksullista ulkoista koulutusta. Pohjois-Savon pelastuslaitos osallistuu maakunnan ja kuntien turvallisuussuunnittelutyöhön myös varautumisen näkökulmasta.

Turvallisuusviestintäsuunnitelman toteutumista oin seurattu määrällisen toteutumisen lisäksi myös laadullisin kriteerein. Viestinnän, neuvonnan ja koulutuksen osalta seurannassa käytetään muun muassa palautekyselyitä. Turvallisuusviestintäsuunnitelmassa ja –toteutuksessa on huomioitu turvallisuusviestinnän valtakunnalliset painopistealueet ja tavoitteet, sosiaalinen media ja Pohjois-Savon pelastuslaitoksen turvallisuuskoulutusyksikkö. Turvallisuuskoulutusyksikössä on toiminut uudelleensijoitettuna savusukelluskelpoisuuden menettäneitä palomiehiä päivävuorossa. Turvallisuuskoulutusyksikkö tekee ulkoista koulutusta, mutta osallistuu myös ensivaste- ja muuhun koulutukseen sekä tapahtumien järjestämisen, messutoimintaan, palotarkastuksiin, paloriski-ilmoitusprosessin toteuttamiseen sekä muihin pelastuslaitoksen tehtäviin. Vuonna 2019 turvallisuuskoulutusyksikössä oli 5 henkilöresurssia.

Vuoteen 2015 asti viestintä- ja neuvontatyön tavoitteena oli saavuttaa vuosittain 10 % alueen asukkaista. Tämä tavoite saavutettiinkin eri pelastusasemien toteuttamilla kohderyhmäkoulutuksilla ja pelastusasemilla järjestetyillä tilaisuuksilla. Vuodesta 2016 alkaen kokonaistavoitetta nostettiin 15 %:iin maakunnan alueen väestöstä. Tämän jälkeen arviointiin on otettu mukaan myös suurempia massatapahtumia, kuten messuja ja yleisötapahtumia. Pelastuslaitoksen antamalla turvallisuusviestinnällä on tavoitettu vuosittain yli 15 % alueen asukkaista. Tähän tulokseen ei ole laskettu sosiaalisen viestinnän tavoittamia ihmisiä mukaan.

Koulutuksen, ohjauksen ja neuvonnan lisäksi Pohjois-Savon pelastuslaitos on käyttänyt turvallisuusviestinnässään erilaisia kampanjoita, kohtaamistilaisuuksia, kursseja, sosiaalista mediaa sekä yleisö- ja messutapahtumia.

Koulujen osalta seurataan poistumisharjoitusten toteutumista ja raportointia pelastuslaitoksille, ja pelastuslaitoksen turvallisuuskoulutusyksikkö on osallistunut koulujen poistumisharjoitusten toteuttamiseen mahdollisuuksiensa mukaan. Pelastuslaitos on osallistunut myös aktiivisesti koulujen NouHätä- kampanjan toteutukseen ja loppukilpailujen järjestämiseen, ja vuonna 2019 kaikista maakunnan kunnista oli kouluja mukana alueellisessa kilpailuissa. Tehokkaaksi viestintä- ja vaikutuskeinoksi on koettu myös henkilökohtainen vaikuttaminen valvontakäynneillä ja muissa työtehtävissä. Ennaltaehkäisevä viestintä on liitetty lisäksi poistumisharjoituksiin, verkkotiedottamiseen, pelastusaseman avointen ovien tilaisuuksiin, mediayhteistyöhön ja yleisötapahtumiin. Esimerkiksi yläasteiden NouHätä -kampanja ja paloturvallisuusviikko ovat vakiinnuttaneet paikkansa näiden toimenpiteiden joukossa.

Vuodesta 2018 alkaen pelastuslaitos on osallistunut Rakenna ja asu -messuille ja Kallavesi -messuille Kuopiossa. Tavoite on olla messuilla vuosittain mukana, näkyvillä ja kohdattavissa. Lisäksi pelastuslaitos on osallistunut aktiivisesti Kuopion kaupungin järjestämiin turvallisuustietoiskuihin alatorin Kohtaamossa. Pelastuslaitos on kehittänyt voimakkaasti sosiaalisen median viestintää, ja sillä on säännöllisiä seuraajia. Pelastuslaitos on mukana Facebookissa, Twitterissä ja Instagramissa.

Pelastuslaitos antaa ohjeita ja neuvontaa myös rakennushakkeisiin ryhtyville suunnittelijoille, ja toiminnanharjoittajille mm erheellisten paloilmoitusten vähentämiseksi. Rakenteelliseen paloturvallisuuden neuvontaan osallistuvat nimetyt päätoimiset palotarkastajat 2 henkilöä, jotka vastaavat myös rakennusvalvonnan pyytämistä vaativien kohteiden lausunnoista, päätoimiset palotarkastajat ja palomestarit kohdealueellaan. Kuntien rakennusvalvonnan ja alueen rakennusteollisuuden edustajien kanssa on pidetty yhteisesti 1–2 seminaaria vuosittain ajankohtaisten asioiden käsittelemiseksi. Rakenteellisen paloturvallisuuden ohjaamisessa ja rakennusvalvonnan ja rakennusteollisuuden seminaareissa tähdätään maakunnallisesti yhdenmukaisiin käytäntöihin.

Päätös

Pohjois-Savon pelastuslaitoksen alueelle laaditaan vuosittain turvallisuusviestintäsuunnitelma, jossa on tuotu esiin yksityiskohtaisemmin viestinnän, neuvonnan ja koulutuksen tavoitteet ja keinot ja resurssit niiden saavuttamiseksi. Pelastuslaitoksen antamalla turvallisuusviestinnällä tavoitetaan vuosittain yli 15 % maakunnan alueen asukkaista. Turvallisuusviestintään osallistuu osaltaan koko pelastuslaitoksen henkilöstö.

Turvallisuuskoulutusyksikön toimintaa jatketaan.

Pelastuslaitos kehittää edelleen sosiaalisen median viestintää. Sosiaalisen viestinnän toteuttamisesta ja kehittämisestä vastaavat erikseen nimetty ryhmä oman työnsä ohella, noin 4-6 henkilöä. Ryhmään kuuluvat pelastuslaitoksen riskienhallinnan, turvallisuuskoulutuksen ja asiakaspalvelun henkilöitä, sekä valmiuspäällikkö ja –koordinaattori.

Viestinnän, neuvonnan ja koulutuksen osalta seurannassa käytetään muun muassa palautekyselyitä

Koulujen osalta seurataan poistumisharjoitusten toteutumista ja raportointia pelastuslaitoksille.

Pelastuslaitos osallistuu NouHätä kampanjaan ja paloturvallisuusviikkoon, sekä turvallisuusviestintäsuunnitelman mukaisten muiden kohderyhmien kouluttamiseen.

Kuntien rakennusvalvonnan ja rakennusteollisuuden kanssa toteutettua ohjausta, neuvontaa ja yhteistoimintaa jatketaan.

3.2.1. Sosiaalinen media

Nykytila

Pohjois-Savon pelastuslaitos viestii aktiivisesti seuraavilla sosiaalisen median kanavilla: Facebook, Twitter ja Instagram. Sosiaalisen median kanavien merkitys turvallisuusviestinnässä on kasvanut merkittävästi. Yhtenä tavoitteena onkin kasvattaa sosiaalisen median seuraajien määrää jatkuvasti. Näitä kontakteja ei ole toistaiseksi laskettu mukaan turvallisuusviestinnän tilastoihin.

Pelastuslaitoksen henkilökunnasta koottu turvallisuusviestintätiimi vastaa viestinnän järjestämisestä, laadusta

sekä palvelujen kehittämisestä. Viestintätiimi valvoo ja arvio tavoitteiden toteutumista pelastuslaitoksen toiminta-alueella. Paikallisesti turvallisuusviestinnän toteuttamisesta vastaavat asemavastaavat yhteistyössä turvallisuusviestintätiimin kanssa.

Pohjois-Savon pelastuslaitos toteuttaa vuosittain tarkastettavaa turvallisuusviestintäsuunnitelmaa, joka kattaa turvallisuusohjauksen ja -koulutuksen sekä valistuksen ja neuvonnan. Turvallisuusviestintäsuunnitelman toteutumista seurataan määrällisen toteutumisen lisäksi myös laadullisin kriteerein. Annettavan valistuksen, neuvonnan ja koulutuksen osalta seurannassa käytetään muun muassa palautekyselyitä. Pelastuslaitoksen ja sen yhteistyökumppanien antamalla turvallisuusviestinnällä tavoitetaan vuosittain 15 % alueen asukkaista. Turvallisuusviestintäsuunnitelmassa huomioidaan turvallisuusviestinnän valtakunnalliset tavoitteet, sosiaalinen media ja Pohjois-Savon pelastuslaitoksen turvallisuuskoulutusyksikön rooli ja resurssit. Turvallisuusviestinään osallistuu koko henkilöstö pelastusjohtajan toimintasäännön mukaisesti, ja turvallisuuskoulutusosasto.

Päätös

Pohjois-Savon pelastuslaitoksen sosiaalisen median kanaville laadittava turvallisuusviestintä tukee osaltaan terveysviranomaisten COVID19-viestintää. Pelastuslaitoksen turvallisuusviestintätiimi seuraa säännöllisesti COVID19- tilannetta ja tiimillä on käytössään ajantasaiset ohjeet koronavirukseen liittyen.

Yksi turvallisuusviestintätiimin jäsen on mukana valtakunnallisessa sisäministeriön johtamassa TUVI-tehonyrkissä, joka yhtenäistää pelastustoimen yhteistä turvallisuusviestintää sekä laatii pelastusalan yhteisiä julkaisuja.

Sosiaalisilla kanavilla jaettavaa turvallisuusviestinnässä suunnitellaan ja seurataan alueellisesti onnettomuustilastoissa sekä tehtävämäärissä esiintyviä muutoksia ja nouseviin trendeihin voidaan puuttua nopeallakin aikataululla.

Sosiaalisen median viestinnästä saatuun palautteeseen on tavoitteena reagoida viikon sisällä. Sosiaalisessa mediassa julkaistujen viestien saavuttavuutta arvioidaan vuoden lopulla. Saavuttavuuden ja palautteen perusteella arvioidaan viestinnän onnistumista ja kehitetään viestintää saatu palaute huomioiden.

3.3. Yhteistyö onnettomuuksien ehkäisyssä muiden viranomaisten kanssa

3.3.1. Kaavoitus

Nykytila

Pelastuslaitos antaa kaavoitustyöhön lausuntoja kaavoitus- ja rakennussuunnitelmista henkilö- ja paloturvallisuuden osalta, poistumisturvallisuudesta ja pelastustoiminnan edellytysten huomioon ottamisesta. Maakunta- ja asemakaavoituksen lausuntotyöhön osallistuu valmiuspäällikkö ja riskienhallintapäällikkö, sekä alueellisen ja paikalliseen tarkasteluun edellisten lisäksi tarvittaessa palopäälliköt sekä pelastusasemien vastuupalomestarit.

Pelastuslaitos osallistuu pelastuslaitosten kumppanuusverkoston toimintaan, jotta pelastuslaitosten antama ohjaus ja neuvonta ja linjaukset ovat kansallisesti yhteneviä. Yhtenäisten toimintalinjojen saavuttamiseksi järjestetään sisäistä koulutusta ja jatketaan rakennusvalvonnan ja pelastustoimen yhteisiä kokouksia 1-2 krt/vuosi.

Yhteistyötä alueen kuntien kaavoitus- kehitetään siten, että pelastusviranomainen on mukana aluesuunnittelussa riittävän aikaisessa vaiheessa. Kuntien on huolehdittava riittävän sammutusveden saannin järjestelyistä riskialueilla ja erityisissä riskikohteissa.

Lausuntotyöhön osallistuvien viranomaisten tehtäväkuvat on esitetty pelastuslaitoksen toimintasäännössä, jota tarkistetaan vuosittain.

Päätös

Pelastuslaitos osallistuu aktiivisesti kaavoitustyöhön ja antaa niihin lausuntoja lainsäädäntönsä nojalla.

Pelastuslaitos osallistuu aktiivisesti pelastuslaitosten kumppanuusverkoston toimintaan.

Sammutusveden tarve ja pelastusteiden vaatimukset otetaan huomioon kuntien kaavoituksessa.

3.3.2. Rakennusvalvonta

Pohjois-Savon pelastuslaitoksen alueella haasteellisia rakennushankkeita ovat varsinkin suuret rakennukset, lisääntyvät maanalaiset tilat ja korkeiden rakennusten määrän kasvu. Tiivis ja matala rakentaminen lisää aluepalon riskiä, mikäli tätä ei ole otettu huomioon jo aluesuunnittelussa. Pelastuslain mukaisesti kunnan tulee huolehtia alueellaan sammutusveden järjestämisestä alueen pelastustoimen tarpeisiin.

Nykytila

Pelastuslaitos antaa rakennusvalvontaviranomaisille lausuntoja rakennussuunnitelmista henkilö- ja paloturvallisuuden osta, poistumisturvallisuudesta ja pelastustoiminnan edellytysten huomioon ottamisesta. Riskienhallinnan yksikkö ohjaa ja yhdenmukaistaa pelastuslaitoksen rakennusvalvontaan annettavia lausuntoja ja osallistuu rakennuslupaprosessiin lausunnon antajana tai rakennusvalvonnan rakennuslupakokouksiin osallistuvana asiantuntijana. Pelastuslaitos on osallistunut aktiivisesti vuonna 2019 perustettuihin kumppanuusverkoston valvonnan ja rakentamisen asiantuntijaverkostoihin, jotta linjaukset ja ohjaus on yhdenmukaista myös muiden pelastuslaitoksen kanssa. Suunnittelijat ja suuret rakennusliikkeet toimivat ympäri maata ja pelastuslaitosten tulkinnat tulisi olla yhdenmukaisia,

Rakennusvalvonnan käytännöissä on kuntakohtaisia eroja. Pelastuslaitos on järjestänyt 1–2 kertaa vuodessa suunnittelu- ja koulutuspäivän maakunnan kuntien rakennusvalvonnan lupa- ja rakennustarkastajille yhtenäisten ohjeiden ja käytäntöjen edelleen kehittämiseksi. Lisäksi pelastuslaitos on järjestänyt vuosittain Pohjois-Savon rakennusteollisuuden seminaaripäivän, jossa keskustellaan alueen rakennusteollisuuden edustajien ja suunnittelijoiden kanssa yhteisistä linjauksista.

Digitaalinen rakennuslupakäsittely (lupapiste.fi) ohjaa rakennuslupien lausunnot entistä enemmän Kuopioon riskienhallinnan vastuualueelle, jossa niistä vastaa lupakäsittelyyn erikoistuneet palotarkastajat. Pelastuslaitoksen lupakäsittelyyn erikoistuneet palotarkastajat osallistuvat viikoittain myös Kuopion rakennusvalvonnan kokousiin sekä suunnittelijoiden ja arkkitehtien neuvontaan. Erikoistuminen ja koko maakuntaa palvelevat linjaukset vievät henkilöresursseja. Kun rakentamisvolyymin Kuopiossa on nyt suuri, rakennuslupaprosessiin, lausuntoihin ja vaativien kohteiden katselmuksiin erikoistunut henkilöresurssi on pelastuslaitoksessa niukka.

Suunnittelijoiden opastaminen ja pelastuslaitoksen osallistuminen vaativien rakennushankkeiden esisuunnitteluvaiheeseen on rakennushankkeen kannalta kustannustehokasta. Paloturvallisuuden ja pelastustoiminnan edellytysten huomioon ottaminen rakennussuunnitelmissa tapahtuu joko rakennusvalvontaviranomaisen tai suunnittelijan pyynnöstä. Rakennusluvista ja rakentamisen valvonnasta vastaa rakennuslupaviranomainen, mutta joissain tapauksessa suunnittelijoita ohjautuu pelastuslaitokselle ratkomaan rakennuslupakäsittelyssä esiin tulleita seikkoja, mikä kuormittaa pelastuslaitoksen rakennuslupakäsittelyyn osallistuvia palotarkastajia entisestään.

Päätös

Pelastuslaitos osallistuu aktiivisesti rakennushankkeiden ohjaukseen oman lainsäädäntönsä nojalla.

Pelastuslaitos osallistuu pelastuslaitosten kumppanuusverkoston toimintaan, jotta pelastuslaitosten antama ohjaus ja neuvonta ja linjaukset ovat kansallisesti yhteneviä.

Yhtenäisten toimintalinjojen saavuttamiseksi järjestetään pelastuslaitoksen sisäistä koulutusta sekä kuntien rakennusvalvonnan ja pelastustoimen yhteisiä kokouksia 1–2 krt/vuosi.

Yhteistyötä alueen kuntien kaavoitus- ja rakennusvalvontaviranomaisten kesken kehitetään siten, että pelastusviranomainen on mukana aluesuunnittelussa riittävän aikaisessa vaiheessa.

Lausuntopyynnöt ohjataan riskienhallinnan henkilöstön kautta joko riskienhallinnan päätoimisille palotarkastajille tai alueen palomestareille hankekokonaisuuden mukaan siten, että käytännöt ja vaatimustaso ovat yhdenmukaisia koko maakunnassa ja pelastustoiminnan tarpeet on otettu huomioon rakennussuunnitelmissa.

Tarkastustehtäviä, lausuntoja ja opastusta suunnataan toimiin, joissa tarvitaan pelastusviranomaisen erityistä asiantuntemusta sekä pelastustoiminnan turvaamiseksi vaativissa kohteissa.

3.4. Palontutkinta

Pelastuslaitoksen on suoritettava pelastuslain 379/2011 41 § nojalla palontutkinta onnettomuuksien ennaltaehkäisyn ja vahinkojen rajoittamisen sekä toiminnan kehittämisen vuoksi. Tahalliseksi ja tuottamuksellisesti arvioidut palot on ilmoitettava poliisille.

Laissa vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta (390/2005) 99.3 § on tutkinnasta todettu, että pelastusviranomainen voi vastaavasti tutkia valvontaansa kuuluvassa tuotantolaitoksessa sattuneen onnettomuuden. Turvatekniikan keskus voi tarvittaessa myös tutkia tällaisessa tuotantolaitoksessa sattuneen onnettomuuden.

Nykytila

Pelastuslaitoksella on palontutkintaan koulutetuista henkilöistä muodostettu tutkintaryhmä, yhteensä 16 henkilöä jaoteltuna eri puolille maakuntaa. Tutkintaan osallistuvilla on asianmukaiset henkilökohtaiset suojavarusteet, palontutkintasalkku, jossa ohjeistusta ja välineitä ja lisäksi Kuopiossa saatavissa lisää tutkinnassa tarvittavia välineitä ja palontutkintaan varusteltu palontutkinta-auto. Yhteistyö Itä-Suomen poliisin palonsyyntutkijoiden kanssa on saumatonta. Vakuutusyhtiöiden, valtuutettujen sähkötarkastajien ja TUKESin tukijoiden kanssa yhteistyö on jatkuvaa ja sujuvaa. Tutkinnan käynnistämiseen on luotu hälytys- ja ilmoittautumiskaavio ja tutkinnan suorittamisen perusperiaatteet poliisin palonsyyntutkinta huomioon ottaen. Tutkintaan osallistuu kaksi koulutettua palontutkijaa Kuopion päivystävän palomestarin koordinoimana siten, että tutkijat eivät ole olleet osallisena tilanteen johtamiseen. Palontutkijoille on järjestetty sekä sisäistä, että ulkoista koulutusta Pelastusopiston, Poliisiammattikorkeakoulun ja Turvatekniikan keskuksen toimesta. Pronton onnettomuusselosteen sisältöön on annettu ohjausta.

Pohjois-Savon pelastuslaitos on lisäksi järjestänyt jo perinteeksi muodostuneen Itä-Suomen pelastuslaitosten palontutkijoiden seminaarin, jossa käsitellään eri toimijoiden esiin nostamia ajankohtaisia asioita onnettomuuksin syissä ja palontutkinnassa. Keväällä 2020 seminaari jouduttiin perumaan koronatilanteen takia. Seminaarissa ovat omakustanteisesti mukana muun muassa Itä- ja Keski-Suomen pelastuslaitokset, Itä-Suomen poliisilaitoksen palonsyyntutkijat, vakuutusyhtiöt ja TUKES ja Pelastusopisto. Kevään 2018 seminaarissa oli mukana myös OTKES, ja käsiteltiin hiihtokeskusten vuokramökkien turvallisuutta. Kerättyjä tietoja hyödynnetään pelastus- ja valvontatoiminnan lisäksi myös muussa pelastustoiminnan koulutuksessa ja kalustohankinnoissa.

Pohjois-Savon pelastuslaitos järjesti syksyllä 2019 erityisesti maanviljelijöille suunnatun palontutkinta-/turvallisuusseminaarin. Seminaarissa keskityttiin pääasiallisesti keinoihin, joilla ehkäistään kokonaan tai ainakin minimoidaan maatiloilla sattuvia tulipaloja, onnettomuuksia ja vahinkoja. Lisäksi seminaarissa käsiteltiin maakunnassa ja muualla tapahtuneita suurmaatilojen tulipaloja ja niiden syttymissyitä. Palontutkinnan tuloksia on tuotu esiin myös sosiaalisessa mediassa.

Pelastusviranomaisen on pelastuslain 41 §:n mukaan ilmoitettava poliisille, jos on aihetta epäillä, että tulipalo tai muu onnettomuus on aiheutettu tahallisesti tai tuottamuksellisesti. Pelastusviranomaisen on myös ilmoitettava poliisille, jos palontutkinnassa havaitaan rikkomuksia palo- ja henkilöturvallisuudessa. Esimerkkejä rikkomuksista ovat esimerkiksi lukitut poistumisreitin ovet kohteen käytön aikana, paloilmoittimen tai sprinklerijärjestelmän huollonlaiminlyöminen tai putoamissuojauksen puuttuminen. Poliisilain 872/2011 6 luvun 1 §:n mukaisesti poliisi tekee poliisitutkinnan palosyyn selvittämiseksi sellaisissa tulipaloissa, joista seurauksena on ollut henkilön kuolema, vakava henkilövahinko tai huomattava omaisuusvahinko.

Päätös

Pelastusviranomainen ilmoittaa poliisille kaikki sellaiset tulipalot, joissa epäillään tulipalon tai muun onnettomuuden olevan aiheutettu tahallisesti tai tuottamuksellisesti pelastuslain 41§ mukaisesti. Lisäksi poliisille ilmoitetaan kaikki palontutkinnassa havaitut rikkomukset palo- ja henkilöturvallisuudessa.

Palontutkintaa kohdennetaan palokuolemien ja suurten omaisuusvahinkojen lisäksi pelastuslaitosten kumppanuusverkoston antamiin palontutkintateemoihin. Lisäksi tutkitaan pelastuslaitoksen harkinnan mukaan muita toimialan kannalta merkityksellisiä tulipaloja ja onnettomuuksia.

Saaduista tutkimustuloksista järjestetään palontutkijoille ja tehtävään osallistuneille henkilöille ja muulle operatiiviselle ja palotarkastushenkilöstölle sisäistä koulutusta. Tutkinnan tuloksia hyödynnetään pelastustoiminnassa ja valvontatoiminnassa sekä turvallisuusviestinnässä. Palontutkintaan osallistuva resurssi on noin 16 palontutkintaan oman toimensa ohella erikoistunutta ja perehdytettyä henkilöä.

Palontutkijat kokoontuvat säännöllisesti vähintään kaksi kertaa vuodessa. Yhteistyötä poliisin palosyyntutkijoiden, TUKES:in ja vakuutusyhtiöiden kanssa jatketaan ja kehitetään edelleen.

3.5. Pelastustoimen valvontatehtävät

Pelastuslain 379/2011 mukaan pelastustoimen on valvottava pelastustoimen säädösten noudattamista sekä turvallisuuden ylläpitämistä palotarkastusten ja muiden valvontatoimien avulla.

Nykytila

Palotarkastusalueet ovat muodostuneet kunnittain ja palotarkastuksia tehdään pääasiassa palo- asemakohtaisesti. Palotarkastusten tekemiseen osallistuu koko operatiivinen henkilöstö (pelastusviranomaiset) ja lisäksi on yhteensä viisi päätoimista palotarkastajaa, jotka alueellisen edustuksen kanssa muodostavat riskienhallinnan (onnettomuuksien ehkäisyn) tiimin. Palotarkastusta ja muita valvontatehtäviä tekevien viranhaltijoiden eritasoinen osaaminen aiheuttaa lisähaasteen palotarkastustoimintaan.

Pelastustoimen alueella vuosittain tarkastettavat kohteet on pystytty tarkastamaan. Erityiskohteiden valvontatyö vaatii erikoistumista. Kun kohteet ovat hajallaan ympäri maakuntaa, joutuu näihin erikoistuva palotarkastaja liikkumaan paljon ja aikaa kuluu myös matkoihin. Pelastusasemia on 29, eikä voida olettaa, että jokainen pelastusaseman vastuuhenkilö erikoistuu kaikkiin onnettomuuksienehkäisyn asioihin, vaan esimerkiksi hoito- ja huoltolaitosten paloturvallisuuteen, poistumisturvallisuusarviointeihin, paloteknisiin laitteistoihin ja -tekniikoihin, savunpoistoon ja paloriski-ilmoitusprosessiin on oltava koko maakuntaa koskevaa erikoistumista yhdenmukaisten vaatimusten täyttymiseksi. Sama koskee suurten ja vaativien rakennushankkeiden paloteknisten lausuntojen laadintaa, jotta vaatimustaso on yhdenmukainen koko maakunnassa.

Arvioiva palotarkastusmenettely oli sisäministeriön ja kumppanuusverkoston hanke, jossa kehitetään menetelmää kohteen riskiperusteisen valvonnan määrittämiseksi. Arvioiva palotarkastusmenetelmä liitetään aikanaan valmistuvaan uuteen palotarkastusten valvontasovellukseen, joka korvaa nykyiset valvontaohjelmat. Arvioivan palotarkastusmenetelmän kehittäminen palotarkastuskohteiden turvallisuuskulttuurin systemaattiseksi arvioimiseksi pohjaa HIKLU alueen (Helsinki ja Itä-, Keski- ja Länsi-Uudenmaan pelastuslaitokset) kehitystyöhön, joka on otettu kumppanuusverkoston hankkeen pohjatyöksi. Valvonnan ja pelastuslaitoksille yhteisen valvontasovelluksen myötä kehitetään myös asiakirjavalvontaa, kaikille yhteisiä digitaalisia ilmoituslomakkeita ja niiden prosesseja.

Palotarkastusten lisäksi pelastusviranomainen suorittaa myös asiakirjavalvontaa, jonka tarkoituksena on varmistaa velvoitteiden noudattamista kohteessa. Tämä tapahtuu esimerkiksi kohteen laatiman poistumisturvallisuusselvityksen, pelastussuunnitelman tai muiden kohteesta laadittujen asiakirjojen, kuten TUKESin hyväksymien tarkastuslaitosten tekemien automaattisten sammutuslaitteistojen tai paloilmoittimien käyttöönotto- ja määräaikaistarkastusten asiakirjojen perusteella.

Pelastuslaitos ohjaa keskitetysti poistumisturvallisuusselvitysten laadintaa ja toimenpiteitä turvallisuustason parantamiseksi niissä kohteissa, joissa asuvien toimintakyky on alentunut. Säädösten mukaisia valvontakäyntejä on pyritty priorisoimaan henkilö- ja poistumisturvallisuuden kannalta vaativiin kohteisiin kuten hoito- ja huoltolaitoksin, tuetun asumisen kohteisiin ja palvelutaloihin.

Vuosittain palotarkastuskohteiden tarkastusmäärässä on vaihtelua tilastomassasta johtuen. Valvontaluokat A7 ja A8 eli omakotitalot ja vapaa-ajan asunnot ovat asuinkiinteistöjen itsearvioinnissa. Niihin kohdennetaan kui-

tenkin perinteistä paikan päällä tapahtuvaa valvontaa tarkoituksenmukaisuusperiaatteen kautta tai asuinkiinteistöjen omistajien pyytämien (itsearviointilomake) yhteydenoton kautta tai muun syyn takia, kuten paloriski-ilmoitukset, kumppanuusverkoston mahdolliset teemavalvonnat tai valvontasuunnitelman mukaan toteutettavat teemavalvonnat esimerkiksi ikääntyneiden ihmisten asuinkiinteistöihin tai alueille, joissa toimintavalmius ei täyty.

Valvontakohteiden suunnitteluun tuo haastetta rakennustietokannassa olevat virheet ja palotarkastustietokannan lähtötietojen perkaaminen. Palotarkastuskohteiden rakennustietokannassa olevat virheet johtuvat kiinteistöjen tietojen lähtötiedoista, jotka perustuvat kiinteistölle myönnettyyn viimeiseen rakennuslupaan. Kiinteistöjen tiedot saadaan VRK tietokannoista nk. rakennus- ja huonerekisterin (Rahu) tietojen päivityksenä, johon tiedot on saatu kunnallisten rakennusvalvontojen ilmoittamana tietona. Tiedot perustuvat viimeiseen myönnettyyn rakennuslupaan, joka voi olla todella vanhakin. Vanhoja pienmaatiloja, jotka ovat nykyisin asuinkiinteistöjä tai vapaa-ajan asuntoja, joudutaan perkaamaan tietokannasta kyseisten kohteiden palotarkastustarkastusvuosi kerrallaan. Kiinteistöjen tietoja on korjattu palotarkastuskäyntien yhteydessä pelastuslaitoksen tietokantaan.

Asuinrakennuksia ja vapaa-ajan asunnoissa on siirrytty asuinkiinteistöjen itsearviointiin, joissa kuntakohtaisesti on saavutettu 70–100 % tarkastusvuoden kohteista. Mikäli itsearvioinnin lomaketta ei ole palautettu, on näihin kohteisiin tehty perinteinen palotarkastus. Palotarkastus voidaan tehdä myös muusta esiin tulleesta syystä, kuten pelastuslaki 379/2011 42 §, muun viranomaisen paloriski-ilmoitukset, kohteen omistajan pyyntö tai nuohoojan antaman vikailmoituksen perusteella suoritettu tarkastuskäynti. Jos epäillään, että kohteessa tulipalon tai muun onnettomuuden riski on lisääntynyt ja aiheuttaa vaaraa ihmisille, omaisuudelle tai ympäristölle, kohteeseen tehdään ylimääräinen palotarkastus. Palotarkastustietokannan virheellisyydet kiinteistöjen omistajatiedoissa aiheuttavat paljon ylimääräistä työtä asuinkiinteistöjen itsearvioinnin prosessissa.

Erheellisistä paloilmoituksista johtuvien hälytysten yhteydessä järjestetään tarvittavaa opastusta ja seurataan erheellisten hälytysten määrää. Erheellisiä hälytyksiä tarkastellaan myös kohteen palotarkastuskäynnin yhteydessä.

Pelastuslaitos perii maksun suoritetuista valvontakäynneistä niihin käytetyn ajan perusteella ja vuosittain vahvistettavan hinnaston mukaisesti. Hinnastoa on yhdenmukaistettu Etelä-Savon ja Pohjois-Karjalan pelastuslaitosten kanssa. Asuin- ja vapaa-ajan rakennuksien tarkastuksista ei peritä tarkastusmaksua. Jos asuinkiinteistön itsearviointilomakkeetta ei palauteta tai tule muuta yhteydenottoa pelastuslaitokselle karhukirjeen jälkeen, kohteeseen tehty palotarkastus on maksullinen.

Valvontasuunnitelman laadullisina tavoitteina pidetään seuraavaa:

- lainsäädännön vaatimat palotarkastustoimenpiteet suoritettaan asianmukaisesti ja palotarkastuspöytäkirja laaditaan asianmukaisesti

- palotarkastusten avulla kehitetään palotarkastuskohteiden turvallisuuskulttuuria ja palotarkastuksilla annetaan osaltaan turvallisuusopastusta.

- palotarkastuksia suunnataan erityisesti henkilö- ja poistumisturvallisuuden kannalta riskikohteisiin, kuten hoito-, huolto-, palvelu- ja tuetun asumisen kohteet, koulut, kokoontumis- ja liiketilat ja teollisuuden ja maatalouden suuret riskikohteet

Päätös

Pelastuslaitos laatii vuosittain valvontasuunnitelman, jossa kerrotaan pelastuslaitoksen lakisääteisen palotarkastustoiminnan perusteet ja järjestelyt sekä valvonnan toteuttaminen. Valvonnassa huomioidaan myös palotarkastusten ja muun valvonnan toteuttamisen laadulliset tavoitteet. Palotarkastuksia tekee koko operatiivinen henkilöstö, päätoimiset palotarkastajat, valmiuspäällikkö, valmiuskoordinaattori sekä palopäälliköt, pelastuspäällikkö ja riskienhallintapäällikkö tehtäväkuvaustensa mukaisesti.

Palotarkastuskohteet suunnitellaan vuosittain Wisemaster-palotarkastusohjelman kautta, kunnes uusi koko pelastustoimen yhteinen valvontasovellus otetaan käyttöön. Uusien palotarkastuskohteiden kiinnittämiseksi kiinteistöjen tiedot päivitetään valvontasovellukseen kaksi kertaa vuodessa VRK-aineistoista.

Valvontasuunnitelmassa palotarkastuskohteiden vuosittainen määrä tuodaan esiin valvontaluokittain. Valvontasuunnitelman liitteenä tuodaan esiin eri valvontaluokkiin kiinnittyvien palotarkastuskohteiden valvontavälit.

Valvontakohteiden turvallisuuskulttuurin ja valvontavälien arvioinnissa pelastuslaitos hyödyntää arvioivan valvontamenetelmän pilotoinnnissa 2019–2020 saatuja tuloksia sekä pelastuslaitoksen kumppanuusverkoston ohjeistusta.

Valvontasuunnitelman julkaistaan pelastuslaitoksen internetsivuilla, joiden kautta alueen asukkaat ja kohteiden edustajat pääsevät tutustumaan sen sisältöön. Valvontasuunnitelmasta ja -toimenpiteistä saa tietoa myös pelastusasemien asemavastaavilta ja palotarkastuksia suorittavalta henkilöstöltä.

3.5.1. Paloriski-ilmoitukset

Pelastuslaitoksen tulee pelastuslain 379/2001, 42 § mukaan toimia yhteistyössä muiden viranomaisten sekä alueella olevien yhteisöjen ja asukkaiden kanssa onnettomuuksien ehkäisemiseksi ja turvallisuuden ylläpitämiseksi. Jos muut viranomaiset virkatoimiensa yhteydessä havaitsevat tai muutoin saavat tietää rakennuksessa, asunnossa tai muussa kohteessa ilmeisen palonvaaran tai muun onnettomuusriskin, heidän tulee mahdollisten salassapitosäännösten estämättä ilmoittaa asiasta alueen pelastusviranomaiselle. Ilmoitusvelvollisuus koskee myös kuntaa, muuta julkisyhteisöä ja näiden palveluksessa olevaa henkilöstöä sekä pelastuslain 379/2011 18 §:n 2 momentissa tarkoitettua hoitolaitoksen ylläpidosta ja palvelu- ja tukiasumisen järjestämisestä huolehtivaa toiminnanharjoittajaa ja tämän palveluksessa olevaa henkilöstöä.

Nykytila

Pohjois-Savon pelastuslaitos hyödyntää valtakunnallista ohjeistusta omassa paloriski-ilmoituskäytännössään. Paloriski-ilmoituslomake on Pohjois-Savon pelastuslaitoksen verkkosivulla helposti nähtävissä. Paloriski-ilmoitukseen reagoidaan kahden viikon kuluessa siten, että jokainen paloriski-ilmoitus käsitellään ja ilmoittaneeseen viranomaiseen otetaan yhteys puhelimitse. Ilmoituksen perusteella suoritetaan valvontakäynti pelastuslaitoksen sisäisen ohjeistuksen mukaisesti. Havaittujen palo- tai onnettomuusriskien perusteella valvontaa ja turvallisuusohjeistusta kohdennetaan suoraan ja nopeasti paikalliseen tarpeeseen. Paloriski-ilmoitusten perusteella suoritetusta valvonnasta Pohjois-Savon pelastuslaitos ei peri maksua.

Paloriski-ilmoitusten käsittely ja kirjanpito on keskitetty riskienhallinnan yksikköön Kuopioon ja paloriski-ilmoitusprosessi on yhden palotarkastajan vastuulla. Paloriski-ilmoitusten perusteella valvontaa suorittaa myös Pohjois-Savon maakunnan alueen asemavastaavat. Valvontatyössä on havaittu, että kaikilla toimijoilla ja viranomaisilla ei ole paloriski-ilmoituskäytäntö vielä täysin tiedossa. Kaikilla toimijoilla ei ole myöskään kykyä arvioida mahdollisen palon tai onnettomuuden riskiä asianmukaisesti ja toisinaan paloriski-ilmoituksia tehdään vähäpätöisistäkin syistä. Lisäksi paloriski-ilmoitusten epäsäännöllinen tuleminen tuo haasteita kohdennettuun valvontaan liittyen.

Pohjois-Savon pelastuslaitoksen paloriskiprosessista vastaava on mukana valtakunnallisessa paloriski -asiantuntijaryhmässä kehittämässä ilmoitusprosessia. Asiantuntijaryhmä kohdistaa kehitystyön käytännön työssä vastaan tulleisiin epäkohtiin.

Päätös

Paloriski-ilmoituskäytännöstä viestitään säännöllisesti eri toimijoille ja viranomaisille muun turvallisuuskoulutuksen yhteydessä, jolloin viranomaisten tekemien paloriski-ilmoitusten saapuminen on todennäköisesti säännöllisempää ja pelastuslaitoksen ajankäytön resursoiminen helpottuu.

Ohjeistus kohdennetaan paloriski-ilmoitusten tekemiseen havaitun tarpeen mukaisesti sekä kehitetään eri toimijoiden ja viranomaisten kykyä havaita selkeitä palo- ja onnettomuusriskiin liittyviä merkkejä tarjoamalla koulutusta paloriski-ilmoitusprosessista säännöllisesti.

Koulutuksessa korostetaan myös ilmoitusvelvollisuuden piiriin kuulumattomien merkkien havainnointia, jolloin turhia ilmoituksia tulee jatkossa vähemmän.

Paloriski-ilmoitusten perusteella suoritettavaa valvontaa priorisoidaan ilmoituksista ilmenevien riskien mukaisesti.

3.5.2. Kemikaali- ja ilotulitevalvonta

Pelastusviranomaisen valvontavelvollisuuksia lisättiin 1.7.2005 voimaan tulleella lailla vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta (390/2005), jolloin valvontavelvollisuus laajennettiin koskemaan kaikkea kemikaalien vähäistä teollista käsittelyä ja varastointia. Valtioneuvoston asetus (685/2015) vaarallisten kemikaalien käsittelyn ja varastoinnin valvonnasta määritteli pelastusviranomaisen valvontavelvoitteen palavien nesteiden ja kaasujen vähäiselle teolliselle käsittelylle ja varastoinnille. Pelastusviranomaisen tulee tarkastaa kemikaaliasetuksessa tarkoitettu vähäistä teollista käsittelyä tai varastointia harjoittava tuotantolaitos pelastuslain 79 §:n mukaisen valvontasuunnitelman mukaisesti. Laki vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden turvallisuudesta (390/2005) edellyttää pelastuslaitossa hoitamaan yksityiseen kulutukseen hyväksyttyjen ilotulitteiden ja vaarallisuudeltaan vastaavien muiden pyroteknisten välineiden varastoinnin lupahakemukset ja siihen liittyvät tarkastukset.

Nykytila

Palavien nesteiden ja kaasujen vähäisen teollisen käytön lupaprosessi on keskitetty riskienhallinnan yksikköön Kuopioon. Myös ilotulitteiden varastointiin ja myyntiin liittyvät lupahakemukset on hoidettu keskitetysti riskienhallinnan yksiköstä, ja kohteiden tarkastukset tehty paikallisten asemavastaavien ja palotarkastajien kautta. Pelastuslaitos on sallinut myös kesämökkikauden päätösjuhlissa Venetsialaisissa taajama-alueiden ulkopuolella tapahtuvan ilotulituksen rajoitettuna aikana yhdentoista muun pelastuslaitoksen tapaan.

Kauppa- ja teollisuusministeriön päätös maanalaisten öljysäiliöiden määräaikaistarkastuksista (344/1983) edellyttää tarkastuttamaan tärkeillä pohjavesialueilla olevat maanalaiset poltto- ja dieselöljysäiliöt. Kuntien ympäristöviranomaisille on annettu apua heidän projekteissaan pohjavesialueiden suojelun kanssa ja annettu tietoja tärkeillä pohjavesialueilla sijaitsevista öljysäiliöistä. Palotarkastusten yhteydessä arvioidaan öljysäiliöiden asianmukaista sijoittelua ja uhkaa ympäristölle.

Määräaikaistarkastusten toteutumista valvotaan yhteistyössä kuntien ympäristöviranomaisten kanssa.

Päätös

Tärkeillä pohjavesialueilla sijaitsevien maanalaisten öljysäiliöiden määräaikaistarkastus-ten velvoitteiden toteutumista valvotaan yhteistoiminnassa kuntien ympäristöviranomaisten kanssa.

Yksityishenkilöiden ilotuliteilmoitukset ja yleisötapahtumien ilotulitenäytökset sekä niiden lupa-asiat ja tarkastukset ja muut kemikaalipäätösten tarkastukset hoidetaan asemavastaavien kautta. Ilotulitteiden varastointiin ja ilotulitteiden kauppaan liittyvät lupa-asiat ja kemikaalipäätökset hoidetaan keskitetysti Kuopiosta.

3.5.3. Suuret yleisötapahtumat

Nykytila

Suurten yleisötilaisuuksien järjestäjä on velvoitettu laatimaan pelastussuunnitelma pelastuslain (379/2011) ja valtioneuvoston asetuksen (407/2011) (pelastusasetus) mukaisesti. Turvallisuusjärjestelyjä on valvottu yleisötapahtumien palotarkastuksin ja opastuksin ja laadittu ohjeistus yleisötilaisuuden pelastussuunnitelman ja palotarkastuksen toteuttamiseksi.

Yleisötilaisuuksien turvallisuuden valvonnan järjestämisessä on avustettu poliisia ja tilaisuuksien järjestäjiä. Yleisötilaisuuksien pelastussuunnitelmalomakkeesta on laadittu nettiversio sekä opas tilaisuuden pelastussuunnitelman laatimisen tueksi. Malleina ovat pelastuslaitosten kumppanuusverkoston laatimat lomakemallit.

Pelastuslaitoksella on yhteinen seurantataulukko maakunnan alueella tapahtuvista yleisötilaisuuksista. Tarvittaessa kohdekunnan varallaolovahvuutta on voitu kohdentaa yleisötapahtuman vaatimusten mukaan.

On huomattava, että kaikissa kunnissa ei ole sijoitettu ambulanssia, vaan sairaanhoitopiiri ohjeistaa ambulanssit oman riskinarvionsa perusteella. Tämä asettaa tapahtumanjärjestäjille haasteen ensiapupalvelun järjestämisestä ja edellyttää sairaanhoitopiirin ensihoitokeskuksen ja pelastuslaitoksen välistä yhteistyötä pelastussuunnitelmia arvioitaessa.

Päätös

Suurien yleisötilaisuuksien järjestäjät laativat tapahtuman pelastussuunnitelman, joka lähetetään arvioitavaksi pelastuslaitokselle ja tiedoksi muille viranomaisille mahdollisesti tarvittaviin pelastus- ja muihin toimenpiteisiin.

Poliisin lupaviranomaisen ja sairaanhoitopiirin ensihoitokeskuksen kanssa kehitetään yhteistoimintaa.

Tilaisuuksien turvallisuusjärjestelyjen toteutumista tilaisuuden aikana valvotaan palotarkastuksin ennen tilaisuuden alkua sekä opastamalla ja varautumalla ennakkoon tilaisuuden asettamiin vaatimuksiin.

3.6. Nuohous

Nykytila

Pohjois-Savon pelastuslaitos ja piirinuohoojat kahdenkeskisesti sopien irtisanoivat nuohouspiirit vuoden 2019 alusta, jolloin pelastuslain muutos piirinuohousjärjestelmän lopettamisesta astui voimaan. Koko maasta nuohouspiirit lakkasivat lopullisesti pelastuslain nojalla 1.7.2019 alkaen laissa olleen puolen vuoden siirtymäajan jälkeen.

Pelastuslaitos on perinteisesti järjestänyt piirinuohoojatapaamisen kaksi kertaa vuodessa. Tapaaminen keväällä 2020 siirrettiin syksyyn koronatilanteen takia. Tapaaminen on avoin kaikille maakunnassa nuohoaville nuohoojille. Alueelle on tullut nuohoojia lisää Kainuusta, Pohjanmaalta ja Keski-Suomesta, ja nuohoojat markkinoivat suoritteitaan itsenäisesti. Nuohouksen hinta on noussut hieman. Nuohoojat ovat velvollisia ilmoittamaan pelastuslaitokselle havaitsemistaan vakavista puutteista tulisijoissa ja hormeissa. Pelastuslaitos on lisännyt nettisivuilleen nuohoojan vikailmoitusmenettelyn, joka on avoin kaikille maakunnassa toimiville nuohoojille.

Päätös

Pelastuslaitos jatkaa nuohoojien kanssa tapaamisten järjestämistä yksi- kaksi kertaa vuodessa.

Pelastuslaitos seuraa nuohoustilanteen kehittymistä maakunnassa palotarkastuksilla ja asuinkiinteistöjen itsearvioimislomakkeella sekä asiakaspalautteilla. Lisäksi pelastuslaitos seuraa nuohoojilta saatavia nuohousten vikailmoituksia vakavista puutteista.

4. PELASTUSTOIMINTA

4.1.Varautuminen päivittäisiin tilanteisiin

Pelastustoiminnan valmiuden toteuttamiseksi toimivat Pohjois-Savon pelastuslaitoksen hajautetut pelastusasemat henkilöstöineen sijoittuen kunkin kunnan suurimpiin taajamiin. Pelastusasemien henkilöstön ja kaluston mitoitus noudattelee riskien arvioinnin perusteella toteutettua määrittelyä päivystysjärjestelyihin ja henkilöstön määrään. Pelastuslaitos voi varautua pelastusasemien päivittäisillä resursseilla vain ensimmäisen lähdön hälytykseen. Seuraavat hälytykset ohjautuvat hälytysjärjestelmä Erican hälyttämänä seuraaville vapaille yksiköille tehtävälajista riippumatta.

Riskiluokituksen perusteella 24/7-miehitetyt pelastusasemat toimivat Iisalmen, Kuopion Neulamäen ja Petosen, Siilinjärven sekä Varkauden taajamissa välittömässä lähtövalmiudessa.

Muiden 25 ns. päiväpelastusasemien päätoiminen henkilöstö on työaikana välittömässä valmiudessa ja työajan ulkopuolella yhdessä sopimushenkilöstön kanssa hälytettävissä joko vapaamuotoisesta varallaolosta tai vapaalta. Vapaamuotoisen varallaolon korvaus on 37 % arkiöiden ja 40 % viikonlopun sekä arkipyhien ajalta kunkin henkilön tuntipalkasta. Työsuojelun näkökulmasta varallaolojen tuntimääriä on rajoitettu kuukauden ja vuoden aikana.

Työaikalaki estää varallaolon pelastusaseman tiloissa, sillä silloin varallaolo lasketaan työajaksi, mikä sen suuren tuntimäärän vuoksi ei ole mahdollista. Työtuomioistuin on tekemässä päätöstä eräiden henkilöiden vaatimuksesta siitä, onko Pohjois-Savon pelastuslaitoksen henkilöstön vapaamuotoinen varallaolo sellaista, että se määritellään työajaksi. Päätökseen vaikuttaa muun muassa Euroopan tuomioistuimen päätös saksalaisten palomiesten varallaolosta sekä muut Suomessa tehdyt varallaoloratkaisut.

Mikäli vapaamuotoinen varallaolo luetaan työajaksi, loppuu varallaolo mahdottomana, sillä se lisää työtunteja liikaa. Varallaolon korvaajaksi ei ole olemassa yhtä hyvää ratkaisua, vaan joudutaan tekemään useita kompensoivia ratkaisuja valmiuden ylläpitämiseksi ja pelastustoimintaan osallistumisen kiinnostavaksi tekemiseksi. Varallaolon mahdollinen muuttuminen työajaksi tuo mukanaan taloudellisia ja oikeudellisia riskejä, että varallaolot voidaan joutua maksamaan taannehtivasti työaikakorvauksen suuruisena. Tätä riskiä pienennetään muuttamalla päiväpelastusasemien varallaolijoiden määrää 1.1.2021 siten, että kullakin varallaoloa tekevällä päiväpelastusasemalla olisi varalla vain yksi henkilö varmistamaan pelastustoiminnan aloittamisen toimenpiteet.

Varallaolon poistumisen kompensoimiseksi mahdollisesti toteutettavia ratkaisuja ovat:

Päiväpelastusaseman vasteena onnettomuuspaikalle hälytetään pelastushenkilöstöä aina lähimmältä 24/7-miehitetyltä pelastusasemalta sekä aina kahdelta lähimmältä päiväpelastusasemalta. Tällöin varmistutaan, että onnettomuuskohteelle lähtee aina pelastushenkilöstöä ja että todennäköisesti saadaan päiväpelastusaseman henkilöstöä liikkeelle.

Vuonna 2020 käyttöön otetulla SecApp-järjestelmällä hälytetään tehokkaasti tarvittavaa pelastushenkilöstöä sekä ohjataan heitä tiedottamaan varmasti ja tehokkaasti osallistumisestaan pelastustoimintaan. SecApp toimii muutenkin tehokkaana kaksisuuntaisena tietoturvallisena viestintäkanavana, jolla voidaan pitää yllä valmiustietoisuutta ja henkilöstön tavoitettavuutta ilman varallaoloa. Järjestelmä toteuttaa myös tarvepohjaista hälyttämistä eli voidaan hälytettäessä määritellä tarvittava henkilöstö, jonka järjestelmä hälyttää automaattisesti laajentaen hälytettäväryhmiä, kunnes riittävästi osallistumisvastauksia saadaan.

Hälytysraha on tällä hetkellä 7,61 € ja hälytykseen osallistumisesta maksetaan vähintään yhden tunnin tehtäväkohtainen palkka. Näitä korvauksia pitää nostaa tuntuvasti kompensoidakseen varallaolokorvausten poistumista.

Alueellisen valmiuden ja varmuuden kohottamiseksi suunnittelukaudella toteutetaan seutukunnallisten pelastusasemien muuttaminen pieniksi 24/7-pelastusasemiksi kahden tai yhden pelastushenkilön miehityksellä tarkoituksena varmistaa pelastusryhmän johtamis- ja pelastusvalmiuksia. Viiden 24/7 henkilöstön pelastusaseman lisääminen vaatii lisää n. 50 HTV eli n. 2,5 M€ vuosittainen lisäkustannus.

Pelastuslaitoksen alueelle suunnitellaan ja toteutetaan suunnittelukaudella yhdessä Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin kanssa miehitettäviä moniammatillisia 24/7-pelastusyksiköitä, jotka miehitetään pelastushenkilön ja ensihoitohenkilön toimesta. Saatavalla synergiaedulla varmistetaan sekä pelastus- että ensihoitovalmiutta harvaan asutulla alueella.

4.1.1. Toimintavalmius

Palo- ja henkilöturvallisuus voidaan taata parhaiten pyrkimällä ensisijaisesti estämään onnettomuuksien syntyminen. Onnettomuuden sattuessa kuntalaisille tulee taata kuitenkin nopea, tehokas ja tarkoituksenmukainen apu. Pohjois-Savon pelastuslaitoksen alueella onnettomuuspaikalle hälytetään aina lähimmät ja tarkoituksenmukaisimmat yksiköt kuntarajoista riippumatta. Pelastustoiminnan resurssit on hajautettu riskien ja läheisyysperiaatteen mukaisesti alueen pelastusasemille.

Tehokas pelastustoiminta katsotaan alkavaksi (SM julkaisu 21/2012), kun:

- tulipalossa vesi on työparin suihkuputkella ja sammutustoiminta on mahdollista aloittaa tai savusukellustehtävässä sitä, milloin savusukellusvalvojalle ilmoitetaan savusukelluksen aloittamisesta
- liikenneonnettomuuksissa sitä, että syttymisen estämiseksi tarvittavat toimenpiteet ja kiinnijuuttuneen potilaan ollessa kysymyksessä pelastusvälinesarja on selvitetty ja irrottaminen on mahdollista aloittaa
- kemikaalionnettomuudessa sitä, että kemikaalisukellus, joka edellyttää roisketiivistä suojapukua, on mahdollista aloittaa

- pintapelastustehtävässä tai ihmisen pelastamistehtävässä sitä, että pelastamisen mahdollistava kalusto on selvitetty ja tarvittava toiminta voidaan aloittaa.

Pelastustoimen alueen suurempien onnettomuus- ja vaaratilanteiden edellyttämät pelastusmuodostelmat (pelastusjoukkue ja -komppania) kootaan usealta pelastusasemalta ja tarvittaessa myös toiselta pelastustoimen alueelta. Yksiköiden hälyttäminen toteutetaan Pohjois-Savon hätäkeskuksen kanssa Ericaan laaditun hälytysvastesuunnitelman mukaisesti pelastustoimintaa vaativan suorituskyvyn vaatimina vasteina. Hälytysvasteiden suunnittelussa on hyödynnetty valtakunnallisia ohjeistuksia ja suosituksia, täydennettyinä alueellisilla erityispiirteillä.

Pelastustoiminnan palvelutaso on mitoitettu vastaamaan alueen riskejä ja onnettomuusuhkia siten, että pelastustoiminta on nopeaa, tehokasta ja turvallista päivittäisissä onnettomuuksissa sekä suuronnettomuuksissa. Pelastustoiminta suunnitellaan myös siten, että toimintakyky on riittävä myös Yhteiskunnan turvallisuusstrategian (YTS 2017) mukaisissa häiriötilanteissa. Pelastuslain mukaisen pelastustoiminnan palvelutaso saavutetaan suunnittelemalla pelastustoiminta, suunnittelemalla valmius ja ylläpitämällä sitä mitoituksen ja valtakunnallisten ohjeiden mukaisesti. Pelastustoiminnan valmius ja muut järjestelyt suunnitellaan eri viranomaisten ja tahojen kanssa yhteistyössä hyödyntämällä resursseja omaa pelastustoimen aluetta laajemmin.

4.1.2. Päivittäiset onnettomuudet

Nykytila

Pelastuslaitos seuraa ja ennakoi riskialueiden kehittymistä alueen kunnissa. Toimintavalmiutta ohjataan SM:n julkaisun pelastustoimen toimintavalmiuden suunnitteluohjeen 21/2012 mukaisesti. Toimintavalmiusaikojen täyttymisprosentti on ollut vuosina 2017–2018 ensimmäisen kohteessa olleen yksikön osalta 84 % ja tehokkaan pelastustoiminnan aloittamisen osalta 84 %. Pelastuslaitos on päivittänyt johtamis- ja viestiohjeet 2020.

I riskiluokan riskiruutuja sisältävissä Pohjois-Savon kunnissa pelastusaseman työvuorojen vahvuus on nostettu vähintään vahvuuteen 1+3, jolloin tehokas pelastustoiminta voidaan aloittaa työvuoron toimesta.

Toimintavalmiusaika on määritelty sisäministeriön julkaisun (21/2012) pelastustoimen toimintavalmiuden suunnitteluohjeen mukaisesti:

> I-riskiluokassa tavoitteena on, että ensimmäinen yksikkö on onnettomuuspaikalla 6 minuutin kuluessa siitä, kun se on vastaanottanut hälytyksen. Tavoitteena on myös, että pelastustoiminnan toimintavalmiusaika olisi korkeintaan 11 minuuttia ja avunsaantiaika olisi korkeintaan 13 minuuttia. Joukkuelähdössä pelastusjoukkueen tulisi olla pelastustoiminnan johtajaa lukuun ottamatta paikalla 20 minuutin kuluessa siitä, kun ensimmäinen yksikkö on vastaanottanut hälytyksen.
>
> II-riskiluokassa tavoitteena on, että ensimmäinen yksikkö on onnettomuuspaikalla 10 minuutin kuluessa siitä, kun se on vastaanottanut hälytyksen. Tavoitteena on myös, että pelastustoiminnan toimintavalmiusaika olisi korkeintaan 14 minuuttia ja avunsaantiaika olisi korkeintaan 16 minuuttia. Joukkuelähdössä pelastusjoukkueen tulisi olla pelastustoiminnan johtajaa lukuun ottamatta paikalla 30 minuutin kuluessa siitä, kun ensimmäinen yksikkö on vastaanottanut hälytyksen.
>
> III-riskiluokassa tavoitteena on, että ensimmäinen yksikkö on onnettomuuspaikalla 20 minuutin kuluessa siitä, kun se on vastaanottanut hälytyksen. Tavoitteena on myös, että pelastustoiminnan toimintavalmiusaika olisi korkeintaan 22 minuuttia ja avunsaantiaika olisi korkeintaan 24 minuuttia. Joukkuelähdössä pelastusjoukkueen tulisi olla pelastustoiminnan johtajaa lukuun ottamatta paikalla 30 minuutin kuluessa siitä, kun ensimmäinen yksikkö on vastaanottanut hälytyksen.
>
> IV-riskiluokan asutuilla alueilla tehokas pelastustoiminta voi alkaa pidemmänkin ajan kuluessa kuin I - III-riskiluokissa. Jos pelastustoimintaa ei kyetä aloittamaan alle 40 minuutissa, on kyseisillä alueilla kiinnitettävä erityistä huomiota ihmisten omatoimiseen varautumiseen.
>
> Sisäministeriön ohjeen vähimmäistavoitteena on, että kiireellisissä pelastustehtävissä ensimmäinen yksikkö saavuttaa riskiruudulle asetetun toimintavalmiusaikatavoitteen vähintään 50 %:ssa tehtävistä. Lisäksi pelastustoiminnan toimintavalmiusajan tulee täyttyä vähintään 50 %:ssa tehtävistä.

Sivutoimisen henkilöstön riittävyyden turvaamiseksi miehistön ja yksikönjohtajien peruskursseja järjestään kaikilla toimialueilla vuosittain.

Tavoitteena on hankkia ja ylläpitää riittävä määrä koulutuskalustoa ja alueellisia harjoituspaikkoja myös savusukellusharjoituspaikkojen osalta. Harjoitus- ja koulutustyössä käytetään hyödyksi myös Pelastusopiston harjoitusaluetta.

Joroisten kunta siirtyy vuodesta 2021 Pohjois-Savon maakuntaan, jolloin Joroisten pelastusasema ja kunnassa oleva pelastustoimen harjoitusalue siirtyy Pohjois-Savon pelastuslaitoksen hallittavaksi.

Palvelutasopäätöksen suunnittelukaudella operatiivisen viikkokoulutuksen lisäksi koulutuksen pääpaino kohdentuu osaamisen hallinnan lisäksi johtamis- ja viestijärjestelmiin, kuten turvallisuusverkon (TUVE), miehittämättömien lennokkien (RPAS), pelastustoiminnan kenttäjohtojärjestelmän (KEJO) ja pelastuslaitosten yhteisen tilannekuvakeskuksen (PEL TIKE) käyttöönottoon.

Vuosien 2018–2019 aikana hätäkeskusalueen hälytysvasteet suunniteltiin ja tallennettiin uuteen Erica-hätäkeskustietojärjestelmään, jossa ne ylläpidetään pelastuslaitoksen toimesta ja joka otetaan käyttöön johtamisen avuksi myös pelastustoimen johtokeskuksessa 2020.

Päätös

Pelastusasemia uusittaessa ja lisättäessä selvitetään pelastusaseman optimaalinen sijainti toimintavalmiusaikojen perusteella.

Pelastustoimen alueella on tavoitettavissa aina vähintään yksi päivystävä palomestari ympärivuorokautisessa valmiudessa.

Pelastuslaitos suunnittelee ja ylläpitää yhdessä naapuripelastuslaitosten kanssa hälytysvasteet ja yhteistoimintasopimukset. Sopimuksissa määritellään yhteistoiminnasta muun muassa pelastustoiminnan johtamisessa ja kaluston sekä henkilöstön käytöstä.

Sopimuspalokuntien yksiköiden toimintavalmius on voimassa olevien sopimusten mukainen.

Pohjois-Savon pelastuslaitoksella seurataan ensimmäisen yksikön onnettomuuspaikalle saapumisajan ja pelastustoiminnan toimintavalmiusajan maakunnallisia keskiarvoja, joiden tavoite on ≥ 50 %.

Päätoimisen, sivutoimisen ja vapaaehtoisen pelastushenkilöstön osaamista kehitetään edelleen koulutuksen ja harjoitusten avulla. Pelastusyksiköiden ja muodostelmien johtajille järjestetään pelastustoiminnan johtamiseen liittyvää koulutusta suunnittelukaudella.

ERICA-työasema otetaan käyttöön johtamisen tueksi pelastuslaitoksen johtokeskuksessa heti, kun valtakunnalliset sopimukset järjestelmän käyttöön on hyväksytty. Arvio käyttöönotolle on vuoden 2020 aikana.

Hälytysvasteiden oikeellisuutta ja tarkoituksenmukaista tarkkaillaan jatkuvasti. Vasteita korjataan vastaamaan riskejä mahdollisimman hyvin. Vastetarkastelun keskiössä on kansalaisen oikeus saada tarkoituksenmukaista ja nopeaa apua hätätilanteessa, sekä varmistaa pelastushenkilöstön työturvallisuus pelastustehtävällä.

Päiväpelastusasemien varallaolijoiden määrää muutetaan 1.1.2021 alkaen siten, että kullakin varallaoloa tekevällä päiväpelastusasemalla on varalla vain yksi henkilö varmistamaan pelastustoiminnan aloittamisen toimenpiteet. Varallaolon mahdollinen poistuminen kompensoidaan hälyttämällä aina lähin 24/7-pelastusasema sekä lähin toinen päiväpelastusasema. Hälytettäviä henkilöitä hallinnoidaan kaksisuuntaisella viestintäratkaisulla.

Palvelutasopäätöskaudella suunnitellaan mahdollisen varallaolon poistumisen kompensaatioksi seutukunnallisten keskisuurten päiväpelastusasemien muuttaminen pieniksi 24/7-pelastusasemiksi resurssilisäyksillä sekä lisätään moniammatillisia 24/7-yksiköitä pelastustoimen alueelle. Lisäksi hälytysrahaa ja ensimmäisten tuntien palkkaa suunnitellaan korotettavaksi tuntuvasti.

4.1.2.1.Vesipelastustoiminta

Vesipelastustoiminnalla tarkoitetaan veden pinnalta tai pinnan alta tapahtuvaa ihmisen, eläimen tai omaisuuden pelastamista sekä vesillä tapahtuvaa ympäristövahinkojen torjuntaa. Vesisukellusta ovat myös virka-apusukellukset sekä vesisukellustaitojen ylläpitämiseksi tapahtuvat harjoitukset. Vesisukellustoiminta ei ole pelastustoimen lakisääteistä toimintaa vaan palvelutasopäätöksessä päätettävää toimintaa. Vesisukellustoiminnassa vahvuus on oltava esimies ja kaksi vesisukeltajaa sekä avustaja. Jäätävissä olosuhteissa vahvuus on oltava esimies ja kolme vesisukeltajaa, joista yksi toimii avustajana.

Pelastuslaitos ylläpitää pintapelastusvalmiutta kaikilla ensilähdön pelastusasemilla. I-tason vesisukellusvalmiutta ylläpidetään 24/7 vain Kuopion Neulamäen pelastusasemalla. Vesisukeltajat toimivat tarvittaessa koko maakunnan alueella. Pelastussukellusohjeen mukainen tasoluokitus on kuvattu taulukossa 1.

Varkauden vesisukellusvalmius on yhteensä vain kuusi vesisukeltajaa jaettuna kahteen vuoroon, minkä vuosikustannukset ovat n. 4 500 €. Vesisukellustoimintaa Varkaudessa voidaan jatkaa ilman lisäkoulutuksia ja lisäinvestointeja n. 5 vuotta. Valmiuden nostaminen kaikkiin 4 työvuoroon 24/7 valmiudella tarkoittaisi vesisukeltajien lisäämistä kuudella, mistä arviolta puolet saataisiin nykyisiä henkilöitä kouluttamalla tai eläköityvien henkilöiden rekrytoinnin yhteydessä. Puolet pitäisi rekrytoida erikseen. Yhden vesisukeltajana toimivan henkilön palkkakustannukset työnantajamaksuineen ovat n. 52 500 € vuodessa. Kuuden henkilön kertaluontoiset koulutuskustannukset olisivat 51 300 €, koulutettavien sijaisten palkat koulutusajalta 30 000 € ja varustekustannukset olisivat 18 000 € (kuusi henkilöä). Myös Varkauden sukellusauton (vm. 1997) uusiminen on ajankohtainen vv. 2023-2024, minkä kustannus on n. 140 000 €. Kaluston ikääntyminen voi tuoda suuriakin korjauskustannuksia suunnittelukaudella.

Varkauden vesisukellusyksikölle RPS4055 on tullut vv. 2015–7/2020 yhteensä 20 vesipelastustehtävää, joista 12 ei ole ollut tehtävää, 6 tehtävää on hoidettu pintapelastuksella, 2 tehtävää on ollut menehtyneen sukellus (Leppävirta ja Varkaus, jonka Kuopion sukeltajat hoiti), eikä yhtään uhria ole pelastettu sukellustoiminnalla. Tehtävistä 11 on ollut Pohjois-Savon ja 9 Etelä-Savon toiminta-alueella.

Kuopion vesisukellusyksikölle RPS1055 on tullut vv. 2015–7/2020 yhteensä 68 vesipelastustehtävää, joista 55 ei ole ollut tehtävää, 4 tehtävää on hoidettu pintapelastuksella, 2 kertaa on ollut tulokseton etsintä, 6 tehtävää on ollut menehtyneen sukellus ja 1 uhrin henki on pelastettu sukellustoiminnalla. Kaikki tehtävät ovat olleet Pohjois-Savon pelastuslaitoksen toiminta-alueella.

Vesisukellukseen osallistuvan henkilön hyväksyminen vesisukelluskelpoiseksi ja nimittäminen vesisukeltajaksi koulutussyvyyteensä tehdään erillisellä päätöksellä. Pelastuslaitos nimeää vesisukeltajat. Vesisukeltajan terveydelliset, toiminnalliset ja fyysiset vaatimukset määritellään muun muassa pelastussukellusohjeessa.

Taulukko 1. Pelastussukellusohjeen tasoluokitus.

Vesipelastustoiminnan tasoluokitus	Toimintavaatimus
I Välitön vesisukellusvalmius	Välitön pintapelastus- ja vesisukellusvalmius, jossa yksikön esimies, 2 I-tason vesisukeltajaa sekä avustaja
II Muu vesisukellusvalmius	Yksikön esimies, 2 vähintään II-tason vesisukeltajaa ja avustaja
III Pintapelastusvalmius	Yksikön esimies, kuljettaja ja työpari, joista toinen toimii avustajana.

4.1.2.2.Pintapelastus

Pintapelastus on veden pinnalta tai välittömästi pinnan alta ilman vesisukelluslaitetta tehtävää ihmisen, eläimen tai omaisuuden pelastamista ja vahingon torjuntaa, jota suorittavan on oltava pintapelastustehtäviin soveltuva henkilö. Pintapelastajan toiminnalliset ja fyysiset vaatimukset määritellään Pelastussukellusohjeessa.

Pelastuslaitoksen päätoimisilla pelastusasemilla on välitön pintapelastusvalmius. Muilla pelastusasemilla (sivutoimiset, vapaaehtoiset) ylläpidetään mahdollisuuksien mukaan pintapelastustoimintaa.

Nykytila

Pohjois-Savon pelastuslaitoksella on pelastussukellusohje, joka käsittää myös pintapelastuksen ja vesisukelluksen.

Kaikilla pelastusasemilla on valmius III-tasolla tapahtuvaan pintapelastukseen. Varsinaista I-tason vesisukellusvalmiutta pidetään yllä ainoastaan Kuopion Neulamäen pelastusasemalla ja osittain Varkaudessa.

Vesipelastustoimintaa varten on käytettävissä öljyntorjuntaan tarkoitettua venekalustoa ja osin muuhun pelastustoimintaan soveltuvaa kalustoa.

Pohjois-Savon pelastuslaitoksen hälytysvasteissa vesipelastustehtäviin hälytetään nopeimmin kohteen saavuttavan paloaseman henkilöstö (vene/sammutusauto), sekä järvipelastusseuran vene, mikäli yksikkö on riittävän lähellä kohdetta. Lisäksi hälytetään vesisukellusyksikkö Kuopiosta alle tunnin ajomatkan päähän tapahtuviin vesipelastustehtäviin sekä joukkueenjohtaja johtamaan kokonaistilannetta sen niin vaatiessa.

Päätös

I-tason vesisukellusvalmiutta pidetään yllä 24/7 ainoastaan Kuopion Neulamäen pelastusasemalla.

Varkauden pelastusasemalla vesisukellusvalmiutta ylläpidetään vain kahdessa vuorossa palvelutasopäätöskaudella nykyisillä henkilöillä.

Kaikilla pelastusasemilla pidetään yllä pintapelastusvalmiutta.

4.1.2.3.Vaarallisten aineiden torjunta

Nykytila

Jokaisella 24/7-miehitetyllä vakinaisella pelastusyksiköllä on perusvalmius välittömään kemikaalitorjunnan aloittamiseen. Sisäasiainministeriö on antanut pelastussukellusohjeen, joka sisältää myös ohjeet kemikaalisukelluksesta.

Alueella on suuria kemikaaliriskejä, muun muassa kuljetus ja teollisuus, joiden johdosta on varauduttu kalustollisesti noin kolmen tunnin kestoisiin teknisiin torjuntatoimiin ja kemikaalisukellukseen. Henkilönsuojaimia on tämän tasoiseen toimintaan riittävästi. Käytännössä kyetään seuraaviin toimiin: pelastamistehtävät, vaara-alueen määrittäminen ja eristäminen, vuodon tiedustelu, vuodon tukkiminen ja vaarattomaksi tekeminen, sammuttaminen, rajoittaminen ja puhdistaminen. (TOKEVA-ohjeen kalustotaso 3.)

Vaarallisten aineiden onnettomuuksien peruskalustoa on sijoitettu ensivaiheen torjuntaa varten kaikille pelastusasemille. Erikoiskalustoa on keskitetty Kuopioon, Varkauteen, Siilinjärvelle ja Iisalmeen. Siilinjärven YARA:n ja Varkauden Stora Enson palokunnat varautuvat myös omalta osaltaan kemiallisten aineiden aiheuttamien onnettomuuksien torjuntaan. Koulutuksessa ja kalustohankinnoissa pyritään tekemää tiivistä yhteistyötä tehdaspalokuntien kanssa. Pelastuslaitoksella on mahdollisuus käyttää myös Pelastusopiston vaarallisten aineiden torjuntakalustoa onnettomuustilanteissa.

Päätös

Siilinjärven uudelle pelastusasemalle laaditaan vaarallisten aineiden torjunnan erikoissuunnitelma koskien koko maakuntaa, huomioiden erityisesti Yaran Siilinjärven tehtaiden vaaralliset kemikaalit.

Vaarallisten aineiden torjuntatoimet järjestetään myös pitkäkestoisia onnettomuustilanteita varten yhteistyössä naapuripelastuslaitosten kanssa.

Yhteistyötä jatketaan muiden alan viranomaisten ja naapuripelastuslaitosten ja Pelastusopiston kanssa vaarallisten aineiden torjunnassa.

4.1.2.4.Liikenneonnettomuudet

Liikenteen ja liikenneonnettomuuksien määrät ovat kasvaneet erityisesti tieliikenteessä pääpainokohteena valtatiet.

Nykytila

Kaikkien toimipisteiden pelastusyksiköillä sekä erikseen määritellyillä sopimuspalokunnilla on valmius pelastustoimintaan liikenneonnettomuuksissa.

Pelastuslaitos seuraa liikennemäärien, liikenteen laadun, liikenneonnettomuuksien ja ajoneuvojen kehitystä ja pyrkii mitoittamaan valmiutensa ja kalustonsa muuttuvan ympäristön mukaisesti. Valmius pyritään mitoittamaan lisääntyvän liikenteen ja kehittyvien liikennevälineiden mukaisesti.

Erityisriskinä tieliikenteessä sekä autosuojissa ovat hybridi- ja sähköautopalot.

Päätös

Pelastustoiminta liikenneonnettomuuksissa on tehokasta sekä turvallista.

Pelastuslaitos seuraa jatkuvasti eri liikennemuodoista ja onnettomuuksista saatavaa tutkimusaineistoa ja analysoi itse onnettomuustietojärjestelmästä saatavaa tietoa pelastustoiminnan valmiuden mitoittamiseksi.

Eri liikennevälineiden kehitystä seurataan aktiivisesti ja huolehditaan, että toimintatavat ja kalusto pysyvät ajan tasalla.

Yhteistyötä pelastustoiminnassa parannetaan viranomaisten ja muiden turvallisuustoimijoiden kanssa.

Liikenneonnettomuuspaikalla toiminnan turvaava suojaussuunnitelma ja toteutusohjelma toteutetaan yhteistyössä eri viranomaisten kanssa vuonna 2020.

Sähköautopalojen sammuttamiseksi lisätään henkilöstön tietoisuutta, kehitetään tietojärjestelmiä ja huomioidaan sähköautopalojen sammuttamisen työvälineet.

4.1.2.5. Pelastustoiminta korkeissa rakennuksissa

Nykytila

Pelastamiseen korkeissa rakennuksissa ja rakennelmissa on panostettu viime vuosina paljon. Korkeaa rakentamista (yli kahdeksan kerrosta) on seurattu ja ohjeistettu. Yli 8 kerroksisten rakennusten henkilö- ja paloturvallisuus pyritään varmistamaan muun muassa teknisillä rakenneratkaisuilla ja automaattisilla hälytys- ja sammutusjärjestelmillä.

Menetelmiä pelastustyöskentelyyn korkealla on kehitetty sekä korkealta pelastamisen koulutusta on laajennettu. Pelastuslaitoksen valmius pelastustoimintaan korkeissa rakennuksissa ja rakennelmissa sekä maanalaisissa tiloissa suunnitellaan, ohjeistetaan ja rakennetaan yhteistyössä naapuripelastuslaitosten kanssa. Samassa yhteydessä suunnitellaan kansainvälinen avustustoiminta.

Kuopiossa on puomitikasyksikkö, jonka ulottuvuus on noin 37 metriä (vm. 2009). Iisalmessa (vm. 1999) ja Varkaudessa (vm. 1990) on yksikkö, jonka ulottuvuus on noin 30 metriä. Puomitikkaille on tehtävä 10 vuoden välein laaja huolto- ja peruskunnostus.

Päätös

Henkilö- ja paloturvallisuus otetaan korostetusti huomioon korkeiden rakennusten suunnitteluvaiheessa.

Pelastustoiminta korkeissa rakennuksissa ja rakennelmissa sekä muissa erityiskohteissa on tehokasta ja turvallista korkealla työskentelyohjeen mukaisesti.

Pelastuslaitosten yhteistoimintaan ja erityisen vaativiin pelastustehtäviin suunnitellaan vuonna 2021 ja toteutetaan vuosina 2021–2023 Pohjois-Savon pelastuslaitoksen henkilöstöstä Pohjois-Savon pelastuslaitoksen erityisresurssiryhmä (ERE-ryhmä). ERE-ryhmä vastaa myös kansainvälisten asioiden suunnittelusta.

4.1.2.6.Luonnononnettomuudet

Nykytila

Pelastustoimi huolehtii osaltaan tavallisista luonnononnettomuuksien pelastustoimista. Sääilmiöiden arvioidaan voimistuvan ilmakehän muutoksen seurauksena. Kuntien ja muiden yhteiskunnan toiminnalle tärkeiden toimijoiden varautuminen poikkeuksellisiin luonnonilmiöihin, kuten myrskyistä aiheutuviin tuulivahinkoihin, rankkasateisiin, tulviin ja muihin luonnonilmiöihin, on toistaiseksi vaihtelevaa.

Päätös

Poikkeuksellisten luonnonilmiöiden aiheuttamiin häiriöihin ja onnettomuuksiin varautumiseksi laadittujen valmiuden kohottamisen parametrit otetaan käyttöön pelastusasemilla.

Alueen kuntia ja muita tärkeitä toimijoita ohjataan luonnononnettomuuksiin varautumisessa sekä tilannekuvan luomisessa ja sen ylläpitämisessä.

Pelastustoiminnan valmiutta laajojen luonnononnettomuuksien tuhojen torjuntaan suunnitellaan yhteistyössä muiden pelastuslaitosten ja viranomaisten kanssa.

Pelastuslaitos kehittää ja ottaa käyttöön suunnittelukaudella hätäkeskusalueen moniviranomaistoimijoille (MOVI) yhteisen tilannetietoisuuden välittämisen eTUVE- ja TUVE -videomeeting järjestelmällä.

4.1.2.7. Öljyvahinkojen torjunta

Nykytila

Pelastuslaitos vastaa öljyntorjunnan varautumisesta ja torjunnasta sekä sen johtamisesta maalla ja sisävesistössä pelastustoimen alueella. Pelastustoimintaa johtaa alueen pelastusviranomainen. Öljyvahingon torjuntaa johdetaan pelastuslain mukaisesti kuten mitä tahansa muuta onnettomuutta. Pelastuslaitos tekee ilmoituksen ensitorjunnan päättymisestä öljyvahingon jälkitorjunnasta vastaavalle viranomaiselle eli kunnalle. Jälkitorjuntaa johtaa asianomaisen kunnan määräämä viranomainen. Pohjois-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (PSELY) ohjaa ja sovittaa yhteen jälkitorjuntatöitä, jos torjunta ulottuu usean kunnan alueelle. Alueen kuntien eri viranomaisten ja laitosten tulee osallistua öljyvahinkojen torjuntaan ja huolehtia tarvittaessa jälkitorjunnasta siten kuin alueen öljyvahinkojen torjuntasuunnitelmassa on tarkemmin määrätty.

Öljy- ja aluskemikaalivahinkojen torjunnan ylin johto, ohjaus ja valvonta sekä torjunnan valtakunnallinen järjestäminen kuuluvat sisäministeriölle. Pelastuslaitos vastaa ensitorjunnan johtamisesta sekä pelastustoimen alueen torjuntavalmiuden hankkimisesta ja ylläpidosta. PSELY osallistuu pelastuslaitoksen johdolla pelastustoiminnan suunnitteluun.

Saimaan alueen pelastuslaitosten välinen öljyvahinkojen torjuntasuunnitelma (Saimaan syväväylän alueen alusöljy- ja aluskemikaalivahinkojen torjunnan yhteistoimintasuunnitelma) on laadittu kattamaan koko Saimaan aluetta.

Pelastuslaitoksella on toistaiseksi voimassa oleva öljyvahinkojen torjuntasuunnitelma, jota päivitetään tarvittaessa. Käyttö- ja hankintakustannuksia koskevien kohtien tarkistaminen tapahtuu joka neljäs vuosi. Suunnitelman muutos on saatettava tiedoksi ELY-keskukselle ja aluehallintovirastolle. Öljyntorjuntasuunnitelmassa kunnat jaetaan riskien perusteella eri ryhmiin ja pelastusasemat varustetaan riskien mukaisella torjuntakalustolla. Alueen kuntien perustiedot ja öljyntorjunnan valmiustasot on esitetty öljyvahinkojen torjuntasuunnitelmassa. Kalustonhankintasuunnitelma on päivitetty vuosille 2019–2023.

Kunnan eri viranomaisten ja laitosten tulee osallistua öljyvahinkojen torjuntaan ja huolehtia tarvittaessa vahingon jälkitorjunnasta.

Öljyvahinkojen torjunnasta huolehditaan voimassa olevan öljyvahinkojen torjuntasuunnitelman mukaisesti. Torjuntatasot on määritelty kuntakohtaisesti. Öljyvahinkojen jälkihoito tukeutuu kuntien organisaatioihin.

Öljyntorjuntatehtävissä käytetään pelastuslaitoksen erityisesti öljyntorjuntatehtäviin hankittua kalustoa.

Pelastuslaitoksen suurimmat alukset vaativat miehistöltä asianmukaisen pätevyyskirjan sekä riittävän määrän harjoitusta ja koulutusta vuosittain, jotta aluksilla voidaan operoida turvallisesti eri vuorokauden aikoina ja sääolosuhteissa.

Päätös

Öljyntorjunta järjestetään ja kehitetään öljyntorjuntasuunnitelman mukaisesti.

Pelastuslaitoksella pidetään riittävä määrä pätevää henkilöstöä veneiden kuljettamiseksi ja miehittämiseksi.

Vuosittain järjestetään öljyntorjuntakoulutusta ja riittävä määrä harjoitusta aluskalustolla.

4.1.2.8. Ilmaliikenneonnettomuudet

Nykytila

Pelastuslaitos on laatinut viranomaisten ja muiden toimijoiden kanssa vuosittain tarkistettavan "Yhteistoimintaohjeen lento-onnettomuusvaarassa tai lento-onnettomuudessa Pohjois-Savon alueella" ja määritellyt hälytysohjeissa vasteet eritasoisiin ilmaliikenneonnettomuuksiin hätäkeskuksen tietojärjestelmä Ericaan. Ilmailun onnettomuuksissa käytetään tarvittaessa laajasti muiden pelastustoimen alueiden resursseja. Ilma-alusonnettomuuksissa etsintä- ja pelastuspalvelua johdetaan tiiviissä yhteistyössä ilmailuviranomaisten, ensihoitoviranomaisten ja poliisin kanssa.

Päätös

Yhteistoimintaohje Pohjois-Savon alueella lento-onnettomuusvaarassa tai lento-onnettomuudessa päivitetään vuosittain.

Pelastuslaitos pystyy nopeaan ja tehokkaaseen pelastustoimintaan asianomaisten viranomaisten kanssa eritasoisissa ilmaliikenneonnettomuuksissa yhteistoimintaohjeen mukaisesti.

Toimintaa harjoitellaan säännöllisesti vuorovuosin järjestettävillä osatoiminta- ja suuronnettomuusharjoituksella.

4.2.Pelastusyksiköt ja niiden vahvuudet

Nykytila

Pohjois-Savon pelastuslaitoksella on vakinaisesti miehitetyillä neljällä pelastusasemalla (Iisalmi, Kuopion Neulamäki, Siilinjärvi ja Varkaus) välittömässä valmiudessa pelastusyksikkö, joiden miehistövahvuus pyritään pitämään pelastussukellusohjeen mukaisena.

Kuopion Neulamäen ja Petosen asemilla toimii lisäksi molemmilla pelastustoimintaan kykenevästä henkilöstöstä koostuvat ensihoidon yksikkö (synergiayksikkö), joiden henkilöstöä voidaan käyttää pelastustoiminnan tehtävissä, silloin kun eivät ole sidottuna ensihoidon tehtäviin. Pohjois-Savon pelastuslaitos tuottaa myös pelastustoiminnan resurssin ensihoitajan ja pelastajan muodostamaan moniammatilliseen yksikköön, jonka sijoituspaikkana on tällä hetkellä Kaavi.

Muilla pelastusasemilla pelastusyksiköt michitetään tarvittaessa uscalle pelastusasemalle kohdentuvalla hälytyksellä.

Päätös

Iisalmen, Kuopion Neulamäen, Siilinjärven ja Varkauden vakinaisesti miehitettyjen pelastusasemien pelastusyksiköiden miehistövahvuus pidetään suunnittelukaudella vähintään 1+3 vahvuisena. Äkillisten poissaolojen takia vahvuus voi olla enintään 4 tunnin ajan 1+2. Pelastusyksiköiden jatkuvan valmiuden ylläpitämisessä hyödynnetään sisäisiä resurssien siirtoja.

Pelastuslaitos ylläpitää Kuopion Neulamäen ja Petosen asemilla olevat pelastustoimintaan kykenevästä henkilöstöstä koostuvat ensihoitoyksiköt (synergiayksiköt) sekä moniammatillista yksikköä, joiden henkilöstöä voidaan käyttää myös pelastustoiminnan tehtäviin.

Tavoitteena on, että kiireellisessä tehtävässä ensimmäisenä kohteessa olevien pelastusyksiköiden miehistövahvuus täydentyy vahvuuteen 1+3 toimintavalmiusajassa hälyttämällä pelastusyksiköitä usealta pelastusasemalta mukaan lukien sivutoimisesti miehitetyt ja sopimuspalokuntien pelastusasemat.

4.2.1. Erikoiskalusto

Nykytila

Kolmella pelastusasemalla (Kuopiossa, Varkaudessa ja Iisalmessa) on välittömässä valmiudessa puomitikasauto, jotka hälytetään läheisyysperiaatteen mukaan alueella korkealla työskentelyn tukea tarvittaviin onnettomuuksiin.

Kuopion Neulamäen pelastusasemalle on sijoitettu raivausauto, kemikaaliauto, vesipelastusyksikkö ja erityyppisiä kalustokontteja, joilla pystytään tukemaan koko alueen pelastustoimintaa erityyppisissä onnettomuuksissa.

Kuopion Neulamäen pelastusasemalle on sijoitettu hydrokopteri, joka mahdollistaa vaikeissa vesistöolosuhteissa pelastustoiminnan tukemisen koko alueella.

Alueen pelastusasemille on sijoitettu öljyntorjunta-aluksia, jotka toimivat myös vesipelastustoiminnan tukena koko alueella. Osa aluksista on helposti liikuteltavia maitse.

Päätös

Erikoiskaluston saanti on turvattu ja yksiköt hälytetään onnettomuuspaikalle vastesuunnitelman mukaisesti toimintakyky- ja lähcisyysperiaatetta noudattaen koko pelastuslaitoksen toiminta-alueella.

Palvelutasopäätöskaudella selvitetään riskianalyysin ja siitä seuraavan toimintakykyvaatimusten mukaisesti erikoiskaluston sijoituksen ja valmiuden tarve vuoden 2021 loppuun mennessä sekä ryhdytään selvityksen perusteella tarpeellisiin toimenpiteisiin investointisuunnittelussa.

4.2.2. Jälkivahinkojen torjunta

Nykytila

Pohjois-Savon pelastuslaitos on tehnyt eri onnettomuustilanteissa vahinkopaikoilla jälkivahinkojen torjunnan ensitoimenpiteitä. Pääosin kyseessä ovat olleet tulipalojen, vesivahinkojen ja luonnonilmiöiden seurausten kiireelliseen vahinkojen rajoittamiseen tähtäävät toimenpiteet. Näillä on pienennetty tai jopa estetty merkittävien

sekundääristen vahinkojen syntyminen rakennukselle, irtaimistolle, tuotantovälineille ja/tai vaihto-omaisuudelle.

Toiminta on ulottunut koko Pohjois-Savon maakunnan alueelle ja kaikilla pelastusasemilla on valmius aloittaa torjuntatoimenpiteet.

Päätös

Pelastuslaitos jatkaa jälkivahinkojen ensivaiheen torjuntatyötä nykyisessä laajuudessa myös palvelutasopäätöskaudella olemassa olevalla kalustolla.

Yhteistyötä sopimuskumppaneiden kanssa pidetään yllä molemminpuolisella säännöllisellä yhteydenpidolla.

4.3.Pelastustoiminnan johtaminen

Pelastuslaitoksen käytettävissä olevista voimavaroista on muodostettu hälytysvasteet pelastusyksikkö-, pelastusryhmä-, pelastusjoukkue-, pelastuskomppania- ja pelastusyhtymälähdöille. Kaluston ja muun valmiuden osalta pelastuslaitos varautuu myös laajempiin viranomaisyhteistyötä edellyttäviin onnettomuuksiin. Johtamistilat ja -välineet, viestiyhteydet, suunnitelmat, seuranta- ja taltiointivälineet sekä muu erikoiskalusto tulee olla pelastustoimen organisaation käytettävissä välittömästi onnettomuuden tapahduttua.

Pelastustoimintaa johtaa pelastusviranomainen (pelastustoiminnan johtaja) tai muu palokuntaan kuuluva henkilö siihen saakka, kunnes pelastusviranomainen ottaa toiminnan johtaakseen. Jos pelastustoimintaan osallistuu useamman toimialan viranomaisia, tilanteen yleisjohtajana toimii pelastustoiminnan johtaja. Pelastustoiminnan johtaja voi muodostaa avukseen muiden viranomaisten, laitosten ja pelastustoimintaan osallistuvien vapaaehtoisten yksiköiden edustajista koostuvan johtoryhmän. Pelastustoiminnan johtaja voi myös kutsua asiantuntijoita avukseen.

Yleisperiaatteena on se, että jokaisen muodostelman johtaja voi tarvittaessa johtaa seuraavaksi suurempaa pelastusmuodostelmaa.

4.3.1. Pelastusmuodostelmien johtaminen

Nykytila

Pelastusryhmän ja -yksikön johtajana toimivat päätoimisen henkilöstön lisäksi ne sivutoimiset henkilöt, joilla on yksikönjohtajan pätevyys. Yksikönjohtajana voi toimia palokuntaan kuuluva henkilö siihen saakka, kunnes pelastusviranomainen ottaa toiminnan johtaakseen.

Pelastusjoukkueen johtajana toimii pääsääntöisesti päätoiminen päällystöviranhaltija. Hälytysvasteet on laadittu siten, että myös naapuripelastusasemien päällystöviranomaiset saavat hälytyksen ja voivat läheisyysperiaatteen mukaisesti ryhtyä johtamaan onnettomuustilannetta. Varalla olevat päällystöviranhaltijat toimivat samanaikaisesti yksikönjohtaja- ja päällystövarallaolossa ja johtavat tarvittavaa pelastusmuodostelmaa.

Mikäli pelastusjoukkueen johtaja saapuu onnettomuuspaikalle muuta muodostelmaa myöhemmin, on onnettomuuspaikalla olevan yksikönjohtajan varauduttava johtamaan pelastusjoukkuetta tilannepaikan johtajana päätoimisen päällystöviranhaltijan määräyksen mukaisesti.

Kaikilla pelastuslaitoksen kolmella päällystöpäivystysalueella on tavoitteena pitää yllä jatkuvaa päällystön johtamisvalmiutta. Varkauden toimialueen päällystöpäivystysalueella johtamisvalmiutta ylläpidetään yhteistyössä Etelä-Savon pelastuslaitoksen Pieksämäen pelastusasemaryhmän päällystön kanssa vuoroviikoin.

Henkilöstövajaustilanteissa Kuopion palomestari on hoitanut tilapäisesti muidenkin alueiden päällystöpäivystystä.

Pelastuskomppanianjohtajana toimii päällystötutkinnon (AMK-, päällystö- tai palomestaritutkinto) omaava henkilö. Ellei päivystysalueella ole tavoitettavissa toimiohjeen mukaista komppanianpäällikköä, pelastustoimintaa johtaa Kuopion pelastusaseman päivystävä palomestari.

Suurissa onnettomuuksissa, joissa tarvitaan pelastusyhtymää (vähintään kahta pelastuskomppaniaa), pelastustoimintaa johtaa päällystötutkinnon suorittanut pelastusjohtaja tai päällikköviranhaltija tai päivystävä palomestari.

Johtamisen avuksi varaudutaan perustamaan Kuopion Neulamäen pelastusasemalle Pohjois-Savon pelastuslaitoksen pelastustoiminnan johtokeskus (PS PEL JOKE) ja tarvittaessa onnettomuuspaikalle pelastustoiminnan johtopaikka.

Suuronnettomuudet johdetaan tarvittaessa Kuopion Neulamäen pelastusasemalla sijaitsevasta pelastustoimen johtokeskuksesta. Erikseen nimetyt henkilöt huolehtivat pelastuslaitoksen tilanne- ja johtokeskustoiminnasta.

Suuronnettomuuksiin varaudutaan hälytysvastesuunnittelussa siten, että onnettomuuskohteeseen hälytetään tarvittavat muodostelmat onnettomuuskohteen lähimmiltä pelastusasemilta. Lisäksi hälytetään esikuntaryhmään nimetyt päällystöviranhaltijat. Suuronnettomuuden aikaiset valmiussiirrot suoritetaan tapauskohtaisesti alueelliset riskit ja valmius huomioiden.

Valmiustoiminta suuronnettomuustilanteissa perustuu muun maussa koulutukseen, harjoitteluun, riskiarvioinnin perusteella tehtyihin kalustohankintoihin sekä huolellisesti laadittuihin hälytysohjeisiin ja johtamissuunnitelmiin, joissa huomioidaan myös viestiyhteyksien, viranomaisyhteistyön ja huollon vaatimat järjestelyt. Johtamissuunnitelma on päivitetty 2020.

Kuopion hätäkeskusalueella pelastuslaitosten yhteisen Itä- ja Kaakkois-Suomen pelastuslaitosten tilannekeskuksen (ISTIKE) ylläpitämää tilannekuvaa, seurantaa ja analysointia kehitetään palvelutasopäätöskaudella siten, että pelastuslaitosten johtokeskuksissa on käytössä mahdollisimman reaaliaikainen tilannekuva. Tilannekuvaa jaetaan tarvittaessa toisten toimijoiden tilannekeskuksille, kunnille ja muille yhteistyökumppaneille. Suunnittelukaudella pyritään sopimaan pelastuslaitosten kesken ISTIKEn pysyvästä sijoittamisesta Kuopioon, vakinaisen päivystyshenkilöstön palkkaamiseen ja henkilöstön kykyyn etäjohtamiseen.

Päätös

Pelastustoimen johtokeskus ylläpidetään nykyaikaisilla johtamisen työtä helpottavilla välineillä, jotka mahdollistavat muun muassa reaaliaikaisen tilannekuvan muodostamisen.

Johtokeskustoiminnot siirretään poikkeusoloissa suojatiloihin. Palvelutasopäätöskaudella suunnitellaan johtokeskustoiminnot uudisrakennukseen Kuopiossa.

Pelastuslaitoksen pelastusyksikön- ja pelastusryhmänjohtajat kykenevät johtamaan tehokkaasti pelastusryhmää ja -yksikköä sekä pelastusjoukkuetta ja sopimuspalokuntien yksikönjohtajat kykenevät johtamaan pelastusryhmää ja -yksikköä sekä käynnistämään pelastusjoukkueen johtamistoiminnan.

Päivystävät palomestarit kykenevät johtamaan tehokkaasti pelastusjoukkuetta ja pelastuskomppaniaa ja päivystävät alipäällystöviranhaltijat kykenevät johtamaan tehokkaasti pelastusjoukkuetta. Päällystö- ja alipäällystöviranhaltijoille järjestetään vuosittain johtamisvalmiuksia kehittävät koulutustapahtumat ja määrävälein testit.

Johtamiskoulutusta järjestetään vuosittain eri kohderyhmille. Koulutuksen kohteena ovat päätoimiset, sivutoimiset ja sopimuspalokuntien pelastusmuodostelmien johtajat.

ISTIKEn ylläpitämää tilannekuvaa, seurantaa ja analysointia kehitetään palvelutasopäätöskaudella siten, että pelastuslaitosten johtokeskuksissa on käytössä mahdollisimman reaaliaikainen tilannekuva.

4.3.2. Päällystön päivystys- ja varallaolojärjestelyt

Nykytila

Pelastusasemakohtainen riskien arviointiin perustuva pelastustoiminnan valmius perustuu päivystys- ja varallaolojärjestelyiden lisäksi myös henkilöstön hälyttämiseen ilman varallaolovelvoitetta. Sivutoimisesta ja vapaaehtoisesta henkilöstöstä osallistuu hälytykseen yleensä noin 1/3 pelastusaseman hälytysosaston kokonaisvahvuudesta.

Pelastuslaitoksen alue on jaettu Varkauden, Kuopion ja Iisalmen päällystöpäivystysalueisiin. Kuopion päivystysalueen päivystävänä palomestarina (P31) ja samalla koko pelastuslaitoksen OTO-päällikköpäivystäjänä (P21) toimii Kuopiossa päivystävä palomestari. Kuopion päivystävä palomestari on ainoa ympäri vuorokauden (24/7) pelastusasemalla valmiudessa oleva päivystävä palomestari. Muilla päivystysalueilla virka-ajan ulkopuolella palomestari toimii vapaamuotoisen varallaolon kautta. Päivystysalueen varalla oleva palomestari toimii samalla pelastusasemansa yksikönjohtajavarallaolossa. Palomestarivarallaolo voidaan tarvittaessa hoitaa myös toiselta päivystysalueelta tai yhteistoimintasopimuksen mukaisesti toisen pelastuslaitoksen toimesta. Varallaolon poistumisen jälkeen Kuopiossa päivystävä palomestari vastaa koko pelastuslaitoksen alueen pelastustoiminnan seurannasta ja tarvittaessa johtamisesta. Pelastusjoukkueen johtamiseen hälytetään lähin päivystävä alipäällystöviranhaltija tai tehtävän vastaanottava vapaalta hälytetty päällystöviranhaltija.

Erillistä päällikköpäivystysjärjestelmää (P21) ei ole. Virka-ajan ulkopuolella esikunta- työskentelyn käynnistyminen on varmistettu siten, että Iisalmen päivystysalueen palomestari (P32) ja Varkauden päivystysalueen palomestari (P33) hälytetään suurille tehtäville. Esikuntahälytys lähetetään vapaalla oleville päällystöviranhaltijoille, joilla ei ole varallaolovelvollisuutta. Työvuorossa olevat pelastustoimen viranhaltijat osallistuvat pelastustoiminnan johtamiseen pelastusjohtajan vahvistaman toimiohjeen mukaisesti.

Kaikkien kuntien pelastusasemalla pyritään ylläpitämään jatkuvaa yksikönjohtajavalmiutta. Lähekkäin sijaitsevat pelastusasemat voidaan hoitaa yhteisellä yksikönjohtajavarallaolijalla, esimerkiksi Karttula ja Tervo. Virka-ajan ulkopuolella ympärivuorokauden miehitettyjä pelastusasemia lukuun ottamatta vapaamuotoinen varallaolo hoidetaan päätoimisen ja sivutoimisen henkilöstön toimesta.

Päällystön eläköityminen asettaa haasteita koko alueen päällystötehtävien hoitamiseen. Samoin rekrytointivaikeus hankaloittaa virkojen täyttöä.

Pelastusjohtaja, pelastuspäällikkö tai riskienhallintapäällikkö (tai sijaisensa) voi tarvittaessa päättää pelastusasemilla järjestettävästä miehistötason varallaolosta esimerkiksi juhlapyhien, suurten yleisötilaisuuksien tai metsäpalovaroitustilan aikana. Päätöksenteon tukemiseksi otettiin 1.5.2019 käyttöön riskiperusteinen valmiuden kohottamisen suunnitelma.

Itä- ja Kaakkois-Suomen (Etelä-Karjalan, Etelä-Savon, Pohjois-Karjalan ja Pohjois-Savon) pelastuslaitokset ovat tehneet yhteistoimintasopimuksen yhteisestä tilannekeskuksesta (ISTIKE), joka päivystää (24/7) vuorottain joka neljäs viikko pelastuslaitosten johtokeskuksessa. ISTIKE-toiminnot on tarkoitus toteuttaa vuoden 2021 aikana keskittämällä ISTIKE-toiminta yhteen paikkaan (Pohjois-Savon pelastuslaitos). 24/7-toimiva tilannekeskus miehitetään päätoimisella henkilöstöllä, sillä nykyinen oman toimen ohella (OTO)-toiminto syö päivittäisiä voimavaroja päivystysviikon aikana eikä vaadittavaa palvelukykyä ole mahdollista toteuttaa epähomogeenisen henkilöstön vuoksi. Kaikki pelastuslaitokset osallistuvat ISTIKE-kustannuksiin.

Päätös

Esikuntatyöskentelyyn, tilannekuvan ylläpitämiseen ja johtamisen tukitoimintoihin kehitetään malli, jossa tarvittavat toiminnat pystytään aloittamaan työvuorossa olevien ja vapaalta hälytykseen tulevien pelastusviranomaisten toimesta.

Tilannekuvan ylläpidon aloittaa yhteistyösopimuksen mukaisesti ISTKE-päivystäjä, kunnes onnettomuuspaikan pelastuslaitoksen johtokeskus ottaa sen hoitaakseen. ISTIKE-päivystys toteutetaan vuonna 2021 keskitetysti Pohjois-Savon pelastuslaitoksen johtokeskukseen miehitettynä 24/7-päätoimisella henkilöstöllä.

Päällikköpäivystäjä (P21) vastaa siitä, että pelastustoimintaa johdetaan suuremmissa onnettomuustilanteissa suunnitellusti, vastaa valmiuden kohottamisesta, vastaa osaltaan tiedottamisesta ja tukee pelastuslaitosten toimintaa muun muassa häiriö- ja kriisitilanteissa.

Pelastustoiminnan johtamisjärjestelmää kehitetään edelleen päällystön henkilöstörakenteen ja toimintaympäristön muutosten edellyttämällä tavalla huomioiden yhteistoimintasopimukset.

Pelastustoiminnan valmiuden järjestämiseksi hälytetään jokaiselle kiireelliselle tehtävälle henkilöstö tarvittaessa useammalta pelastusasemalta.

4.4.Varautuminen suuronnettomuuksiin ja häiriötilanteisiin

Nykytila

Suuronnettomuuksien hallitsemiseksi vaadittavat hälytystoimenpiteet on suunniteltu vastemäärityksessä ja viety Ericaan. Suuronnettomuussuunnitelmana käytetään eri toimijoiden yhteisesti laadittua lento-onnettomuussuunnitelmaa. Suuronnettomuusharjoituksia pidetään enintään kolmen vuoden väliajoin erityistä vaaraa aiheuttavissa kohteissa (ulkoisen pelastussuunnitelman kohteet). Muissa kohteissa harjoitellaan säännöllisesti koulutussuunnitelman harjoitusohjelman mukaisesti.

Päätös

Erillinen suuronnettomuussuunnitelma laaditaan 2021 ja sitä tarkistetaan tarvittaessa palvelutasopäätöksen voimassaoloaikana.

Suuronnettomuusvalmiuksia testataan eri onnettomuustyyppiharjoituksilla vähintään kerran vuodessa eri tahojen toimijoiden kanssa ja eri puolilla Pohjois-Savoa.

Kohteissa, joihin on laadittu ulkoinen pelastussuunnitelma, pidetään harjoitus enintään kolmen vuoden välein.

4.4.1. Viranomaisten välinen yhteistyö varautumisessa

Nykytila

Pelastuslaitos tukee kuntia varautumistehtäviensä hoidossa. Pelastuslaitos järjestää kuntien varautumisen yhteyshenkilöille kahdesti vuodessa (kevät, syksy) kokoontumisen, jossa koulutetaan ja käydään läpi ajankohtaisia varautumisasioita. Pelastuslaitos huolehtii omalta osalta pelastustoimen ja varautumiseen kuuluvien eri viranomaistahojen yhteistyön koordinoinnista. Pelastuslaitoksen nimeämä pelastusviranomainen toimii alueella väestönsuojeluasioiden asiantuntijana ja koordinoijana.

Pelastuslaitoksen alueelle on perustettu 2000-luvun alkupuolella maakunnallinen valmiustoimikunta, jossa jäseninä ovat alueen tärkeimmät yhteistyötahot normaaliolojen häiriötilanteita ja poikkeusoloja varten. Maakunnallinen valmiustoimikunta kehittää maakunnan varautumista ja valmiussuunnittelua. Toimikunta kokoontuu vähintään kaksi kertaa vuodessa. Pelastusjohtaja toimii maakunnallisen valmiustoimikunnan puheenjohtajana ja koollekutsujana. Valmiuspäällikkö osallistuu kuntien varautumisen ohjaukseen ja toimii valmiustoimikunnan sihteerinä. Valmiusryhmässä on edustettuna pelastuslaitoksen lisäksi Itä-Suomen poliisilaitos, Pohjois-Savon aluetoimisto, Karjalan lennosto, Kuopion Energia Oy, Kuopion Sähköverkko Oy, Savon Voima Verkko Oy, Pohjois-Savon ELY-keskus, Itä-Suomen Aluehallintovirasto, Väylävirasto, Pohjois-Savon sairaanhoitopiiri, Kuopion hätäkeskus, Suomen Metsäkeskus, Vapepa/SPR ja ELVAR-toimikunta.

Valmiuskoordinaattori osallistuu maakunnallisten toimijoiden varautumisen koordinointiin.

Helmikuussa 2019 perustettiin Pohjois-Savon maakunnallisten toimijoiden johtoryhmä, jossa jäseninä ovat alueen tärkeimpien yhteistyötahojen ylintä johtoa. Johtoryhmä on perustettu normaaliolojen häiriötilanteita ja poikkeusoloja varten, ja sen tehtävänä on jakaa ylimmän johdon tilannetietoa ja miettiä jatkotoimenpiteitä. Johtoryhmä kokoontuu tarvittaessa. Johtoryhmän vetäjänä toimii maakuntajohtaja ja kokousten sihteeritöistä käytännön järjestelyineen vastaa pelastuslaitoksen valmiuspäällikkö. Maakunnallisten toimijoiden johtoryhmässä on edustettuna pelastuslaitoksen lisäksi Karjalan lennosto, Pohjois-Savon liitto, Itä-Suomen aluehallintovirasto, Pohjois-Savon sairaanhoitopiiri, Pohjois-Savon ELY-keskus, Kuopion kaupunki, Pohjois-Savon aluetoimisto ja Itä-Suomen poliisilaitos.

Päätös

Pelastuslaitos jatkaa kuntien varautumistehtävien tukemista.

Pelastuslaitos jatkaa nykymallin mukaisesti maakunnallisen valmiustoimikunnan ja Pohjois-Savon maakunnallisten toimijoiden johtoryhmän toimintaa.

Pelastuslaitoksen johtokeskus tiedottaa kunnille ja valmiustoimikunnan toimijoille häiriötilanteiden uhkasta ja tilannekuvasta.

Pelastuslaitos antaa asiantuntija-apua kunnan valmiussuunnittelussa ja varautumisjärjestelyissä sekä osallistuu omalta osaltaan valmiusharjoitusten suunnitteluun ja toteuttamiseen.

5. TOIMINTA POIKKEUSOLOISSA

5.1. Varautuminen poikkeusoloihin

Nykytila

Pelastuslaitos on varautunut poikkeusoloihin valmiussuunnitelmalla, joka sisältää tarvittavat suunnitelmat pelastuslaitoksen lakisääteisten tehtävien hoitamiseksi poikkeusoloissa. Poikkeusoloissa, jos on paljon päällekkäisiä tehtäviä laajoilla alueilla, voidaan valmisulain nojalla ottaa valmiuslain käyttöönoton mukaan päätettyjä lisävaltuuksia liittyen mm. henkilöstön, kaluston tai kiinteistöjen hyödyntämiseen pelastustoimen tarpeisiin. Valmiussuunnitelmassa on käsitelty pelastuslaitoksen oman henkilöstön tehtävien priorisointia ja paloasemien resurssien muutoksia. Muun muassa valvontatoimintaa vähennetään tarkoituksenmukaisella tavalla, jotta saadaan tarvittaessa lisää henkilöresurssia pelastuslaitoksen johtokeskus- ja muuhun pelastustoimintaan mukaan. Myöskin paloasemien resurssia voidaan siirtää tarkoituksenmukaisella tavalla siten, että hiljaisemmilta tai pienemmän riskin alueilta siirretään resurssia suuremman riskin vastealueille. Henkilöstöä täydennetään sopimuspalomiehillä.

Samaa periaatetta voidaan soveltaa myös normaaliaikoina resurssin turvaamiseksi vilkkaamilla paloasemilla, jos vahvuudet ovat äkillisesti pienentyneet esimerkiksi työvuoron joukkosairastumisen tai karanteenipäätösten vuoksi (laajat tartuntataudit, esimerkiksi korona), eikä ylityö- tai muut normaaliajan vahvuuden korvaamisen nopeat toimenpiteet ole tuottaneet tulosta.

Päätös

Pelastuslaitoksen valmiussuunnitelma on ajan tasalla ja sen päivitystarve tarkistetaan kaksi kertaa vuodessa sekä tarvittaessa.

Valmiussuunnitelmassa kuvataan henkilöstön työtehtävien priorisointi ja tarvittaessa toteutettavat pelastusasemien resurssin muutokset, siten että pienemmän riskien pelastusasemilta täydennetään resurssia suuremman riskin vastealueille.

5.2.Pelastustoiminta poikkeusoloissa

Nykytila

Poikkeusolojen pelastustoiminta perustuu normaaliolojen järjestelmiin. Pelastustoimen johtokeskus on varauduttu perustamaan normaaliolojen häiriötilanteissa Kuopion Neulamäen pelastusasemalle ja poikkeusoloissa valmiussuunnitelmassa määriteltyyn suojattuun väistötilaan. Pelastuslaitoksen johtokeskustyöskentelystä on laadittu toimintaohjeet.

Pelastuslaitos huolehtii osaltaan väestönsuojeluun liittyvistä tehtävistä ja ylläpitää niiden edellyttämää valmiutta sekä sovittaa yhteen eri viranomaisten ja pelastustoimeen osallistuvien muiden tahojen toimintaa poikkeusolojen pelastustoiminnassa. Pelastuslaitos on sovittanut yhteen evakuointisuunnitelmia yhteistyössä alueen kuntien ja muiden osapuolten kanssa.

Pelastuslaitos huolehtii yhteistoiminnasta niiden viranomaisten ja tahojen kanssa, joille pelastuslaissa on määrätty velvoite osallistua väestönsuojeluun liittyviin varautumistehtäviin.

Päätös

Pelastuslaitoksen johtokeskuksen ja alueen kuntien johtokeskusten yhteistyötä kehitetään vuosittaisissa tilaisuuksissa.

Poikkeusolojen pelastustoimintaan käytetään pääsääntöisesti normaaliajan muodostelmien kalustoa.

Tilannekuvan luomiseen ja ylläpitämiseen käytetään saatavilla olevia yhteisesti käytettäviä järjestelmiä, jotka tukevat johtamis- ja tiedottamistoimintaa.

5.3. Pelastuslaitoksen hoitaman väestönsuojelun resurssit poikkeusoloissa

Nykytila

Kukin viranomainen, virasto ja laitos vastaavat poikkeusoloissa väestönsuojelutehtäviin tarvitsemansa henkilöstön varaamisesta ja kouluttamisesta.

Pelastuslaitos ylläpitää oman henkilöstön vapautukset aseellisesta palveluksesta (VAP-menettely).

Alueen kunnissa väestönsuojelutehtäviin varatun henkilöstön koulutustilanne on epäyhtenäinen.
Pelastuslaitos ylläpitää omalta osaltaan poikkeusolojen varalle tehtyjä henkilö-, rakennus- ja ajoneuvovarauksia yhteistoiminnassa alueen kuntien kanssa.

Päätös

Pelastuslaitoksella on tarvittavat resurssit (henkilöstö, materiaali ja toimitilat) väestönsuojelutehtävien hoitamiseksi. Pelastuslaitoksen henkilöstön VAP-tilanne pidetään ajan tasalla.

Väestönsuojelumuodostelmien koulutus- ja täydennyskoulutustarpeet sekä tavoitteet määritellään kuntien eri toimialojen ja pelastuslaitoksen kanssa yhdessä.

Uusia viestintään ja väestönvaroittamiseen tarkoitettuja teknisiä ratkaisuja otetaan käyttöön. Kolmannen sektorin toimijoita hyödynnetään tarvittaessa viestiliikenteen tukemisessa.

Pelastuslaitos ohjaa ja tukee kuntien valmiussuunnittelua.

5.4. Väestön suojaaminen ja varoittaminen

Väestönsuojaamisen strategian mukaan yleisenä tavoitteena on väestön kyky suojautua normaaliolojen onnettomuus- ja muissa vaaratilanteissa siten, että ihmishenkiä ei menetetä puutteellisten suojaamismahdollisuuksien vuoksi. Poikkeusolojen osalta tavoitteena on suojata väestöä niin hyvin kuin mahdollista realistisesti toteutettavissa olevin järjestelyin ja kustannuksin.

Normaaliolojen onnettomuuksissa ja muissa vaaratilanteissa suojaamiskeinot ovat suojautuminen asuin- tai muihin sisätiloihin sekä suojaväistö. Riskinarvioinnin perusteella muutoin vastaavissa kohteissa varaudutaan väestönsuojien käyttämiseen myös normaalioloissa.

Poikkeusoloissa väestö varaudutaan suojaamaan riskiarvioiden ja uhkatilanteiden mukaisesti olemassa oleviin väestönsuojiin, mahdollisimman hyvän suojan antaviin sisätiloihin tai evakuointien avulla. Pohjois-Savon evakuointisuunnitelmien yhteensovittamisesta vastaa valmiuspäällikkö.

Nykytila

Pelastustoimen alueella väestönsuojapaikkoja ei voida osoittaa kaikille maakunnan alueella asuville henkilöille. Osa suojapaikoista on työpaikkojen suojissa. Mikäli yritys tai taloyhtiö ei ole varannut väestönsuojapaikkoja olemassa olevista suojista, on yrityksissä ja taloyhtiöissä varauduttava tilapäisväestönsuojien rakentamiseen. Haja-asutusalueilla ei suojapaikkoja yleensä ole ja niillä on varauduttava suojautumaan sisätiloihin ja mahdollisuuksien mukaan tilapäissuojiin. Tilanne vaihtelee kunnittain.

Väestönvaroittimien osalta ei I- ja II-riskialueilla ole ulkokuuluvuuden osalta täyttä kattavuutta.

Päätös

Pelastuslaitos suunnittelee mahdolliset evakuoinnit yhteistyössä kuntien kanssa. Kuntia ohjataan päivittämään evakuointisuunnitelmat palvelutasopäätöksen suunnittelukausittain tai muutoin tarpeen mukaan.

Pelastuslaitos tekee yhteistyötä kaavoittajien ja rakennuslupaviranomaisten kanssa niin, että väestönsuojien tarve tulee otetuksi huomioon säädösten ja ohjeiden mukaisesti.

Väestön varoittamiseen tarvittavien hälytysjärjestelmien ylläpidosta vastaa pelastuslaitos. Hälytinjärjestelmän ulkokaiuttimet sijoitetaan I- ja II-riskialueille sekä kuntakeskuksiin, esimerkiksi pelastusasemalle. Väestöhälyttimien I- ja II-riskialueiden ulkokuuluvuus rakennetaan kattavaksi 2025 mennessä. Haja-asutusalueilla väestön varoittamiseen käytetään ensisijaisesti olemassa olevia sähköisiä viestintäkeinoja, kuten 112 Suomi -mobiilisovellusta, radiota ja tarvittaessa televisiota.

Erityiskohteiden väestönsuojat tarkastetaan palotarkastusten yhteydessä.

5.5.Omatoiminen varautuminen

Omatoimisella varautumisella tarkoitetaan pelastuslain (379/2011) 14 §:n mukaan yksittäisen henkilön, yhteisön, yrityksen tai laitoksen valmistautumista tilanteisiin, joissa normaali arki häiriintyy. Tällaisia tilanteita voivat olla onnettomuuden uhka, onnettomuus, normaaliolojen häiriötilanne tai poikkeusolot. Tapahtuneita esimerkkejä normaaliolojen häiriötilanteista ovat muun muassa puhtaan veden ja elintarvikkeiden jakeluun liittyvät häiriöt sekä pitkät sähkökatkot.

Tavoitteena on ihmisten, omaisuuden ja ympäristön suojaaminen vaaratilanteissa sekä varautuminen tulipalon sammutukseen jo kohteen omatoimisiin ponnisteluin, joka antaa lisää mahdollisuutta pelastuslaitokselle sammutus- ja pelastustehtävien ja muiden vaaratilanteiden menestyksekkääksi hoitamiseksi.

Omatoimista varautumista tulipaloihin voidaan tehostaa käyttämällä automaattisia sammutuslaitteistoja ja paloilmoitinlaitteistoja erityisesti niissä kohteissa, joissa tulipalon riski on tavanomaista suurempi tai seurausvaikutukset erityisen merkittäviä. Rakennuksen omistajan, haltijan ja toiminnanharjoittajan on kyettävä varmistamaan rakennuksen käyttäjien turvallisuus varautumalla onnettomuusuhkiin ennakkosuunnittelulla ja ennakoivilla toimenpiteillä kuten pelastussuunnitelmilla. Pelastussuunnitelmassa on ennakkoon mietitty ja suunniteltu tarvittavat toimenpiteet uhka- ja onnettomuustilanteiden varalle

Paloturvallisuusongelmat ovat erityisesti henkilöturvallisuudessa, joka näkyy palokuolemina. Palokuolemien lukumäärä on ollut nouseva eri viranomaisten toimenpiteistä huolimatta. Palokuolematilanne voi huonontua, koska väestön ikääntyminen ja syrjäytyneisyyden lisääntyminen kasvattavat vaarassa olevien ihmisten määrää tulevina vuosina. Myös pienet lapset kuuluvat riskiryhmään. Erityisryhmien alentunut toimintakyky on keskeinen syy tulipalojen syttymiseen ja vahinkojen vakavuuteen sekä määrään.

5.5.1. Omatoimisen varautumisen suunnittelu

Poikkeusoloissa tapahtuvaa omatoimisen varautumisen johtamista varten Pohjois-Savon pelastuslaitoksen toiminta-alue on jaettu suojelulohkoihin. Pääperiaatteessa jokainen kunta on oma lohkonsa. Vanhat tai tulevat kuntaliitokset eivät vaikuta lohkonumerointiin tässä vaiheessa. Lohkojen rajat kulkevat vanhoja kuntien välisiä rajoja pitkin. Kunnista Iisalmi, Siilinjärvi, Kuopio ja Varkaus on muodostettu useampi kuin yksi lohko, johtuen kunnan suuresta asukasmäärästä. Kohteiden ja laitosten omien pelastussuunnitelmien laadintaa varten lohkojen numerointi näkyy pelastuslaitoksen internet-sivuilla olevasta kartasta.

Pelastustoimelle alisteisten suojelulohkojen johtaminen tapahtuu pelastustoimen johtokeskuksesta yhteistyössä kuntien johtokeskusten kanssa. Lisäksi alueen kunnat voivat muodostaa omista resursseistaan pelastustoimintaa tukevia ryhmiä, kuten raivaus-, muonitus- ja lääkintäryhmiä.

Nykytila

Pelastuslaitos valvoo ja ohjaa ilmoitusten perusteella sekä palotarkastusten yhteydessä yritysten ja taloyhtiöiden pelastussuunnitelmien laadintaa asiakirjatarkastuksena. Pelastuslaitos ohjaa tarvittaessa pelastussuunnitelmavelvollisten kohteiden pelastussuunnitelmien laadintaa. Päivitetyt pelastussuunnitelmat tulee löytyä kohteesta itseltään. Pelastuslaitoksen internet-sivuille on koottu pelastussuunnitelmien laatimista ohjaavat lomakkeet pelastussuunnitelmavelvollisten kohteiden tekemän työn tueksi.

Pelastuslaitoksen ylläpitää alueen suojelulohkojen jakoa ja on kouluttanut oman resurssinsa tueksi reserviläisiä, joita voidaan käyttää suojelulohkojen johtokeskustoiminnassa. Kuntien kykyä muun muassa tilapäissuojien rakentamiseen ja pelastustoimintaa tukevien muodostelmien kokoamiseen poikkeusoloissa on seurattu valmiussuunnittelun ja kuntien varautumisen tukemisen yhteydessä.

Päätös

Pelastuslaitos perustaa suojelulohkot poikkeusoloissa tilanteen niin vaatiessa.

Pelastussuunnitelmavelvollisten tekemiä pelastussuunnitelmia seurataan valvontakäyntien yhteydessä.

5.5.2. Omatoimisen varautumisen koulutus

Nykytila

Pelastuslaitos edistää omatoimista varautumista kouluttamalla tehtäviin nimettyjä henkilöitä joko itse tai yhteistyössä eri viranomaisten ja alan järjestöjen kanssa.

Pelastuslaitos järjestää yhdessä esimerkiksi Pohjois-Savon pelastusalan liitto ry:n kanssa omatoimisen varautumisen koulutusta taloyhtiöille, yrityksille ja yhteisöille. Pelastuslaitos on osallistunut yhteistyössä Pohjois-Savon kylät ry;n kanssa kylien turvallisuussuunnittelun koulutuksiin.

Pelastussuunnitelmavelvolliset ovat tehneet omat pelastamissuunnitelmansa, joissa tarvittu yritysten ja taloyhtiöiden turvallisuushenkilöstö on nimetty ja koulutettu. Nämä kohteet ovat varautuneet ehkäisemään vaaratilanteiden syntymistä ja ryhtymään tarvittaessa omatoimisesti pelastustoimenpiteisiin.

Päätös

Kylien väestön omatoimista varautumista kehitetään kouluttamalla kyläläisiä yhdessä Pohjois-Savon kylät ry:n ja kolmannen sektorin vapaaehtoisjärjestöjen kanssa.

Pelastuslaitos järjestää yhdessä yhteistyökumppaneittensa kanssa omatoimisen varautumisen koulutusta taloyhtiöille, yrityksille ja yhteisöille.

5.6.Pelastustoiminnan ohjeet ja suunnitelmat

Nykytila

Onnettomuusriskin perusteella on suunniteltu riskin hallitsemiseksi eri viranomaisilta vaadittavat toimenpiteet, jotka on otettu huomioon hälytysohjeissa ja niiden vastesuunnittelussa.

Suuronnettomuustilanteissa pelastusmuodostelmien hälyttäminen saattaa vaatia yhteistyötä vähintään kahden eri hätäkeskuksen välillä. Eri hätäkeskuksilla on kokonaiskäsitys toisen hätäkeskuksen alueella olevista pelastustoimen käytettävissä olevista yksiköistä vain Erican kautta. Tämä voi aiheuttaa päällekkäisiä tai ylisuuria hälytyksiä.

Pohjois-Savon hätäkeskuksella on Ericassa käytössä pelastustoimen valtakunnalliset yhtenäiset hälytysohjeet. Hälytysohjeita ylläpidetään ja päivitetään jatkuvasti Pohjois-Savon pelastuslaitoksen toimesta riskienarvioinnin muutostarpeiden, kuten uusien kohteiden, rakennettavien taajamien ja liikenneyhteyksien vuoksi.

Pelastuslain mukaan kuntien velvollisuutena on sammutusveden järjestäminen alueen pelastustoimen tarpeisiin. Sammutusvesijärjestelyt ja suunnitelmat perustuvat pääosin pelastusajoneuvoilla kuljetettavan sammutusveden (säiliövesi) lisäksi kuntien ylläpitämiin vesijohtoverkostoihin, niiden suurituottoisiin vesiasemiin ja paloposteihin sekä luonnonvedenottopaikkoihin. Tulipalotilanteessa voidaan vesijohtoverkostosta saada taajamissa sammutusvettä riittävästi vain suurempien vesilaitosten runkoputkistoista. Suuri määrä sammutusvettä otettuna vesijohtoverkostosta saattaa aiheuttaa veden laadun merkittävän heikkenemisen sakkautumien lähtiessä liikkeelle.

Vesihuoltolaki ei edellytä kuntia laatimaan erillistä sammutusveden hankintasuunnitelmaa. Tämän johdosta Pohjois-Savon pelastuslaitos päivittää sammutusveden saannin turvaavan erillisen sammutusvesisuunnitelman yhdessä alueen kuntien kanssa. Perinteisestä palopostijärjestelmästä pyritään siirtymään ns. vesiasemiin.

Pelastuslaitoksella on ELY-keskuksen vuonna 2015 hyväksymä maakunnallinen öljyvahinkojen torjuntasuunnitelma. Kalustonhankintasuunnitelma on päivitetty vuosille 2019–2023. Öljyvahinkojen torjuntasuunnitelma tarkistetaan tai täydennetään tarvittaessa.

Päätös

Pelastustoiminnan suunnitelmat päivitetään pelastuslain, pelastuslaitoksen strategian ja muuttuvan toiminnan edellyttämällä tavalla.

Yksityiskohtaisempi pelastustoiminnan suunnitelma (kohdekortti) tehdään merkittävimmistä riskikohteista.

Kohdekorttia yksityiskohtaisempi pelastustoiminnan suunnitelma päivitetään johtamisjärjestelmään suuririskisistä kohteista kahden vuoden välein alkaen vuodesta 2021.

5.6.1. Yhteistoiminta

Pelastuslaitoksen yhteistyö eri viranomaisten kanssa on lisääntynyt uuden hätäkeskusalueen myötä. Näitä ovat erityisesti poliisi-, sosiaali- ja terveysviranomaiset sekä puolustusvoimat ja rajavartiolaitos.

Pelastuslaitoksen pääsidosryhmät viranomaistaholla ovat: eri ministeriöt ja Itä-Suomen Aluehallintovirasto, Itä-Suomen poliisilaitos, Pohjois-Savon sairaanhoitopiiri ja ensihoitokeskus, Pohjois--Savon Ely -keskus, Kuopion hätäkeskus, Väylävirasto, Suomen Metsäkeskus, Pohjois-Savon aluetoimisto, Pohjois-Savon kuntien viranomaiset sekä kuntien eri toimialoista vastaavat virastot ja laitokset. Lisäksi läheistä yhteistyötä tehdään seuraavien toimijoiden kanssa: Kuopion Energia Oy, Kuopion Sähköverkko Oy, Savon Voima Verkko Oy, Vapepa/SPR ja ELVAR -toimikunta.

Nykytila

Pohjois-Savon pelastuslaitos on solminut sopimukset yhteisestä ISTIKE -tilannekeskuksesta Itä- ja Kaakkois-Suomen pelastuslaitosten kanssa ja pelastustoiminnasta kaikkien naapuripelastuslaitosten kanssa.

Palokuntasopimukset on laadittu vapaaehtoisten palokuntien sekä tehdaspalokuntien kanssa ja yhteistoimintasopimukset on laadittu järvipelastusseurojen ja puolustusvoimien kanssa.

Pohjois-Savon pelastuslaitos on valtakunnallisessa yhteistyössä muiden pelastustoimen alueiden kanssa pelastusjohtajien kesken sekä eri palvelualueilla ja pelastuslaitosten välisessä kumppanuusverkostossa suunnittelemassa valtakunnallista yhteistoimintaa pelastustoimessa. Kumppanuusverkosto kokoontuu neljässä eri työryhmässä vähintään neljä kertaa vuodessa. Kumppanuusverkostolla on lukuisia valtakunnallisia alatyöryhmiä, joihin on nimetty jäseniä myös Pohjois-Savon pelastuslaitokselta.

Päätös

Pohjois-Savon pelastuslaitos tekee suunnitelmallista ja tavoitteellista yhteistyötä kaikkien pelastustoimen alueiden sekä maakunnassa toimivien viranomaisten ja pelastustoimeen osallistuvien järjestöjen kanssa.

Suunnittelukaudella jatketaan naapuripelastuslaitosten kanssa yhteistyötä ISTIKE -tilannekeskuksen kehittämisessä, suunnittelussa ja toteutuksessa, pelastustoiminnan yhteistoiminnan suunnittelussa ja toteutuksessa sekä pelastustoimen eri osa-alueiden suunnittelussa, seurannassa ja kehittämisessä mukaan lukien ERE -

toiminnot.

Yhteistyötä jatketaan pelastuslaitosten kumppanuusverkostossa muiden pelastuslaitosten kanssa valtakunnallisella tasolla.

Pohjois-Savon maakunnassa pelastustoimintaan osallistuvien viranomaisten ja yhteisöjen kanssa solmitut yhteistoimintasopimukset uusitaan tarvittaessa.

5.6.2. Valmiussuunnittelu

Valmiuslain mukaan tulee valtioneuvoston, valtion hallintoviranomaisten, valtion liikelaitosten ja muiden valtion viranomaisten sekä kuntien valmiussuunnitelmin ja poikkeusoloissa tapahtuvan toiminnan etukäteisvalmisteluin sekä muin toimenpitein varmistaa tehtäviensä mahdollisimman häiriötön hoitaminen myös poikkeusoloissa. Nykyisin on havaittu, että yhteiskunnan toiminta voi häiriintyä merkittävästi myös tilanteissa, jotka eivät täytä poikkeusolojen tunnus- merkistöä. Tällöin puhutaan normaaliolojen häiriötiloista ja erityistilanteista, jotka on määritelty yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen turvaamisen strategiassa sekä nostettu esiin kansallisessa riskiarviossa 2018.

Pelastuslaitoksen valmiussuunnittelun tarkoituksena on varmistaa pelastuslaitoksen perustehtävien hoitaminen normaaliaikojen häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa.

Kuntien valmiussuunnittelun tavoitteena on, että kunta pystyy tuottamaan yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen kannalta tärkeät palvelut ja täyttämään lakisääteiset tehtävänsä kaikissa olosuhteissa. Jotta kunnat pystyvät tuottamaan nämä palvelut, tarvitsevat ne riittävät resurssit, jotka ovat käytettävissä näissä tilanteissa. Tätä kuntien varautumista tuetaan vuosittaisilla seminaareilla.

Nykytila

Valmiuslaissa kunnille ja kuntien toimialoille on määrätty valmiussuunnittelu- ja varautumistehtäviä. Yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen turvaamisessa on kunnilla merkittävä rooli peruspalvelujen tuottajana. Poikkeusoloissa varautumista johtaa, valvoo ja yhteen sovittaa valtioneuvosto sekä kukin ministeriö hallinnonalallansa. Kunnanjohtajat vastaavat kunnissaan varautumisesta ja valmiussuunnittelusta. Osassa alueen kunnista on kunnanjohtajan tueksi nimetty erikseen varautumisasioista vastaava henkilö. Valmiussuunnittelutilanne alueen kunnissa on vaihteleva.

Päätös

Pelastuslaitoksen valmiussuunnitelma päivitetään säännöllisesti ja siinä otetaan huomioon erityisriskien vaatimat toimenpiteet.

Pelastuslaitos tukee kuntien valmiussuunnittelua kuntien kanssa sovitulla tavalla. Kuntia ohjataan päivittämään toimialakohtaiset valmiussuunnitelmansa.

Pelastuslaitos järjestää kuntien varautumisen yhteyshenkilöille vuosittain keväällä ja syksyllä kokoontumisen, jossa koulutetaan ja käydään läpi ajankohtaisia varautumisasioita.

5.7.Muut tehtävät, ensihoitopalvelut

Pelastuslaitos tuottaa ensihoitopalveluita Pohjois-Savon alueella yhteistyössä Pohjois-Savon sai-raanhoitopiirin kanssa, toiminnasta laaditun yhteistoimintasopimuksen mukaisesti. Pelastuslaitoksen tuottamiin ensihoitopalveluihin sisältyy ensihoitotoiminta (ensihoitoyksiköt) sekä ensivastetoiminta. Ensihoito-, sekä ensivastetoiminnan sisältö, yksiköt, asemapaikat ja yksiköiden taso on määritelty kulloinkin voimassa olevassa ensihoidon palvelutasopäätöksessä sekä pelastuslaitoksen ja sairaanhoitopiirin välillä tehdyssä yhteistoimintasopimuksessa. Ensihoitopalvelut on oma sektorinsa pelastuslaitoksessa ja sen kustannukset kohdennetaan kyseiselle toiminnalle. Pelastuslaitoksella on valmius laajentaa ensihoitopalveluiden tuottamista osaltaan Pohjois-Savon alueella.

Päätös

Pelastuslaitos ylläpitää ja kehittää ensihoitopalvelun tuotantoaan niiden asemapaikkojen ja yksiköiden osalta, jotka on kuvattu ensihoidon palvelutasopäätöksessä sekä yhteistoimintasopimuksessa.

Pelastuslaitoksen henkilöstön tuottama ensivastevalmius hoidetaan pelastustoimen valmiuden yhteydessä ja ensivasteyksikön lähtövalmius on sama kuin pelastustoiminnan lähtövalmius. Ensivastetoimintaa kehitetään parantamalla henkilöstön osaamistasoa ja yhtenäistämällä ensivasteyksiköiden kalustoa.

Terveydenhuoltoviranomaisten kanssa tehdään säännöllisesti yhteistyötä osallistumalla koko Pohjois-Savon alueen ensihoitotoiminnan kehittämiseen ja suunnitteluun sekä osaltaan ensihoidon palvelutasopäätöksen valmisteluun.

Pelastuslaitos kehittää edelleen tuottamiaan ensihoitopalveluitaan. Henkilöstön osaamisen kehittäminen ja laadun varmistaminen tapahtuvat yhdessä ensihoidon järjestämisvastuussa olevan terveydenhuoltoviranomaisen kanssa.

5.8.Muut tehtävät, kansainvälinen toiminta

Pohjois-Savon pelastuslaitoksella on valmiudet antavat pelastustoimeen kuuluvaa apua ulkomaille sekä tarvittaessa valmius vastaanottaa pelastustoimeen kuuluvaa kansainvälistä apua suomalaisille.

Pelastuslaitoksen henkilökunnasta löytyy kansainvälisen toiminnan kursseja suorittaneita henkilöitä. Osaamista on muun muassa teknisen avun tukitiimin (TAST) toiminnoista, kansainvälisen rauniopelastusmuodostelman (USAR) osalta sekä EU:n pelastuspalvelumekanismin koulutusohjelman Technical Expert (TEC) -kurssilta.

Kurssit ja koulutukset ovat työntekijälle maksuttomia sekä työnantaja järjestää tarvittaessa osallistujalle sijaisen koulutuksen ajaksi. Koulutukset palvelevat myös kansallista avun antamista toisille pelastuslaitoksille.

Päätös

Pohjois-Savon pelastuslaitos ylläpitää valmiuksia osallistua kansainväliseen ja kansalliseen toimintaan.

Pelastuslaitoksen henkilöstöä kannustetaan osallistumaan kansainvälisen toiminnan kursseille ja ylläpitämään hankittuja tietoja ja taitoja.

6. HALLINTO, RESURSSIT JA TUKITOIMINNOT

6.1. Tutkimus- ja kehittämistoiminta

Pelastustoimen vaikuttavuuden ja toimintatapojen kehittäminen edellyttää systemaattista oman toiminnan seuraamista sekä osallistumista alaa palveleviin tutkimus- ja kehittämishankkeisiin. Pelastuslaitos ja pelastuslaitoksen henkilöstö osallistuvat erilaisiin valtakunnallisiin ja kansainvälisiin tutkimus- ja kehittämishankkeisiin. Toimintaa kehitetään esimerkiksi valtakunnallisissa pelastusjohtajien kokouksissa ja kumppanuusverkoston avulla.

Päätös

Pohjois-Savon pelastuslaitos on mukana erilaisissa valtakunnallisissa tutkimus- ja kehittämishankkeissa. Tutkimus- ja kehittämistoiminnassa saatuja tuloksia hyödynnetään pelastuslaitoksen toiminnassa.

Tutkimus- ja kehittämishankkeiden vastuuhenkilöt viestivät sekä omalle henkilöstölle sisäisessä intranetissä että pelastuslaitoksen sidosryhmille hankkeiden tavoitteista, tuloksista ja ajankohtaisista asioista internet- ja sosiaalisen median sivuilla.

6.2. Henkilöresurssit ja henkilöstöjohtaminen

Pelastustoimintaan osallistuva henkilöstö on suhteutettu ja sijoitettu pääasiassa alueen riskiarvion ja toiminnan perusteella. Sisäistä liikkuvuutta on vahvistettu. Muodollisten kelpoisuusehdot täyttävien hakijoiden rekrytointi on toisinaan haasteellista erityisesti pienillä pelastusasemilla. Lisäksi sivutoimisen henkilöstön määrä on laskenut viime vuosina. Sivutoimisen henkilöstön määrän ylläpitämiseksi maakunnan eri pelastusasemilla järjestetään aktiivista viikkoharjoitustoimintaa, yhteistyötä eri pelastusasemien kesken sekä muun muassa avoimien ovien päiviä, joissa viranhaltijat ja sivutoiminen henkilöstö kertovat monipuolisesta toiminnastamme. Lisäksi usealla pelastusasemalla on nuoriso-osastot.

Pohjois-Savon pelastuslaitoksen päätoimiset henkilöstöresurssit jakautuvat seuraavasti:

- Pohjoisella toimialueella 42 operatiivista pelastustoimen htv.
- Keskisellä toimialueella 93 operatiivista pelastustoimen htv.
- Eteläisellä toimialueella 49 operatiivista pelastustoimen htv.

= Pelastustoiminnan operatiivinen päätoiminen henkilöstöresurssimäärä on 184 htv.

Lisäksi:

- Riskienhallinnan toimintasektorilla palotarkastajan virkoja on 6 htv ja turvallisuuskoulutusyksikössä työskentelee 4 htv.
- Hallintopalveluissa (sis. Tekniikka ja tukipalvelut) on 21 htv.
- Ensihoitopalveluiden päätoiminen henkilöstöresurssimäärä on 63 htv.

Sivutoimisen henkilöstön määrä (24.8.2020) on 460 henkilöä.

Eri toimialueiden ja sektoreiden henkilötyövuosien (htv) määrää arvioitaessa on syytä huomioida, että Pohjois-Savon pelastuslaitos toteuttaa aktiivista sisäistä liikkuvuutta eri toimialueiden ja eri toimintasektoreiden välillä. Synergiayksiköt ja moniammatilliset henkilöt (pelastaja + ensihoitaja/lähihoitaja -tutkinnon omaavat) sijoittuvat pelastuslaitoksen toiminta-alueelle tarpeen ja toimintojen mukaisesti.

Tavoitteena on tuottaa tässä palvelutasopäätöksessä kuvatut pelastuslaitoksen palvelut talousarvioissa esitetyille henkilöstöresursseilla. Toiminnan tehokkuuden kehittämisen rinnalla panostetaan motivoituneeseen ja työstään innostuneeseen henkilöstöön, osaamisen vahvistamiseen sekä hyvään esimiestyöhön.

Pelastustoimen henkilöstön fyysinen toimintakyky

Pohjois-Savon pelastuslaitoksen pelastussukellusohje perustuu sisäasiainminis-teriön pelastussukellusohjeeseen (48/2007) sekä Ohjeeseen pelastushenki-löstön toimintakyvyn arvioinnista ja kehittämisestä (Sisäministeriön julkaisu 5/2016). Pohjois-Savon pelastuslaitoksen pelastussukellusohjeen tarkoituksena on ohjata käytäntöjä, jotka edistävät pelastussukelluksen ja pintapelastuksen turvallisuutta. Fyysisen toimintakyvyn testien piiriin kuuluvat kaikki pelastustoimintaan osallistuva henkilöstö mukaan lukien sivutoimiset ja vapaapalokuntien hälytysosastojen henkilöstö lukuun ottamatta henkilöstöä, joka osallistuu ainoastaan ensivastetoimintaan tai Pohjois-Savon pelastussukellusohjeessa mainittuihin muihin pelastustoimen tehtäviin.

Pohjois-Savon pelastuslaitoksen alueella on toimintaympäristön riskien perusteella määritelty tehtävät siten, että osalla asemista tulee säilyttää välitön pelastussukelluksen toimintavalmius. Näiden asemien päätoimisen henkilöstön, jolta edellytetään savusukelluskelpoisuutta, edellytetään kykyä tehtävätasojen mukaisiin vaativiin pelastussukellustehtäviin (taso 1). Tällä hetkellä tällaisia asemapaikkoja ovat Iisalmi, Kuopion Neulamäki ja Petonen, Siilinjärvi sekä Varkaus. Muiden paloasemien savusukelluskelpoisuutta edellyttävien tehtävien osalta edellytetään kykyä selviytyä savusukellusta edellyttävistä perustehtävistä (taso 2). Pelastustoiminnan perustehtävissä, joissa ei edellytetä savusukelluskelpoisuutta, edellytetään fyysisen toimintakyvyn tasoa 3.

Päätös

Tavoitteena on tuottaa tässä palvelutasopäätöksessä kuvatut pelastuslaitoksen palvelut talousarvioissa esitetyille henkilöstöresursseilla. Toiminnan tehokkuuden kehittämisen rinnalla panostetaan motivoituneeseen ja työstään innostuneeseen henkilöstöön, osaamisen vahvistamiseen sekä hyvään esimiestyöhön.

Pelastuslaitoksen virkarakenne ja työtehtävät suunnitellaan palvelutarpeen mukaisesti. Avoimeksi tulevat virat ja toimet täytetään henkilöstösuunnitelman mukaisesti. Henkilöstön sisäistä liikkuvuutta kehitetään eri pelas-

tusasemien ja eri sektoreiden välillä. Pelastuslaitoksen kaikki yli kolme (3) kuukautta kestävät viran- ja toimensijaisuudet ovat sisäisessä haussa henkilöstön haettavana.

Pelastustoimen kiinnostavuuteen ja pelastuslaitoksen maineeseen hyvänä työnantajana kiinnitetään huomiota työhyvinvoinnin lisäksi myös ulkoisessa viestinnässä. Viestinnässä tuodaan esille pelastustoimi houkutteleva ammattialana ja sivutoimisen henkilöstön tärkeä rooli osana pelastustoimintaa.

Pelastustoimen henkilöstön fyysinen toimintakyky arvioidaan Pohjois-Savon pelastuslaitoksen pelastussukellusohjeen mukaisesti.

Pohjois-Savon pelastuslaitoksen toiminnassa on mukana koulutus- ja resurssikeskus. Koulutus- ja resurssikeskus hyödyntää toimintavalmiuteen liittyviä resursseja koko maakunnan näkökulmasta tarkasteltuna mahdollisimman tasapuolisesti, tehokkaasti ja taloudellisesti huomioiden riskiarviointi.

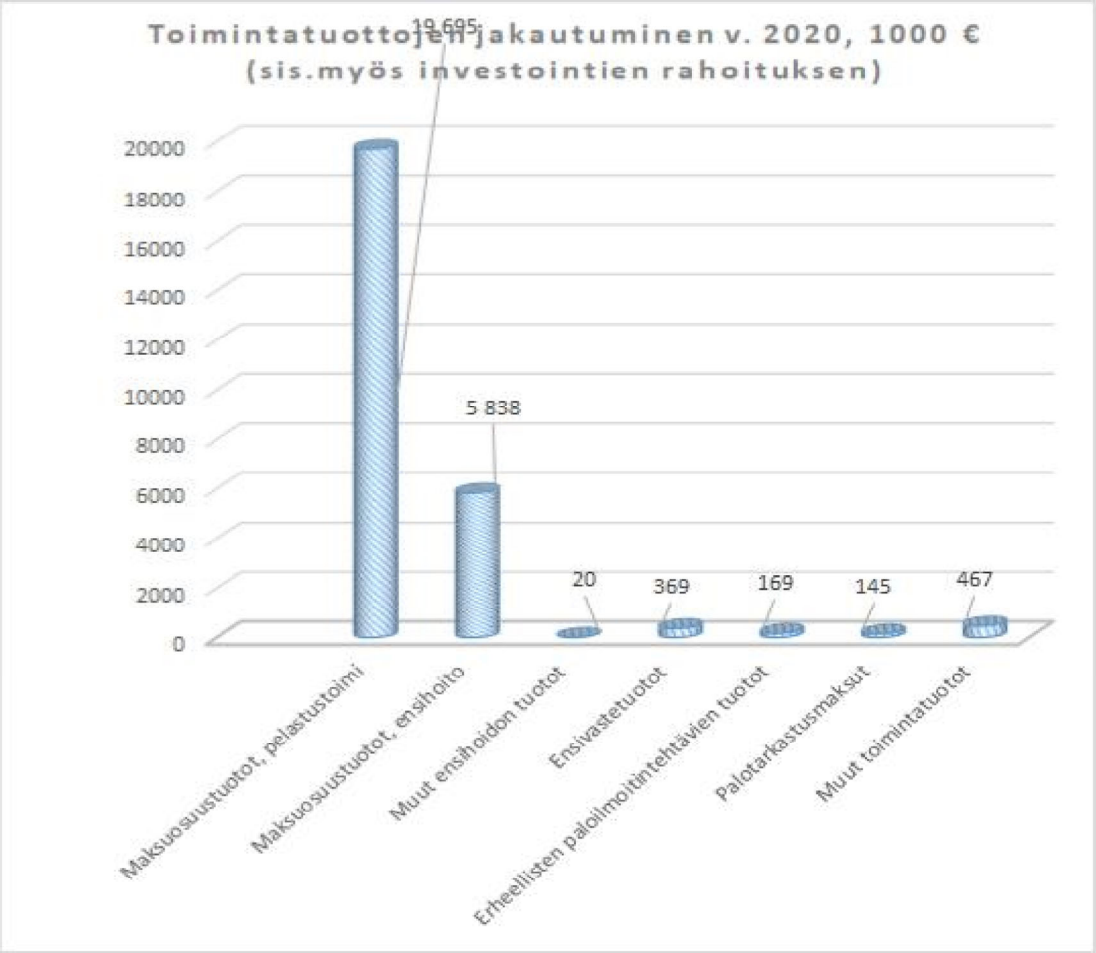
6.3. Talous

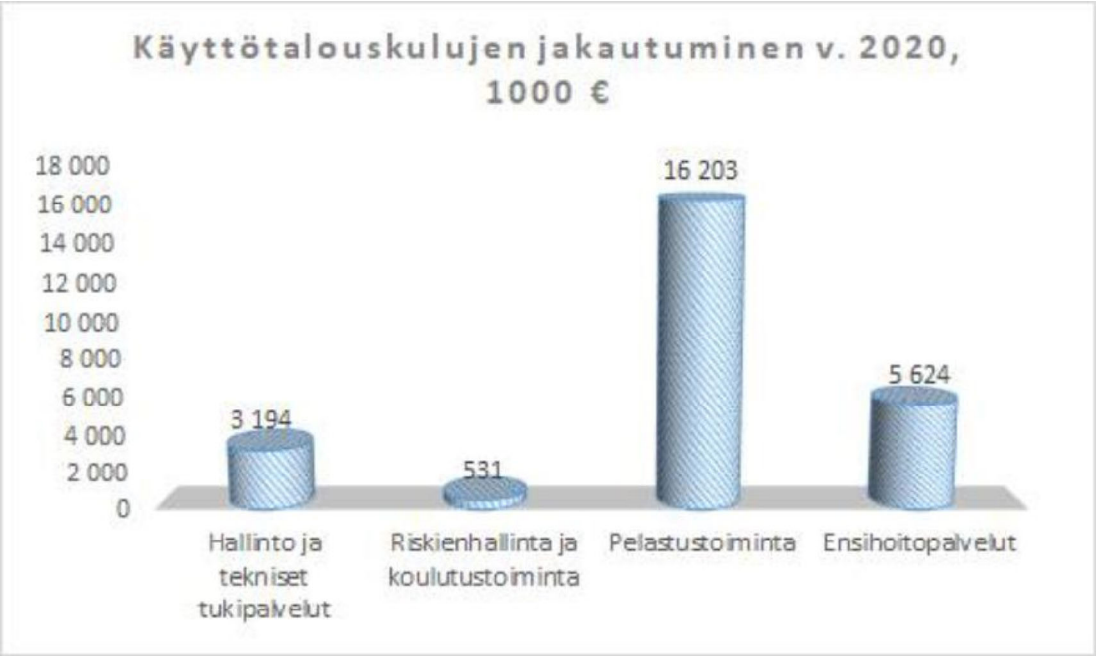
Pohjois-Savon pelastuslaitoksen pelastustoimi rahoitetaan 94,5 %:sti kuntien maksamilla yhteistoimintasopimukseen perustuvilla maksuosuuksilla. Vuoden 2020 maksuosuudet ovat n. 19,7 milj. €. Muut tuotot koostuvat palvelujen myyntituotoista, joista ensivastetulot ovat merkittävin tuloerä, rahoitusosuuksista öljyntorjuntakuluihin, tarkastusmaksutuotoista sekä erheellisten paloilmoitintehtävien ja koulutustoiminnan tuloista. Muiden tuottojen arvioitu määrä vuodelle 2020 on 1,1 milj. €.

Pelastuslaitos tuottaa ensihoitopalveluita Pohjois-Savon sairaanhoitopiirille, joka yhteistoimintasopimukseen perustuen maksaa pelastuslaitoksen tuottaman ensihoidon kulut. Vuoden 2020 tuloarvio on 5,8 milj.€. Muita ensihoidon tuloja ovat kaluston myyntituotot ja Kelan korvaukset työterveyshuollon kululuihin.

Pelastuslaitoksen käyttötalouskuluista 72,4 % on henkilöstökuluja, 13,8 % tarvikkeiden ja palvelujen ostokuluja, 13,3 % vuokria ja muiden kulujen osuus on 0,5 %.

Investointien nettomenot ovat 1,3 miljoona euroa v. 2020. Keskimäärin investointien nettotaso on vuosittain n. 1 milj. euroa.

Pohjois-Savon pelastuslaitos on kirjanpidollisesti eriytetty taseyksikkö Kuopion kaupungin kirjanpidossa ja noudattaa talouden pidossa Kuopion kaupungin ohjeita. Pohjois-Savon aluepelastuslautakunta hyväksyy pelastuslaitoksen talousarvioesityksen kuntia kuultuaan, jonka jälkeen Kuopion kaupunginvaltuusto vahvistaa pelastuslaitoksen talousarvion. Yhteistoimintasopimuksella on sovittu kustannusten jaosta kuntien kesken.

Päätös

Pohjois-Savon pelastuslaitoksen toiminta on tuloksellista ja talouden suunnittelu ja toteutus linjataan huomioiden kuntatalouden yleinen kehitys. Pelastuslaitoksen talousarvio ohjaa pelastuslaitoksen toimintaa.

6.4. Hallintopalvelut

Pohjois-Savon pelastuslaitos on Kuopion kaupungin erillinen taseyksikkö.

Kuopion kaupungin toimielimiä ovat kaupunginvaltuusto, kaupunginhallitus, lautakunnat, johtokunnat ja muut hallintosäännössä määrätyt toimielimet. Yksi lautakunnista on maakunnallinen, Pohjois-Savon aluepelastuslautakunta. Pohjois-Savon aluepelastuslautakunta toimii Kuopion kaupunginvaltuuston ja Kuopion kaupunginhallituksen alaisuudessa. Lautakuntaan kuuluu 9 jäsentä sekä kaupunginhallituksen edustaja ja yhtä monta henkilökohtaista varajäsentä. Lautakunnan jäsenet ja varajäsenet valitaan sekä puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja nimetään Pohjois-Savon alueellisen pelastustoimen yhteistoimintasopimuksen mukaisesti.

Aluepelastuslauta kalusto- ja suojavarustehankinnoista kunnan tehtävänä on muun muassa hyväksyä kuntien pelastustoimen palvelutasot kuntia kuultuaan, tehdä esitys vuotuiseksi toimintasuunnitelmaksi ja talousarvioksi, hyväksyä vuotuinen käyttösuunnitelma sekä päättää määrärahojen jakamisen yleisistä periaatteista ja kuntakohtaisesta kustannustenjakoperiaatteesta siltä osin kuin siitä on sovittu yhteistoimintasopimuksessa. Muista aluepelastuslautakunnan tehtävistä on määrätty Kuopion kaupungin hallintosäännössä.

Pelastuslaitoksen toimintaa johtaa ja valvoo pelastusjohtaja lähimpinä alaisinaan sektoripäälliköt.

Päätös:

Aluepelastuslautakunta kokoontuu pääsääntöisesti kerran kuukaudessa, tarvittaessa myös useammin. Kokouksien järjestämisessä hyödynnetään myös sähköisiä kokousmenetelmiä. Yhden toimintavuoden (1.1–31.12.) aikana Pohjois-Savon aluepelastuslautakunta tekee yhden matkakokouksen.

6.5. Tekniset palvelut

Tekniikan palveluja tuotetaan omana palveluna ja osin ostopalveluina. Oma palvelutuotanto on huoltovarmuuden ja jatkuvuuden hallinnan kannalta tärkeää. Kaluston kehittämiseen ja hankintasuunnitelmien laadintaan osallistuu pelastustoimintatiimi, joka koostuu koko pelastuslaitoksen alueelta valituista henkilöistä. Tiimissä ovat kaikki kolme toimialuetta edustettuina. Tiimin vetäjänä toimii palomestari. Tiimin toimintaan osallistuvat myös pelastuspäällikkö ja riskienhallintapäällikkö.

Teknisissä palveluissa huolehditaan pelastuslaitoksen kaluston huollosta, korjaustoiminnasta, määräaikaistarkastuksista ja –katsastuksista ja keskitetyistä kalusto- ja suojavarustehankinnoista. Tekniset palvelut tarjoavat mahdollisuuksien mukaan uravaihtoehtoja palomiehille, joiden savusukellus- ja pelastustoimintaan osallistumisen toimintakyky ei ikääntymisen tai muiden syiden osalta ole mahdollista, ja joilla on erikoisosaamista teknisen palvelujen tehtäviin.

Pelastuslaitos on vastannut kahdeksan pelastuslaitoksen raskaan kaluston hankintojen kilpailutuksesta, ja vuonna 2020 myös yhdeksän laitoksen pienkaluston kilpailutuksesta.

Pelastustoimintatiimi toimii aktiivisesti sammutus- ja pelastustyökalujen ja viestivälineiden toiminnan yhteensovittamiseksi ja kehittämiseksi. Teknisten palveluiden henkilöstön erityisosaamista ylläpidetään ja kehitetään.

Päätös

Tekniset palvelut ja pelastustoimintatiimi osallistuvat investointihankkeiden valmisteluun. Raskaan ajoneuvokaluston hankintasopimukset kilpailutetaan määräajoin.

6.6. Kalusto ja varusteet

Kaluston uusimisen ja kehittämisen tulee olla jatkuvaa, jotta voidaan työskennellä turvallisella, luotettavalla ja nykyajan vaatimukset täyttävällä kalustolla. Hyvä ja tarkoituksenmukainen, nykyaikainen kalusto ja suojavarusteet ovat tehokkaan ja turvallisen työskentelyn edellytyksiä, ja motivoi koko henkilökuntaa työssään. Hyvät työskentelyn edellytykset, nykyaikainen kalusto ja tarkoituksenmukaiset varusteet innostavat sopimushenkilöstö liittymään mukaan pelastuslaitoksen toimintaan, ja edesauttavat myös sopimuspalomiehiä pysymään pelastuslaitoksen toiminnassa mukana. Pienissä kunnissa, ja myös isommissa, sopimushenkilöstön pysyminen pelastustoimessa mukana on ensiarvoisen tärkeää.

Henkilökohtaiset suojavarusteet tulee olla nykyaikaisia sekä voimassa olevien määräysten mukaisia ja niitä uusitaan tarpeen mukaan. Puhdas pelastusasema -käytäntöjen ja hyvän varustehuollon avulla saadaan syöpävaarallisille yhdisteille altistumista vähennettyä.

Teknisiä palveluita kyetään tuottamaan myös normaaliajan, häiriötilojen, poikkeusolojen ja näiden erityistilanteiden aikana.

Nykytila

Pelastuslaitoksen ja sopimuspalokuntien kalusto on pääosin nykyaikaista. Suojavarusteita tarkastetaan vuosittain ja uusitaan tarvittaessa. Sammutusasuissa on siirrytty kalvopukuihin, jotka on nähty suojaavammaksi pienhiukkasaltistumisen suhteen, ja sammutustehtävien jälkeiseen kaluston ja varusteiden käsittelyyn kiinnitetään huomiota. Teknisten palvelujen jatkuva saatavuus huolto- ja hankintatoimessa on koordinoitu kalustomestarin ja kalustoesimiehen kautta koko alueella.

Kuopion päivystävällä palomestarilla ja varalla olevilla palomestareilla on käytössään pelastustoiminnan johtamista varten varusteltu johtoauto. Pelastuslaitoksen käytössä olevien sammutusautojen keski-ikä on vuonna 2020 15 vuotta ja säiliöautojen keski-ikä yli 17 vuotta. 30 vuotta tai sitä vanhempia sammutus- tai säiliöautoja on hälytysvasteessa yhteensä kahdeksan vuonna 2020. Pelastuslaitoksella on käytettävissään muutamia vara-autoja. Niitä käytetään varsinaisen hälytyskaluston ollessa huollossa, rikki tai tarkastuksissa sekä sammutus- ja pelastustyön kursseilla, jotta koulutukseen ei tarvitse kiinnittää hälytyskalustoa. Hankintasuunnitelman mukaisesti sammutus-, säiliö- ja muuta raskasta ajoneuvokalustoa pyritään uusimaan vähintään kaksi autoa/vuosi. Raskaita ajoneuvoja (kuorma-autoja ja erikoisajonevoja) on yhteensä 75 ja johto- ja miehistöautoja (pakettiautoja ja vanhoja ambulansseja) on 36. Veneitä on 45 ja kausikalustoa (mönkijät, moottorikelkat, hydrokopteri) 20. Venetrailereita, jarrullisia katsastettavia ja jarruttomia perusperäkärryjä on yhteensä 132.

Muun pelastustoiminnan edellyttämä ajoneuvo- ja irtokaluston laatu, määrä sekä uusimisen tarve on määritelty erikseen tarkempien sopimusten ja suunnitelmien perusteella.

Sopimuspalokuntien käytössä on sopimusten mukaisesti pääasiassa pelastuslaitokselta saatuja sammutus- ja säiliöautoja; osa autoista on yli 30 vuotta vanhoja.

Päätös

Pelastuslaitoksen välittömässä valmiudessa käytettävää ajoneuvokalustoa uusitaan siten, että sammutus- ja säiliöautot ja muu ajoneuvo- ja erikoiskalusto ovat hyvässä toimintakunnossa. Ajoneuvokaluston keski-ikä pyritään pitämään enintään 15–20 vuodessa.

Varakaluston määrä arvioidaan kriittisesti toimintavalmiuteen, tavoitettavuuteen ja varautumiseen perustuen. Kalustoa kierrätetään vilkkaammilta pelastusasemilta hiljaisimmille pelastusasemille kaluston kierrätyssuunnitelman mukaisesti. Vanhojen autojen käytöstä luovutaan sitä mukaa, kun yksittäisten runkojen korjaus- ja ylläpitokustannukset tulevat epätarkoituksenmukaiseksi.

Pelastuslaitoksen käytössä on riittävä määrä pelastustoimen tehtäviin soveltuvia veneitä. Veneiden ja alusten uusimistarve on yksi alus tai vene/vuosi. Veneiden uusinnassa tulee ottaa huomioon alueellinen öljyntorjuntasuunnitelma, tarkoituksenmukaisuus ja että veneen hallinnasta ei tule ylimääräistä haastetta kuljettaja- ja konemiesten pätevyysvaatimusten kanssa.

Kestävä kehitys, ympäristötekijät ja ilmastomuutos otetaan huomioon kalusto- ja varustehankinnoissa. Sähkö- ja hybridiautojen kehitystä seurataan.

6.7. Sopimuspalokunnat

Nykytila

Pelastustoimen alueella on 6 sopimuspalokuntaa. (Kuopion VPK, Peltosalmen VPK, Yara, Stora Enso, Koivujärven varikko ja Karjalan Lennosto). Palokuntasopimuksia on uusittu vuosien varrella. Sopimuksissa edellytetään sopimuspalokuntien henkilöstöltä hälytysvahvuuden lisäksi savusukelluskelpoisen henkilöstön minimivahvuutta määräajassa. Savusukeltavien sopimuspalokuntalaisten terveyttä ja työkykyä seurataan säännöllisesti. Osalla sopimuspalokunnista on myös palokuntanuorisotoimintaa.

Päätös

Alueella on riskeihin nähden tarkoituksenmukainen sopimuspalokuntajärjestelmä, jonka pelastustoimintaan määritellyn henkilöstön terveys ja seurattu työkyky tulee olla riittävä.

Sopimuspalokuntajärjestelmän ylläpitäminen otetaan huomioon toimintasuunnitelmaa, talousarviota ja investointisuunnitelmaa tehtäessä.

Palokuntasopimusten toteutumista seurataan.

Pelastuslaitos tukee sopimuspalokuntien palokuntanuorisotoimintaa sopimusten mukaisesti (kalusto- ja varustehankinnat, koulutus, palokuntanuorten leirit).

Pelastuslaitos vastaa pelastuslain (379/2011) 7. luvun mukaisista velvoitteista.

Pelastuslaitos huolehtii siitä, että sen sivutoimisella henkilöstöllä sekä sopimuspalokunnan ja muun sopimuksen tehneen yhteisön henkilöstöllä on Pelastusopiston opetussuunnitelman mukainen koulutus. (Pelastuslaki 379/2011 56§ ja 57§, muutos 28.12.2018/1353)

6.8. Palomuseo

Pohjois-Savon palomuseo sijaitsee Kuopion Neulamäen pääpelastusaseman yhteydessä (Volttikadun toimipisteessä).

Palomuseo avattiin heinäkuussa 2001. Palomuseo tallentaa, tutkii sekä välittää tietoa alueen pelastusasemien, niiden miehistön sekä pelastustoimen historiasta ja perinteistä esineiden, valokuvien ja tarinoiden kautta. Palomuseo edistää alan tuntemusta suurelle yleisölle. Museo säilyttää vanhaa perinnettä ja pyrkii dokumentoimana myös alan kehitystä. Palomuseon esinekokoelmat on digitoitu ja valokuvattu vuosina 2013–2014 Kuopion kaupungin käyttämään Musketti-museoarkistointiohjelmaan. Pohjois-Savon palomuseossa käy lähes 2000 henkilöä vuosittain. Palomuseoon ei ole pääsymaksua. Palomuseo on avoinna ryhmille sopimuksen mukaan. Lisäksi se on avoinna pelastuslaitoksen avoimien ovien päivinä sekä kesäaikaan sovittuina ajankohtina yhteistyössä Kuopion paloveteraanit ry:n kanssa. Toiminnassa huomioidaan myös nykyisen kaluston muuttuminen aikojen saatossa historiallisesti arvokkaaksi. Kalusto, joka halutaan myöhemmin museoitavaksi, on etukäteen määritettävä säilytettäväksi.

Päätös

Pohjois-Savon pelastuslaitos ylläpitää Pohjois-Savon palomuseota.

Museossa olevat esineet pidetään kunnossa ja uudet esineet digitoidaan. Periaatteena on, ettei esineitä saa käyttää muuhun kuin museotarkoitukseen.

6.9. ICT/Pelastustoimen tieto- ja viestijärjestelmät

Palotarkastustoimintaa suunnitellaan sekä seurataan palotarkastusohjelmiston avulla ja siirretään Pronto -tietojärjestelmään. Tulevaisuudessa Onnettomuuksien Ehkäisy -hankeen kehittymisen myötä käyttöön otettava kaikille pelastuslaitoksille yhteinen valvontasovellus huolehtii tietojen taltioinnista tietojärjestelmään. Turvallisuusviestinnän tapahtumat raportoidaan suoraan Pronto-tietojärjestelmään jo nyt.

Pelastuslaitoksen ensihoitoyksikköihin, johtoautoihin sekä sammutusautoihin on hankittu ajoneuvotietokoneet ja niissä pelastustoimen ajoneuvoissa on käytössä pelastustoiminnan kenttäjohtojärjestelmä (PEKE), joka korvautuu myöhemmin viranomaisten yhteisellä kenttäjohtojärjestelmällä (KEJO). Näiden lisäksi on käytössä tukitoimintojen tarvitsemia hallinnollisia tietojärjestelmiä, sekä ISTEKKI Oy:n tuottamat tietopalvelut. Järjestelmät ovat tarpeellisilta osiltaan yhteensopivat muiden toimintaa tukevien tietojärjestelmien kanssa.

Valtion tietohallinnon turvallisuusverkko TUVE otetaan käyttöön pelastustoimen kaikissa tietojärjestelmissä. TUVE –verkon käyttö aloitetaan johtokeskuksessa johtamisen tukemiseen. TUVE –verkkoon tukeutuva KEJO otetaan käyttöön järjestelmien uudistamisen mukaisesti.

Informaatioteknologian ja sovellusohjelmistojen hyväksikäytön lisääntyessä tietojärjestelmien käytettävyys, yhteensopivuus ja ylläpito ovat muodostuneet haasteeksi. Tieto- ja viestintäteknologian ja sovellusten ylläpito ja kehittäminen hoidetaan ICT –asiantuntijan toimesta yhteistyössä pelastuslaitoksen henkilöiden kanssa.

Päätös

Pelastuslaitoksella on käytössään toimintakykyinen tietojärjestelmä päivittäisten onnettomuuksien, suuronnettomuuksien, häiriötilojen ja poikkeusolojen tehokasta johtamistoimintaa sekä tilannekuvan ylläpitämistä varten.

Johtokeskustoiminnoissa TUVE-verkko otetaan käyttöön Erica-johtamisjärjestelmäsovelluksen toteuttamana ja muut TUVE-verkkoon liittyvät tietojärjestelmät toteutetaan sisäministeriön ohjaamana.

Tieto- ja viestintätekniikan ylläpidon riittävät resurssit tukevat tietojärjestelmien hyväksikäyttöä ja tehostavat pelastuslaitoksen toimintaa ja edesauttaa tukemaan kuntien johtokeskustoimintaa tilanteen niin vaatiessa.

Tarvittavien laitteiden ja johtamissovelluksien hankinta ja käyttö otetaan huomioon investointisuunnitelmaa ja kalustohankintoja tehtäessä. Eri järjestelmien tarvitsemien laitteiden ja sovellusten jatkuvaan ylläpitoon panostetaan jatkuvuudenhallinnan turvaamiseksi.

7. TOIMITILAT

Nykytila

Pelastustoimen yhteistoimintasopimuksen mukaisesti kukin kunta vastaa alueellaan siitä, että pelastuslaitoksen käyttöön osoitetaan tarvittavat tilat. Pelastuslaitos vuokraa tarvittavat tilat ensi sijassa alueen kunnilta. Pelastuslaitoksella on käytössä 29 pelastusasemaa ja sopimuspalokunnilla kuusi. Uusien pelastusasemien rakentamistarve arvioidaan toiminnallisten tarpeiden sekä riskianalyysin perusteella, kuntien kaavoitus- ja rakentamissuunnitelmia seuraten. Aluepelastuslautakunta määrittelee tilatarpeen kiinteistöjä peruskorjattaessa ja uusinvestointeja tehtäessä sekä tekee vuosittain tarpeelliset esitykset alueen kunnille. Lähivuosina uudet pelastusasemat on suunniteltu rakennettaviksi Kuopion Nilsiään, Petoselle ja kaupungin keskustaan, Neulamäkeen sekä Pielavedelle, Siilinjärvelle, Varkauteen ja Leppävirralle. Rautavaaralle ja Kiuruvedelle on valmistuneet uudet pelastusasemat viime palvelutasopäätöskaudella. Peruskorjaukset on tehty Tuusniemen ja Sonkajärven pelastusasemille.

Pelastustoimen aluejakomuutos astuu voimaan 1.1.2021. Valtioneuvoston päätöksen (528/2020) pelastustoimen alueista annetun asetuksen muuttamisesta mukaan Joroisten kunta kuuluu 1.1.2021 alkaen Pohjois-Savon pelastustoimen alueeseen. Pelastuslain 379/2011 24 §:n mukaan pelastustoimen alueeseen kuuluvilla kunnilla tulee olla sopimus pelastustoimen järjestämisestä. Määräaika yhteistoimintasopimuksen muuttamiselle on 31.10.2020. Joroisten pelastusaseman vuokraus, pelastusaseman henkilöstö ja kalusto siirtyvät Pohjois-Savon pelastuslaitokselle.

Päätös

Pelastuslaitoksen käyttöön suunniteltuja pelastusasemia rakennetaan alueille, missä riskialueiden toimintavalmiusaikavaatimukset tai muut toiminnalliset syyt sitä edellyttävät.

Suunnitelma uusien ja peruskorjattavien pelastusasemien tarpeesta ja sijoittamisesta tehdään yhteistyössä kuntien kanssa ja riskialueiden kehittymisselvityksen pohjalta. Suunnitelman perusteella valmistellaan tarveselvitykset ja esitetään tulevat pelastusasemien sijoituspaikkavaihtoehdot.

Tavoitteena on pitää pelastuslaitoksen käytössä olevat tilat ja sopimuspalokuntien tilat hyvässä kunnossa työturvallisuus-, terveellisyys- sekä toiminnalliset vaatimukset huomioiden.

Aluepelastuslautakunta hyväksyy vuokrattavien tilojen osalta tilantarpeen.

Vuosikorjausten ja perusparannusten ohjelmointia kehitetään yhteistyössä kiinteistöjen omistajien kanssa.

8. PALVELUTASOPÄÄTÖKSEN KEHITTÄMINEN

8.1.Palvelutason kehittämissuunnitelmat

8.1.1. Onnettomuuksien ehkäisy

Pelastuslaitoksen onnettomuuksien ehkäisytyötä kehitetään PRONTO-tilastojen, hiljaisen tiedon ja yhteiskunnan muutosten aktiivisen seuraamisen avulla. Nykyisiä resursseja suunnataan painopisteittäin onnettomuustilastopohjaisesti nouseviin trendeihin, sekä ennakoiden hiljaisia trendejä, jotka eivät vielä tällä hetkellä aiheuta tilastopiikkejä, mutta joiden ennustetaan olevan tulevaisuuden niin sanottuja megatrendejä. Esimerkki nousevasta megatrendistä on paloriskiasunnot, joiden ilmoitusmäärät ovat kasvaneet, mutta todellisen paloriskiasuntojen määrän arvioidaan olevan ilmoitusmäärää huomattavasti suurempi.

Onnettomuuksien ehkäisyssä otetaan käyttöön nykyistä tarkemmin suunniteltu ja valvottu resurssien käyttö, jolla seurataan suunnitellun työmääräarvion toteutumista suhteessa toteutuneihin työtunteihin. Erilaisten työsuoritusten ajankäyttöä mittaamalla on rajallisia henkilöstöresursseja mahdollista suunnitella tehokkaammin käytettäviksi niille osa-alueille, joissa todetaan olevan eniten tarvetta onnettomuuksien ehkäisytyölle. Mitä enemmän työsuorituksista ymmärretään, sitä enemmän organisaatio oppii ja pystyy kehittämään toimintaansa.

Pelastuslaitoksella on onnettomuuksien ehkäisytyössä käytössä asiantuntijoiden erikoistuminen kapeampiin osa-alueisiin, kuten esimerkiksi paloriskiasunnot, rakennuslupalausunnot ja suurtapahtumien kokonaisturvallisuuden arviointi. Erikoistumista lisätään ja osaajia koulutetaan yhä syvällisemmiksi asiantuntijoiksi sisäisen ja ulkoisen koulutuksen avulla. Lisäksi kriittisten osa-alueiden osaamisresursseja laajennetaan, jotta pystytään tuottamaan tarvittavaa palvelua vuoden kaikkina ajankohtina.

Pelastustoimen valvontatyössä käytetään Suomessa useita valvontaohjelmistoja ja nämä sovellukset on suunniteltu korvattavaksi pelastustoimen yhteisellä Varanto-valvontasovelluksella, joka otetaan käyttöön lähivuosien aikana. Varannon avulla kaikki valvontatyössä tehtävät toimenpiteet, kuten esimerkiksi valvonnan varaaminen, valvontatietojen kirjaaminen ja valvonnan lopussa mahdollisesti tehtävä laskutus voidaan hoitaa tietoturvallisesti yhden ja saman sovelluksen avulla. Varanto tarkoittaa asiakkaan näkökulmasta suurta kehitystä palvelun yhdenmukaisuudessa, asuipa palvelua käyttävä asiakas missä päin Suomea tahansa, esimerkiksi Helsingissä, Kuopiossa tai Inarissa. Asiakkaan saama pöytäkirjamalli on kaikkialla samanlainen ja asiat tapahtuvat samalla tavalla asuinpaikasta riippumatta.

Pelastuslaitoksen näkökulmasta Varanto tarjoaa nykyaikaisen ja reaaliaikaisen keinon seurata valvontatoimenpiteiden edistymistä ja vaikuttavuutta valmiiden tilastojen kautta. Edellä mainittuja tilastoja vaikuttavuudesta seuraamalla voidaan onnettomuuksien ehkäisyä kehittää todelliseen tietoon perustuen. Valtakunnallisten tilastojen avulla pelastuslaitoksen onnettomuuksien ehkäisyn asiantuntijat voivat reagoida havaittuihin impulsseihin tarvittaessa nykyistä nopeammin.

Pelastuslaitoksella ollaan ottamassa käyttöön päivystävä palotarkastaja -mallia, joka tarkoittaa pelastusviranomaisen sovittua tavoitettavissa oloa puhelimitse, sähköpostitse sekä mahdollisesti vuorovaikutteisesti etäyhteysvälineitä käyttämällä. Mallilla on tarkoitus helpottaa pelastusviranomaisen tavoittamista ja antaa asiakkaalle

neuvontaa sekä ohjausta matalan kynnyksen periaatteella. Mikäli asiakkaan esille tuomat asiat vaativat tarkempaa tarkastelua, päivystävä palotarkastaja ohjaa asiakkaan eteenpäin pelastuslaitoksen sisäisesti.

Pelastuslaitos lisää näkyvyyttään sosiaalisen median palveluissa Twitterissä, Instagramissa ja Facebookissa. Pelastuslaitos tarjoaa jatkossa useammin päivittyvää turvallisuusviestintää ajankohtaisista aiheista ja on nykyistä enemmän vuorovaikutuksessa asiakkaiden kanssa. Sosiaalisen median viestinnän keskeisenä tavoitteena on vaikuttaa kansalaisten turvallisuuskäyttäytymiseen ja ennalta estää tulipalojen ja muiden onnettomuuksien tapahtuminen. Oikein tehdyllä turvallisuusviestinnällä on mahdollisuus vaikuttaa ihmisten turvallisuusasenteisiin.

8.1.2. Pelastustoimi

Pelastuslaitoksen toimintaa tehostetaan muiden muassa kehittämällä prosesseja, toiminnan laatua ja yhteistyötä muiden pelastuslaitosten kanssa erityisesti suurten ja pitkäkestoisten onnettomuuksien torjunnassa. Merkittävimpiä muita kehittämistavoitteita ovat muun muassa valistuksen ja neuvonnan lisääminen, kuntien varautumisen tukeminen, pelastustoiminnan johtamisen ja pelastustoiminnan valmiuden parantaminen sekä kiireellisen ensihoidon kehittäminen alueella.

Pelastuslaitoksen ja hätäkeskuksen edelleen kehittyvä tietotekniikka edellyttää ICT-järjestelmien luotettavuudesta sekä käytettävyydestä huolehtimista. Suunnittelukaudella siirrytään käyttämään TUVE-verkkoa kaikissa pelastuslaitoksen toiminnoissa. Tämä aiheuttaa myös tilaturvallisuuden parantamisen kaikilla pelastusasemilla kiinteistöissä sekä myös pelastus- ja ensihoitoajoneuvoissa.

Palvelutasopäätöksen mukainen pelastustoimen kehittäminen toteutetaan kustannustehokkaasti. Kustannuskehitys pidetään maltillisella tasolla, ellei toimintaympäristössä tapahdu sellaisia ennakoimattomia muutoksia tai hälytystehtävämäärän odottamatonta kasvua, joita ei ole kohtuudella voitu ottaa huomioon palvelutasopäätöstä laadittaessa.

Pelastuslaitokselle laaditaan vuosittain aluepelastuslautakunnan käsittelemä talousarvioehdotus. Ehdotuksesta pyydetään kuntien lausunnot ennen varsinaista talousarviokäsittelyä. Aluepelastuslautakunta esittää talousarvion hyväksyttäväksi Kuopion kaupunginhallitukselle ja edelleen kaupunginvaltuustolle.

Henkilöstön vuorovahvuutta tarkastellaan päätoimisilla pelastusasemilla siten, että tilapäisesti työvuoron vahvuus voi olla alle 1+3 äkillisten ennakoimattomien poissaolojen takia (valmiudentasaussuunnitelma). Tarvittaessa valmiutta tasataan suunnitelmallisesti myös huomioiden maakunnan päiväpelastusasemilla oleva henkilöstö.

8.1.3. Ensihoitopalvelut

Ensihoitopalveluita kehitetään laadullisesti ja sisällöllisesti alan säädösten lisäksi terveysviranomaisen laatiman ensihoitotoimintaa ohjaavan ensihoidon palvelutasopäätöksen sekä pelastuslaitoksen ja terveysviranomaisen solmiman yhteistoimintasopimuksen vaatimusten pohjalta.

Ensihoitotoiminnan taloutta ja toimintaa seurataan pelastuslaitoksessa erillään pelastustoimesta. Ensihoitopalvelun ja ensivastetoiminnan talousarvio sekä laskutus toteutetaan yhteistoimintasopimusten mukaisesti sairaanhoitopiiriltä.

8.1.4. Tilannekeskus

Nykymuotoisen Itä- ja Kaakkois-Suomen tilannekeskuksen (ISTIKE) muodostavat Pohjois-Savon pelastuslaitos, Pohjois-Karjalan pelastuslaitos, Etelä-Savon pelastuslaitos ja Etelä-Karjalan pelastuslaitos. Edellä mainitut pelastuslaitokset vastaavat ISTIKE:n toiminnasta ja ylläpidosta. ISTIKE-toiminnan alkaessa vuonna 2014 mukana oli myös Kymenlaakson pelastuslaitos, joka jättäytyi myöhemmin pois ISTIKE-toiminnasta.

Tilannekeskus ylläpitää ympäri vuorokauden tilannekuvaa tilannekeskuksen päivystyskierrossa olevien pelastuslaitosten tehtävistä ja valmiudesta sekä seuraa toiminta-aluettaan laajemmin tapahtuvia muutoksia. Toimin-

nan tarkoituksena on se, että pelastuslaitokset pystyvät entistä paremmin varautumaan etupainotteisesti mahdollisiin uhkiin ja häiriötilanteisiin. Pohjois-Karjalan pelastuslaitos-liikelaitos toimii ISTIKE:n vastuullisena järjestäjäorganisaationa ja huolehtii taloushallinnosta sekä käytännön toteutuksesta yhteistyössä muiden osallistuvien pelastuslaitosten kanssa.

Sisäministeriön määrittelemä usean pelastuslaitoksen yhteinen jatkuvasti miehitetty tilanne- ja johtokeskus (TIKE/JOKE) suunnitellaan palvelutasopäätöskaudella. Samassa yhteydessä suunnitellaan operatiivinen johtamisjärjestelmä eri johtamistasoineen toimimaan koko tilanne-/johtokeskuksen toiminta-alueella pelastuslaitosten yhteistyönä.

8.2. Projektit

Pohjois-Savon pelastuslaitos osallistuu edelleen ja jatkuvasti useisiin projekteihin ja hankkeisiin, joissa tutkitaan ja kehitetään kansallisia ja kansainvälisiä tapoja toimia paremmin yhteistyössä monien eri viranomaisten muiden toimijoiden kanssa.

Pelastuslaitosten kumppanuusverkoston suunnittelu- ja työryhmissä valmistellaan valtakunnallisia ohjeita ja suunnitelmia. Näiden avulla ohjataan ja tehostetaan toimintoja, jotta vältetään päällekkäinen toiminta ja tehostetaan yhteistoimintaa.

Hankkeet rahoitetaan yleensä ulkopuolisen rahoituksen kautta ja pelastuslaitoksen osuus muodostuu pääasiassa henkilöstömenojen kautta.

8.3.Palvelutasopäätöksen seuranta

Sisäasiainministeriö johtaa, ohjaa ja valvoo pelastustointa ja sen palvelujen saatavuutta ja tasoa, huolehtii pelastustoimen valtakunnallisista valmisteluista ja järjestelyistä sekä yhteen sovittaa eri ministeriöiden toimintaa pelastustoimessa. Toimialueellaan pelastustoimen palvelujen saatavuutta ja tasoa valvoo aluehallintovirasto.

Pelastustoimen palvelutason toteutumista lakisääteisellä tasolla seurataan ensisijaisesti pelastustoimen resurssi- ja onnettomuustilastojärjestelmällä (PRONTO), pelastuslaitoksen omalla seuranta- ja raportointijärjestelmällä, saadun palautteen perusteella sekä sisäisen valvonnan avulla.

Pohjois-Savon pelastuslaitos raportoi palvelutasopäätöksen toteutumisesta Kuopion kaupungille, Pohjois-Savon aluepelastuslautakunnalle. Palvelutasopäätöksen toteuttamista seurataan muun muassa vuosittain laadittavassa riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan suunnitelmassa sekä talousarvion toiminnallisissa tavoitteissa, joidenka toteutumista raportoidaan osavuosikatsausten sekä tilinpäätöksen yhteydessä. Palvelutasopäätöksen seurantaa tehdään tarvittaessa kuntien kanssa pidettävien ajankohtaistilaisuuksien yhteydessä.

9. PALVELUTASOPÄÄTÖKSEN VOIMASSAOLOAIKA

Tämä Pohjois-Savon pelastuslaitoksen palvelutasopäätös on voimassa määräajan 1.1.2021–31.12.2023. Päätös kumoaa voimaan tullessaan 28.10.2015 vahvistetun ja sen voimassaoloa 17.12.2019 jatketun palvelutasopäätöksen.

Nykyinen pelastuslaki (379/2011) astui voimaan 1.7.2011 ja Laki Pelastuslain muuttamisesta (1353/2018) 1.1.2019. Pelastuslain lisäksi myös muussa lainsäädännössä on pelastustoimelle asetettuja tehtäviä. Mikäli huomattavia säädösuudistuksia tulee palvelutasopäätöksen voimassaoloaikana, palvelutasopäätös käsitellään aluepelastuslautakunnassa muutoksineen uudelleen

Palvelutasopäätöstä laadittaessa aihetta on käsitelty aluepelastuslautakunnan seminaarissa 2.9.2020, Itä-Suomen aluehallintaviraston pelastustoimen palvelualueen valvontatilaisuudessa 21.9.2020 ja kuntien edustajien keskustelutilaisuudessa 25.9.2020. Keskustelutilaisuuksien jälkeen palvelutasopäätös laitetaan kuntiin kuultavaksi aluepelastuslautakunnan 7.10.2020 tehtävällä päätöksellä.

Lopullinen palvelutasopäätös hyväksytään aluepelastuslautakunnassa xx.xx.2020
Palvelutasopäätöksen liitteet

Valvontasuunnitelma 17.12.2019

Turvallisuusviestintäsuunnitelma 17.12.2019
Rakennusinvestointisuunnitelma 2021–2024
Pohjois-Savon pelastuslaitoksen palveluverkko 1.1.2021

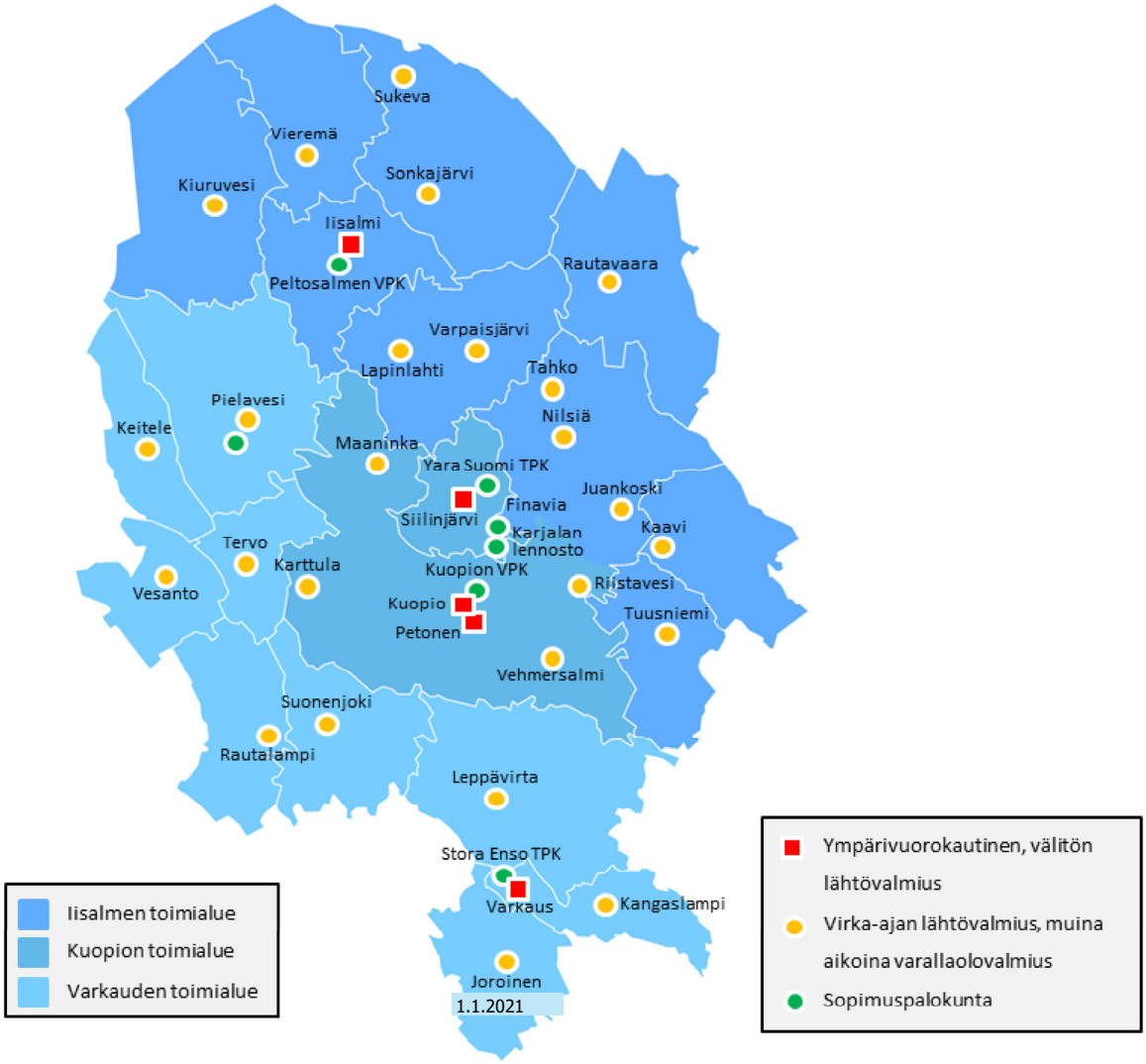
Palvelutasopäätöksen viiteaineisto

Pohjois-Savon pelastuslaitos alueellinen riskiarvio 30.11.2018

Riskianalyysi 31.12.2019

Liite 4

Pohjois-Savon pelastuslaitoksen palveluverkko 1.1.2021

Liite 5

Rakennusinvestointisuunnitelma 2021–2024

Pohjois-Savon pelastuslaitos						
Rakennusinvestointisuunnitelma 2021–2024						
KOHDE	**Pelastusaseman rakennusvuosi ja nykytila**	**Väistötilat alkaen**	**Toteuttaja/omistaja**	**Hankesuunnittelu**	**Rakentaminen**	**Käyttöönotto**
Nilsiä keskustan pelastusasema	1977, remontti 1984, henkilöstö väistötiloissa konteissa	2013	Kuopion kaupunki	Hankesuunnitelma hyväksytty Kuopion kaupunginhallituksessa syksyllä 20219	Tavoite 2020	Tavoite 2021
Kuopion keskusta-alue (Itkonniemi)	Ei ole entistä		Kuopion kaupunki	Hyväksytty Kuopion kaupunginhallituksessa 2019	2020–2021	1.1.2022
Kuopion Petonen	Nykyinen Pelastusopistolla		Kuopion kaupunki	Hyväksytty Kuopion kaupunginhallituksessa 2019	2020–2021	1.1.2022
Kuopion pääpelastusasema, Neulamäki	1983, remontti 2001, 2013-2017, sisäilmatyöryhmä, jatkuvia saneerauksia	Ei ole. Iv-järjestelmän korjaukset ja rakennevuotojen paikkaukset alkaneet.	Kuopion kaupunki	Hankesuunnitelma 2020	Tavoite 2022–2023	Keskustan ja Petosen asemien käyttöön ottamisen jälkeen, tavoite 2023
Leppävirran pelastusasema	1973, henkilöstö väistötiloissa konteissa	Heinäkuu 2017. Vuokrasopimus: kolme vuotta väistötilat, optio kaksi lisävuotta.	Leppävirran kunta	Kaavamuutos uudesta tontista 2020. Hankesuunnitelmasta ei ole tehty päätöstä.	Tavoite 2022–2023	Tavoite 2024
Pielaveden pelastusasema	1988, ei rakennettu paloasemaksi, henkilöstö väistötiloissa lukiolla	2014 marraskuu	Pielaveden kunta	Hankesuunnitelma valmistunut 10.9.2018. Urakkakilpailutus kevät 2020.	aloitus kesällä 2020	kesä 2021
Siilinjärven pelastusasema	1986, henkilöstö väistötiloissa vuodesta 2015	2015 kesäkuu	Siilinjärven kunta	Hankesuunnittelu 2020	Tavoite 2021	Tavoite 2022
Varkauden pelastusasema	1956, peruskorjaus 1989, henkilöstö väistötiloissa konteissa (pl. päällystö)	Elokuu 2017. Vuokrasopimus: kolme vuotta väistötilat, optio kaksi lisävuotta.	Varkauden kaupunki	Hankesuunnitelma valmistuu 2020. Varkauden kaupunki on varannut toteutussuunnitteluun määrärahan vuodelle 2020.	Tavoite 2021	Tavoite 2022